

PROBLEMATUM LOGICORUM
RODOLPHI
FOCLENII PROFESSORIS
Academici in Schola
Marpurg.
Pars III.

Cum Gratia & Privilegio S. Cæs. Majestatis.
MARBURGI,
Excudebat Paulus Egenolphus, typogr. Acad.

M. D. XCVI.

NATALIUM SPLENDOR

CONSPICUO: FLORENTISSIMO IN
GENIO, EGREGIA VIRTUTE, JUDICII
DEXTERITATE, ET DOCTRINA
LIBERALI PRÆDITO JUVENI

HARTMANNO à BERLEPSCHE

Nobili Thuringo.

&

MAGNÆ, OB PRÆCLARAM

INDOLEM, ET FELICES IN OMNI
STUDIORUM GENERE PROGRES-
SUS, SPEI ATQUE EXPECTATIONI
ADOLESCENTI

VVILHELMO SIXTINO,

Clariss. J. C. Regneri Sixt. filio:

HOC

Partim grati animi testimonium offert, de
dicat, consecrat:

Partim amoris pignus ac monumentum
perpetuum relinquit

Rodolphus Goclenius Professor

AD LECTORES LOGICÆ
STUDIOSOS.

QUONIAM sapienter dictum est ab
augusto illustrig, Philosopho Platone,
ὁ πῖς δὲ τέον λόγους ἀνδρῶν περὶ τὰς
λόγους τέχνης: (id est, non est creden-
dum rationibus sine artis Dialecticæ
peritia:) Dialecticas disputationes ejusmodi amo, &
amare Scholasticos nostros cupio, quæ imbecillio-
rem & obtusorem mentis aciem, ut conspiciat oculos, il-
lustrant, & quoad eius fieri potest, perficiunt, nec ve-
ritati tenebras offundunt, ut solent eæ quæ sunt nimis
subtiles, exiles, prorsus spinosæ & sophisticæ. Quam-
obrem cur seriùs aliquantò, quàm fore receperam, in
lucem prodeant reliquæ Quæstionum Logicarum par-
tes, fortasse à me requiritis. Vereres Physici memoriæ
prodidere, ursam fœtus informes ejicere potius quàm
parere, eosq; postea linctu effingere. Sed quidam è re-
centioribus (inter quos Jul. Scaliger) experienciã ad-
ducentes captæ ursæ in Alpibus, qua dissecta fœtus pla-
nè formatus perfectusq; intus inventus sit, contradi-
cunt: ajuntq; ursam lambere fœtum propter amorẽ,
ut eum purificet. Sic fortasse suspicamini disputationes
has meas Logicas primùm me è mente expromere,
& postea diuturna tractatione efformare: vel primùm
quidem elaborare: postea verò, ut magis nitecant, ex-
planare & illustrare, atq; hinc vel illinc editionis tar-
ditatem existere. Sed neutrum horum rem attingit:
Nam αλλοτῶν, scriptionis, & commentationis meæ
unū omnino tempus fuit, nisi quodd, cum hæ ipse quæ-

PRÆFATIO.

siones tumultuaria opera perscriptæ transcriberentur,
 quedam (quanquam ea non admodum multa) mu-
 tavi & castigavi. Nam ἱερογῶσις, hoc est, operū fu-
 turorum descriptiones, instituere, institutas perficere
 vel perpolire, & perpargare, nō patiuntur opera, quas
 à me efflagitat munus meum scholasticum. Mora igitur
 in exolvendo caussa fuit defectus otii ejus, quod ad
 exscribendum meas συλλέξεις ἐς stromatis meis & sup-
 peteret & sufficeret. Tandem verò aliquid otii ad hanc
 rem nactus, optimo meo compatri ἀποείας de Enun-
 ciatis & Syllogismis excudendas dedi. In quibus qui-
 dem sæpè aliquid certi conclusi, interdū, ut Sceptici
 duobus propositis & disceptatis neutrum definiri: non-
 nunquam utriq; parti aliquid concessi: quandoq; in
 difficilioribus optavi arbitrum, qui in iudicando de-
 xteritatem adhiberet, & ex aequo & bono controver-
 siam dirimeret. Sed illarum pars tantum nunc exit,
 (rejectis in aliud ἀνὰ γέλωτος) propter operas χρονο-
 φάγας diutius impeditas. Hac si putatis studia vestra
 adjuvari posse, utimini sanè, fruimini, dum reliqua
 vulgètur, & mihi nihil gratius esse, quàm vobis gra-
 tificari & prodesse, omnino vobis persuadete. Domi-
 nus Jesus me & vos diu tueatur incolumes, propitius
 gloriam suam & Reipublicæ incrementum. Marpor-
 gi descriptione festinante è Museo, Nonis Martiis, Anno
 à partu Virginis salutifero 1591.

Rodolphus Goclenius Professor Logice
 in Academia Hessorum.

PROBLEMA I.

trum particula Bene in definitione Dialectica, &
Dispositionis supervacanea sit, necne?

Misso nunc omni procæmio,
quæ præ manu sunt agamus.
Quæritur: cum quidam defini-
niant partem Dialecticæ a ju-
dicatricem, (sic Schola Stoica
loquitur) quatenus pro collocatrice accipi-
tur, quæ sit de collocandis inventis ad benè
judicandū: & Logicam artē benè differendi,
vel benè docēdi & discendi: An particula Be-
nè, in definitionibus istis redundet? vel u-
trum rectius ac melius sit, ibi Benè omittere
an adhibere? Certū est omnes artes differere:
sed sola Dialectica est ars differendi, hoc est,
est ars, quæ docet, quomodo sit differendum,
seu est disciplina (instrumentalis) quæ tradit
communia præcepta ad benè differendum.
Benè enim sive definitionibus artium adda-
tur, sive detraharur, parum interesse videtur.
Cicero sanè dicit: Doctrina dicendi: Ratio di-
cendi: Rhetor, magister declamandi; artifices
dicendi: diligens ratio differendi: prudentia
disputandi: ratio scientiaq; disputandi: Ars
gubernandi. Sed apud eundē quoq; legitur,
Ars bene differendi. Et Melan. tradit hanc

a) Sic & Ci-
cero & Boe-
tius.

definitionem: Grammatica est certa ratio, id est, ars loquendi & scribendi; ubi Benè expressum non est. Sed idem Dialecticam definit artem, rectè, ordine & perspicuè docendi: ubi τὸ Benè expressum est per voculas Rectè, Ordine, Perspicuè. Verùm qui particulā Benè intermittunt, sic arguunt: Ars habitus bonus est. Benè igitur in voce artis inclusum est; quod si repetatur, fiet λόγος nugax. Qui ut necessariam requirunt, negātes consecutionem dicunt, artexi plus consequenti, quàm ex antecedente sequatur. Et si, inquiunt, ars habitus bonus sit: tamen ut εὐπραγία finis est artis, sic Benè explicatè finem cōnotat. Quid ergo? incertāne hæc luctatio est? Mihi ita videtur (salvo aliorum acutiorum iudicio.) Qui particulam Benè omittunt, hac firmitus nituntur ratione, quod artium liberaliū finis sit & præsupponatur (ut in Scholis loquuntur) verè bonus: seu quod, cū de καλοτεχνία (bona & honesta arte) non ματαιοτεχνία aut κακοτεχνία (vana aut mala arte) agatur, εὐπραγία (benè facere agere vè) intelligatur. Qui verò Benè adhibēt, rectissimè distinguūt inter Benè speciale & generale; quæ conveniunt quidem nominis communitate, sed definitione differūt. Benè generale inclusum est in voce artis. Benè verò determinatum, seu speciale nō, sed petitur è natura definiti. Itaq; definitioni

Benè quod in genere inest, est generale: Quod differentiam complet, est speciale.

ni insertū *παιολογίαν* nugatoriam nō facit.
 nè generale complectitur perfectionē il-
 lationis, quæ omnium artium cōmunis
 est. Benè verò speciale bonitatē uniuscujusq;
 is propriam cōtinet ac denotat. In defini-
 tione Grammatices Artis voce τὸ εὖ seu boni-
 generatim significatur. Sed an bonitas il-
 lit puritas, an proprietas, an utrunq;, non
 licatur. Grammatica igitur est ars loquen-
 benè, id est, purè, emendatè, congruenter
 inis, græcis, &c. Rhetorica ars dicendi be-
 id est, ornatè. Dialectica ars differendi be-
 id est, non quomodolibet, non ἀόριστος &
 absurde, non sophisticè, non ἀπάντως: sed pru-
 enter, verè, syllogisticè, propriè, ordine. E-
 thica est doctrina mores conformandi benè,
 vivendi benè, id est, honestè. Medicina est ars
 curandendi benè, id est, congruenter & saluta-
 ter corpori, ac tutè. Sic Benè speciale exclu-
 dit specialia vitia virtutibus opposita. In defi-
 nitione Grāmatices excluditur solæcismus:
 In Dialectica ἀσυνταξία; paralogismi, confu-
 sio, &c. In Rhetorica vitia actionis, &c. Hæc
 posterior sententia alicui fulciri videatur hoc
 argumento: Particula benè neutiquam po-
 test prætermitti: Nam in Vitio (vel vitioso
 affectu) est Malè inclusum, & tamen dicitur:
 Malevolentia est vitium vel mala affectio, qua
 alicui malè volumus. In virtute (vel bono
 affe-

affectu) τὸ εἶναι inest: Et tamen dicitur: Benevolentia est virtus, vel bona affectio, qua alicui benè volumus. In neutra descriptiuncula potest adverbium omitti, etsi sit inclusum in Genere. Ergo nec ex definitionibus artium Benè ejici potest, eò quòd in voce Artis inclusum sit. Sed qui sic argumentatur, non rectè tueretur sententiam suam. Nam Benè & Malè in descriptiun. Benevol. & Malevol. non resultat ex genere, sed ex Definito. Si enim ex genere resultaret, in omnium virtutum definitione esset ponendum Benè, & in vitiorum def. Malè; quod non fit. Ita ergo & Benè in artium definitionibus, non ex genere Arte repetitur; sed ex definito, hoc est, è natura definiti sumitur. Committit igitur Elenchum à non causa tanquam causa. Inquis: Definitum non ingreditur in definitionem. Benè igitur non sumitur ex definito in descriptiuncula Benevolentiae. Respon. Equidem valeret hoc, si Benè esset Definitum. Jam verò Benè non est ipsum definitum: sed tantum est vocis compositae, quae definitur, pars, quae separata, & per se, definitionis pars fieri potest. Atq; hæc habui, latiùs quidē & fusiùs in meis adversariis explicata, hinc verò in pauciora cōtracta, quæ monitu amici mei M. Rein. Langii, de proposita quæstione afferre visum fuit. Judicium de iis penes lectorem esto.

Object.

Solutio.

Simile est
 hoc: Definitum
 non est pars
 definitionis,
 Ergo non rectè
 dico: Color
 albus est
 color, &c.

PROBLEMA II.

Primum Aristoteles per ἐρμηνείαν, id est, Interpretationem, intelligat Enunciationem tantum, an simplices etiam notiones, è quarum conjunctione illa existit?

COMMUNIS est opinio, Aristoteli Interpretationem nihil aliud esse, quàm enunciationem, quæ secunda est intellectus operatio, eumque enunciatio-

Vetus opinio de interpretatione lib. de Enunciatis.

m vocasse interpretationem: quòd sensa-
entis nostræ sine enunciatis exponere non
ssimus, ut Metonymia sit (finis pro desti-
to) cùm dicitur liber περὶ ἐρμηνείας, pro eo,
od est: liber de Enunciatis, quibus animi
ntentiam exprimimus & explicamus: quod
ræcis est ἐρμηνεύειν. Sed per ἐρμηνείαν ab Ari-
otele intellectas esse non tantum enuncia-
sed etiam Nomen & Verbum, ut partes
mplices elementaque, è quibus illa consti-
untur, ostendunt hæ rationes, quas nobis
bjecit lectio Platonis & Jac. Zabarellæ: 1.
Aristoteles in ipsa hujus partis Logicæ tra-
tatione nunquam nominat Enunciationem
Interpretationem. Non igitur verisimile est,
eum inscriptione hac sua solam enunciatio-
nem significare voluisse. 2. Dividit interpre-

Nova Zabarellæ.

Confirmatio hujus.

rationem in simplicem & complexam, (ut
 loquuntur:) & rectè quidem. Nam id requi-
 rebat vocis notio, cùm interpretatio signi-
 ficet sensus nostri declarationem seu vocem
 omnem, tam simplicem seu ἀσύνδετον, quàm
 complexam seu σύνδετον, quæ interpretatur
 conceptum rei seu mentis cogitata. Hoc cō-
 firmat & è Platonicis definitionibus hæc u-
 na: Dialectus est vox hominis, quæ scribi
 potest: & signum quoddam commune IN-
 TERPRETANDI absq; concentu. In Græco
 est σημεῖον πκοινὸν ἐν γλῶττι: & quod in defi-
 nitione Nominis Aristotelea dicitur hoc es-
 se vox significans aliquid κατὰ τὴν συνθήκην, id
 est, ex placito arbitrioq; hominum: Et, ut ad
 Platonem redeam, quod in Cratylo dicuntur
 nomina esse humanarum conceptionum δι-
 λήματα: nomen esse ὄργανον διδασκαλικόν, id est,
 Instrumentum rebus instrumentis accom-
 modatum. Audis hîc nomen (non tantùm
 conjuncta nomina seu enunciata) tanquam
 symbolum ad significandum aliquid esse in-
 stitutum: audis hîc, nomē non tantùm com-
 positionem nominum esse organum inter-
 pretandis rebus aptum: audis hîc (ut gene-
 ratim dicam) vocem etiam simplicem esse
 mentis interpretem ἐν τῷ διδασκαλικῷ πρὸς διή-
 λας. Hinc igitur sic colligo: Non tantùm
 simplices, sed etiam conjunctæ voces sunt
 men-

ntis interpretes. Interpretatio igitur totum est amplectens tam nomen & verbum quam enunciationem : seu Interpretatione intelliguntur & simplices & cōiuncti termini & vox una, (quæ absolute solet dici vox,) oratio. Ac est *ἐγὼ μὲν* doctrina, qua possumus sensu mentis & cogitata significare alteri explicare. Verum obicitur liber de Categoriis. Is, inquit, agit de simplicibus notionibus. Non igitur lib. *περὶ ἐγὼ μὲν*, & ex consequenti nomine Interpretationis illae non comprehenduntur : Resp. per distinct. notionum. Liber categoriarū tractat de nominibus rerum seu primis notionibus, quæ proprie Logicae doctrinae non sunt. Itaque alibi nos dicere meminimus, prädicamenta esse τὰ *μετὰ τὴν τέχνην*, non τὰ *ἐν τῇ τέχνῃ*. Et Zabarella ait, librum categoriarū esse totius Logicae præludium & proœmium. Liber verò de Interpret. agit de secundis notionibus, sicut tota ars Logica in his versatur, ut dicunt Scholastici : Ad Logicam non pertinent Realia, sed Intentionalia. Dicuntur autem Intentionalia ab intentione animi fingentis notionēs (ut genus, speciem) quæ representent ipsarum rerum (ut hominis animalis) conceptus. Et quidem Interpretationis liber primus est fabricationis Logicae, quia ibi incipiuntur secundae notiones fabricari, & primis

Confutatio
obicitur

mis imponi: & mox ex secundis ut maximè simplicibus & verè partibus fiunt enunciata, ut composita & tota. Enunciatio non constituitur è Substãtia, Quanto, Quali, sed ex nomine & verbo, seu subjecto & prædicato. Hæc verè partes sunt enunciationis: sicut hæc differit Zabarella, quæ quidem nos *παρμενίδης* notare volumus. Sed antequam hinc abeamus, *ὁδὲ παρμενίδης* ascribam pulcrum Melancthonis dictum, quo universæ Logicæ Interpretationem tribuit: Logica est *κοινὸς ἑρμῆς*, id est, communis interpres Deorum & hominum in templis, in foro, in scholis, in iudicio, in senatu. Quod expendant ii, qui incredibilem de præceptis tantum Logicis altercando sophisticam exercentes, usum huius disciplinæ ad concertationes scholasticas astringunt.

P R O B L E M A I I I .

Tractatiuncula de Nomine & Verbo Aristotelea an sit Logica?

Lib. 2. de
Nat. Log. c. 3.

ZABARELLA iudicat, Aristotelem ea omnia misla fecisse, quæ de Nomine & verbo à Grammatico dicta sint, & omnibus ad Logicam accedentibus nota esse debeant: pauca tantum de eisdem declarasse quæ ad Logicam pertineant. Alii statuunt, primam

mam doctrinæ περὶ ἐρμηνείας partem pri-
 ordia Grammaticæ de simplicium dictio-
 m Etymologia, deq; earum syntaxi & ora-
 one complecti, quod ætate Aristotelis nul-
 dum ejusmodi Grammaticæ præcepta tra-
 ta essent. Nam prisca illi homines jam inde
 Homero cognitionem literarum, sonum
 & pronuntiationem verborum bonorum
 sum scripturamq; Grammaticam appella-
 ant, nihil aut parum solliciti de hac nostra
 vocum explicatione aut consecutione. Ego
 verò (quid enim vetat aliquando σωκρατίζειν?)
 sic sentio. Si Nomen & Verbum hîc idem
 prorsus significant Aristoteli, quod Gram-
 maticis in sua arte, aliena est de iis in Logica
 tractatio: Sin verò apud Grammaticos latius
 patent, quàm hoc loco apud Aristotelem:
 locum aliquem in ea invenire potest. Poste-
 rius verò hoc antecedens connexi mihi ve-
 rum videtur. Nam in hac ἐπιστήμη, Deus est
 spiritus, Grammatico $\epsilon\sigma\tau\iota$ est Verbum. Lo-
 gico verò Peripatetico est Convinctio seu
 σύνδεσμος. Grammatico Hominis nomen est:
 Studebat verbum est: Logicus verò Aristote-
 les nec Hominis Nomen nec Studebat Ver-
 bum appellat, sed Nominis & Verbi casus,
 ait Raphaël Volaterranus. Verbum Aristo-
 teli est, quod indicativo modo, præsentique
 tempore cernitur, ut studet. Eidem pro No-
 mine

mine habetur quod in recto nomen est, ut homo. Sed Grammatico Nomina & verba sunt flexa per omnes casus, numeros, modos, tempora.

PROBLEMA IIII.

*An casus Nominis & Verbi sint Nomina & Verba,
& partes enunciationis?*

SED tamen Casibus Nominis & Verbi cur appellationē Nominis & Verbi Logicus detrahare possit, non video. Et si enim recta non sint; cum tamen obliqua sint, Nomina sanè sunt & verba. Ut enim sic fas est inferre: Hæc linea est obliqua. Ergo est linea. Ita etiam licet concludere: Hoc verbum est obliquum. Ergo est verbum. Si enim adjunctum (non repugnans naturæ subjecti) attribuitur subjecto, profectò subjectū erit. Nomen & Verbum, inquis, constituunt enunciationem. At inquam ego: Casus nominis & verbi etiam hanc constituunt: ut, Cicero est Romæ: Aristoteles est Athenis: Omnibus in rebus sunt certi deniq; fines: Alexander M. vicit Darium: Cras pluet. Sunt igitur & casus nominis nomina (quanquam non recta, sed deflexa) & præteriti aut futuri temporis verba etiam sunt verba. Itaque ut maxime per eam Synecdoches speciem, qua quod multis

multis commune est, tribuitur uni *ut* *Exo-*
lu per excellentiam, verba præsentis tem-
 poris tantum, verba & nomina casus nomi-
 nativi tantum Nomina dicantur: tamen quo-
 ties è rectis & casibus enunciatio aliqua cate-
 gorica conflatur: rectè vereq; dicitur: Hæc
 enunciatio constat è nomine & verbo: seu
 verbū dicitur de nomine. Sic in hac; Omnes
 iustificati ex fide habent pacem erga Deum.
 Tò iustificati ex fide, Nomen est. Tò Habent
 pacem erga Deum, Verbum est. Inquis, Casus
 Nominis cum Verbo iunctus non constituit
 enunciationem. Ergo casus Nominis non
 est Nomen. Respondeo hoc tantum sequi: *Object*
 Si enunciatio non fit ex casu nominis cum
 verbo, Nominis casum non esse totum No-
 men, sed partem Nominis, id est, non totum
 facere subjectum, sed partem tantum subje-
 cti. Inquis porro: In Demonstrationibus sem- *Object*
 per usurpantur verba præsentis temporis: &
 propositiones & complexiones ita enuncia-
 tæ sunt. Ergo verba præteriti & futuri tem-
 poris non propriè verba dicuntur. Respon. *Solutio*
 Habereturq; hoc aliquid virium, si tantum
 uteremur Logica ad demonstrandum, seu
 ad absolutè necessarias ratiocinationes. Jam
 verò quoties utimur ea ad conclusiones veri-
 similes? quoties Logicè laudamus aut vi-
 superamus, defendimus, excusamus, aut ac-
 cusamus?

causamus præterita facta? quoties logicè hortamur ad futura suscipienda gerèdave? Quid verò si negem etiam antecedens? Annón enim Apodictica conclusio esse potest hæc enunciatio? Mundus cœpit, creatus est à mente. Annón Enunciatio est quæ analyticè concludi potest, Mortui resurgent: Homines mortui, de quibus omnibus judicaturus est Deus, è mortuis ab ipso Deo omnes excitabuntur? Hanc autem conclusionem esse necessariam & ejusmodi, ut sub *σπóδεξι* cadat, ex eo intelligitur: quòd judicium & resurrectio tanta inter se sunt juncta necessitudine, ut *καὶ δ' αὐτὸ*, id est, per se inter se dicantur. Neque enim fieri potest, ut Deus judicet de omnibus hominibus mortuis, quin eos excitet è mortuis. Neque excitatio è mortuis seu resurrectio potest definiri in alium finem, quàm ut Deus judicet de omnibus hominibus, & electos à reprobis separet.

P R O B L E M A V.

An manca sit eorum Logica, qui nihil nominatim tractant de Nomine & Verbo?

VERùm missis his, ut ad utiliora paulatim perveniamus, cùm hodie Grammatica sit perfectè descripta, & inde puer ad puerum sermonem condiscat quid sit Nomen, quid

quid Verbum, sufficere potest Logico, si partes enunciati faciat non Nomen & Verbum, sed Antecedens, ut Subjectum: & Cōsequens, ut prædicatum. Potest & has explicare symbolis Grammaticorum, Nomine & Verbo, Grammaticum horum usum in Logica etiam retinere, & admonere, sicubi aliquid aliud, idem tamen efficiens, loco nominis vel verbi ponatur. Præterea Logicus proprios habet ^{ὅρους} seu terminos, & quidem eos, qui aptissimè significant relationem ad enunciationem, quales Nomen & Verbum esse non videntur: habent enim significationem absolutam. Ipsæ definitiones nominis & verbi, & omnia quæ de ipsis dicuntur, ibi ab Aristotele omni respectu absoluta sunt, & nihil ibi dicitur, quod ad enunciationē referatur, ait Zabarella. Non itaq; imperfectionis vitio laborare eorum Logica dici debet, qui nominatim de Nomine & Verbo, ut enunciatorum partibus, nihil præcipiunt, hæc Grammaticæ ut propria relinquunt, etsi *ῥῆσις* & usum eorum in differendo habere possint, animo tenentes istud: Omnem disciplinam ex homogeneis & ejusdem generis rebus effici debere: Institutiones artium distinguendas: suas cuique arti præceptiones proprias reddendas: vinculum commune quod habet retinendum, id est, usum cōjungendum esse.

PROBLEMA VI.

Utrum Nomina & Verba naturâ an ex instituto significant, disputatio Platon. & Aristot. cuius occasionem dant 2. & 4. cap. de Interpretatione: & Questio: An Nomina & Verba sint Instrumenta ad sensa animi indicandum?

OMNIS oratio significat ex instituto non ut instrumentum, ait Aristoteles. Hoc ἀπλῶς acceptum, meritò improbaveris.

Quis enim neget orationis ministerio consistere humanæ societatis rationē & commercium? Quis nisi ἀπρὸς τὰ δεινολύς laborans, in dubium vocet, voces articulatas, è quibus oratio conflatur, instrumenta esse significanti νοήματα seu conceptiones animi, hujusque veluti fœtus proferendi & in lucem edendi? Dicendum igitur fuerit, Aristotelem, orationem significare ut instrumentum, negare κατὰ τὴν, videlicet ut instrumentum naturale, id est, à natura nobis datum ad res significantes, cujusmodi vox est hominis. Statuit enim cujusque rei nomen proprium ex humano tantum arbitrio pendere, non ex propria natura rei, quod tribuit Platoni. Verum cum de hac quoque questione antiquissima scholæ habeantur, eam deinceps conabimur explicare. Aristoteles quidē affirmans verba non significare naturâ, sed imposita esse hominum συνθήκη, hoc firmamento nititur: Si

Argumentum
Arist. Si verba
βα φύσιν
cōstarent, eadem omni-
bus homini-
bus essent
verba, idēq;
atq; commu-
nis terminus.
Non hoc, Er-
go nec illud.

Si
voco

voces, quibus ad significandum utimur, essent naturales: citra dubium eadem apud omnes constarent gentes & nationes. Sed ut non iisdem literis, sic nec vocibus quidem omnes iisdem utuntur. Voces igitur, quæ sensum animi notæ sunt, naturales non sunt, seu decreto naturæ non constant. Assumptum declaro: Licet eadem res ab omnibus hominibus comprehendantur, varii tamen sunt variarum nationum soni & variæ *ἰδέμενοι*, variis igitur nominibus eadem res exprimitur. Ut res ubiq; sunt eadem, sic mentis sensa, ut rerum similitudines, sunt ubiq; eadem. Homo, quercus, lapis, apud omnes gentes sunt eadem, & de iis animo notiones conceptæ sunt eadem: Quæ verò proferuntur, ut symbola & signa, non sunt apud omnes eadem. Quercus, lapis, homo, dicunt Latini: *Ἄγρς*, *λίθος*, *ἄνθρωπος* dicunt Græci: Itaq; utentium consuetudo & institutum maximi est momenti in societate humani generis. Atq; hætenus *ἴδμεν* instituuntur nomina, quod & disputat Hermogenes apud Platonem in Cratyllo. At apud eundem Platonem Cratylus, differens nomina constituta esse & significare natura, sic ratiocinatur: Si nomina rebus imposita è rerum naturis principiisq; eruta sunt, naturalia sunt. Sed primū verum, quod inductione exemplorum probari potest: quæ

I. cap. libr. de
Interpr.

ex ipso Platone & Bibliis sacris petantur. Igitur & secundum. Assumptum etiam sic confirmatur : Sempiterna quædam est atque incommutabilis Naturæ cognitio, expressa atq; solida rerum veritas, ἀμετάπλητος, ἀνδμιώσις : quamvis nostri ratione res variæ commutari videantur. Necesse est ergo certam quandam existere olim verborum ἰδέαν, id est, prima seu primigenia vocabula cæterorum omnium vocabulorū origines & fontes. Huc accedit hoc quoque argumentum: Recta naturæ ratio exigit, ut quemadmodum animi nostri νοήματα ac sensa sunt rerum εἰκόνες & effigies, ita & nomina sint simulacra sensorum animi: & debent nomina rerum, quibus imponuntur, naturam repræsentare. Rectè igitur nomina dicuntur imponi φέσσει, & constare naturali quadam rerū veritate. Hic accersendus nobis est Socrates, qui tanquam honorarius arbiter controversiam disceptet, & partes inter se conciliet. Nomina quædam sunt vera, quæ essentias rerum nominatarum significant, & quorum recta ratio reddi potest. Quædam sunt falsa, & quorum notatio diversa est à re quæ nominatur. Nomina quædā sunt πρῶτα seu ἀρχικά (primitiva) quæ à potentia quadam majore quàm est humana imposita fuerunt. Itaq; nomina quidem arbitrio hominum constant, sed sæpè sapienter, & re-

Nomina quæ sunt symbola rerum, rebus significatis responde-re debent.

Conciliatio per distinct.

& rerum naturis nomina ipsa accommodan-
 te. Sic vocis, Heva, auctor & inventor Ada-
 mus, sed ex mulieris sociæ natura. Heva idem
 est quod vivens. Heva autem mater fuit o-
 mnium hominum, qui postea vixerunt. Hic
 etiam audiendus est ALCINOUS. Quærit
 Plato: Naturæne consent nomina, an insti-
 tuto. Atq; statuit: Quod in ipsis nominibus
 rectum est, id institutione constare, non ta-
 mē omnino, neq; ut sors tulit, sed ita, ut ejus-
 modi institutio naturæ rei sit consentanea.
 Non enim esse aliud nomen *ὁρδόνια*, seu
 rectitudinem, quàm Institutionem cum rei
 ipsius natura convenientem, neq; quamlibet
 institutionem ad rectitudinem nominis satis
 esse: neq; verò naturam, aut in hac primum
 vocis sonum, sed quod ex utrisq; cōpositum
 est: ut quodvis nomen ponatur rei familiare
 & proprium. Non enim si quodlibet nomen
 ad rem quamvis temerè adhibeatur, rectè si-
 gnificat, ut si homini nomen equi impona-
 mus. Siquidem loqui actio quædam est, qua-
 re non quovis modo quis loquatur rectè lo-
 quitur: Sed si loquatur, ut rerum ipsarum na-
 tura postulat. Quoniam verò ejus muneris,
 quod in loquendo versatur, pars quædam
 est rei cujusq; suo nomine expressio, ut ora-
 tionis pars ipsum nomen: rectè vel non rectè
 nomen imponere, haud sanè cujuslibet in-
 stitutio-

Institutionis erit, sed ejus, in qua nomen cuius
 ipsa re naturali quandam cognationem ha-
 bebit. Isq; rectè nomina instituet, qui eisdem
 nominum naturas exprimer. Nam rei instru-
 mentum nomen est non quodcunque sorte
 datum, sed naturæ consentaneum, eodemq;
 res inter nos cōmunicamus & discernimus.
 Quò fit, ut instrumentum sit & docendæ &
 discernendæ cujusq; naturæ accommodatū:
 quemadmodum textoris radius, telæ. Ex his
 apparet, Aristoteli Platonē non esse omninò
 contrarium, & utrunq; velle quidem nomi-
 na ab homine instituta, & ipsis rebus im-
 posita esse: sed Platonem adjicere in illis im-
 ponendis dandam esse operā, ut naturæ respon-
 deant, eamq; quoad fieri potest repræsen-
 tent, ut quemadmodū in animo notio natu-
 ralem habet rei imaginem, per eamq; apud
 omnes eodem modo significat (quod Aristo-
 teles ait in lib. de Interpret.) Sic in illis natu-
 ralis quædam sit ejus rei, quam significat, in
 ipso sono repræsentatio: qualis cernitur in
 singularum nationum communi pronuncia-
 tione: quæ iccirco communes patriæ mores
 dicitur indicare, ut in Germanis animosita-
 tem, in Gallis simplicitatem, ut referam hoc
 verbis Carpentarii. Sed auscultandus nobis
 quoq; est duarum istarum sententiarum con-
 siliator solertiss. Johan. Serranus, utens di-
 stincti-

inctione temporum & diversi status rerum
 generis humani. Primo illo rerum creatarū
 initio planè fuit necessarium & rationi con-
 sentaneum, ut verba certo quodam Naturæ
 decreto imponerentur. Sicut enim νοήματα
 rerum extra mentem positarum sunt rerum
 ipsarum minimè fallaces imagines & ὁμοιω-
 ματα, id est, assimilationes: Ita quoq; & voces
 & scripturæ debent esse νοημάτων illorum in
 mente nostra hærentium effigies & simula-
 cra. Siquidem sunt rerum ipsarum veræ atq;
 naturales apprehensiones, quibus res ipsæ,
 ut sunt, cognoscuntur: eademq; ratione cō-
 sentaneum est, αἰδητῶν formas easdem in o-
 mnium hominum sensibus imprimi atq; ad-
 umbrari, ita, ut phantasiæ ministerio rerum
 illarum sensiliū imagines, velut in cera, ita in
 animo impressæ relinquantur. Concepta i-
 taque & efformata mentis vi atq; efficacia re-
 rum cognitio (si modò res rectè & verè sint
 ab animo comprehensæ) in omnibus homi-
 nibus eadem omninò est atq; adeò naturalis:
 quemadmodum res ipsæ quoq; quarum ver-
 ba sunt simulacra locis & temporibus spe-
 ciem suam minimè commutant; cùm ignis
 & apud nos, & apud Persas, & apud omnes
 homines peræquè urat; Ita & de reliquis sen-
 sibus constituendum est. Ut igitur ea dicun-
 tur esse Naturā, quæ semper sui similia, nec ex
 nomi-

Quatenus
 sint verba vi
 naturæ con-
 stituta.

hominum qualibet opinione alia atque alia sunt, sed eandem vim proprietatemq; retinent: Ita omninò videtur fuisse necesse primigenia quædam vocabula primordio rerum creatarum fuisse ita instituta, ut rerum ipsarum naturam verè exprimerent atq; representarent. Hactenus igitur constitutum esset, Verba Natura constare, quæ quidem stabile quoddam & sempiternum principium est, quatenus Deus, Naturæ architectus atq; princeps, Naturam voluit esse fundamentum rerum creatarum, suo nimirum modo, ut ministram & famulam, cum Deus sit prima & potentissima omnium rerum causa. Quare & Plato Deo veram *ὀνομαστικὴν* id est, impositionis nominum causam assignat, quippe qui ut res & condiderit & virtute sua conservet: ita & vocabulorum, quibus illarum natura insigniretur, aptè institutendarum rationem hominibus tribuerit. Jam verò *ἀρχὴν*, primamq; illam nominum constitutionem, è quo veriore primordio deduxerimus, quatenus hominum ministerio & opera illa incepit existere, quàm ex primo homine? quem quidem certissimum est habuisse efficacissimam *ἀλχοίας* vim, sensuum omnium, ipsiusq; maximè rationis expeditissimum usum, id est, verè fuisse philosophum. Adamum igitur divina quadam faculta-

Primæ nominum impositionis à Deo ministerio Adam.

cultate & virtute ingenii præditum, primum
 fuisse *ὀνομαδέτω*, minimè dubium est. Is o-
 mnibus animalibus vera & propria nomina
 imposuit, facultate à Deo accepta. Genesis e-
 nim 2. vers. 19. disertè ait Moses: Deum addu-
 xisse Adamo omnia animalia; id est, effecisse
 ut omnium animalium naturæ quasi præsen-
 tes oculi Adami obversarentur, ut illi essent
 perspectæ ac cognitæ: aut certè miraculosa
 quadam ratione omnes animantes illius o-
 culis revera subjecisse, ita, ut expedito sensu
 ministerio rerum naturas perspiceret. Ex qua
 solida atq; explorata cognitione opportuna
 exstitit *ὀνομαδεσία* Adamo facultas. Sic enim
 intelligo illa verba: Et quodcunq; nomen in-
 didit illi homo (illi inquam animæ viventi)
 fuit nomen ejus: id est, fuerunt rebus vera &
 germana nomina, & ipsarum naturis propria
 & accommodata. Naturæ autem appellatio-
 ne non tantum rei substantia significatur, sed
 accidentium etiam *ὑπαρξίς*, quæ suo quidem
 modo dicitur *πεφυκέναι*, quatenus videlicet
 accidentia rem notant atq; designant. Prima
 igitur nomina ab Adamo rectè fuerunt hunc
 in modum constituta, & veram rei naturam
 repræsentarunt, ut minimè dubium esse de-
 beat, nomina illa fuisse rerum definitiones:
 ac proinde hætenus dici posse Nomina *φύσει*
 fuisse imposita. Jam verò crescente genere
 humano

Nomina
 thesi cōstitu-
 untur singu-
 larium arti-
 ficum, habi-
 ta ratione rei
 ipsius natu-
 ræ.

Quomodo
verba homi-
num institutis
legibus
pactis dicuntur
constare.

humano peccati, quod intercessit, tenebris
ut rerum cognitio obscurata est : Ita & pri-
morum verborum ratio planè interturbata
Apud eam quidem nationem, quæ primigeniæ
illius linguæ usum retinuit, id est, apud
Judæos, primorum illorum vocabulorum ra-
dices conservatæ sunt : In cæteris nationibus
omnia permixta atque confusa, ita tamen,
in crasi vestigia quædam introspicerentur.
Et certè nova vocabula exprimendis iis re-
bus, quæ incidebant in usum vitæ commu-
nis, erant invenienda, pro hominum quidem
instituto atque arbitrio : ut sæpè naturæ ipsius
ratio maximè haberetur : sæpè etiam de-
minaretur libido imponētis, tum verò ut ex-
timum consuetudine rationis vigorem obte-
nente. Sanè experientia satis superque hoc
monstrat, verba pro placito arbitrio quæ ho-
minum sæpè commutari, & unicuique nationi
non modò peculiarem quandam esse sermo-
nis dialectum, sed & omnibus artibus pro-
prios esse & peculiare verborum terminos
& per omnes propemodum ætates nova vo-
cabula indies introduci, vetera aboleri. No-
mina itaque *κατὰ συνθήκην*, id est, ex hominum
conventis imponi, negari nō potest. Sic con-
firmata est utraq; sententia, cui & fides facit
vir Dei sanctus, veræ ἀρχαιολογίας autor. Testa-
tur Moses, post diluvium universam terram
fuisse

fuisse unius labii, & verborum eorundem, id est, omnes homines uniformis sermonis idiomate usos esse, ut ab omnibus quidem sermo ille communiter perciperetur. Istud idioma naturæ vi decretoq; constitit: Dum verò homines immanis magnitudinis turrim ædificare conarentur, Deum ait confudisse labiū illorum, id est, uniformem illum sermonem ita permiscuisse, ut variarum linguarum formæ inde existerent, & unaquæque natio suo quodam more & instituto loqueretur. Quæstionis igitur propositæ hæc esto summa & conclusio: Verba partim *φύσιν*, partim *δέσει* esse instituta. Postremò ne quidem Jac. Zabarella surda aure nobis est prætereundus, qui ait, posse nos philosophos fortasse conciliare, si dicamus: Vocem significatricem habere duas partes: unam veluti materiam: alteram veluti formam: ac materiam quidem esse sonum, qui à natura est: formam verò articulationem, quæ tota à nostro arbitrio pendet. Intelligenda enim est hæc disputatio de voce articulata, non de vocibus inconditis, & inarticulatis ejulantium, ridentium, quas aut dolor aut lætitia expressit, & similibus, quæ instrumenta prorsus naturalia sint.

PROBLEMA VII.

An Axioma & Enunciatum sint τὰ αὐτὰ?

QUIDAM arripiunt ad reprehēdendum, quod nunc multi pro Enunciatione dicunt axioma. Axioma enim, inquiunt,

non est quælibet enunciatio, sed tantum ea quæ omnium iudicio vera est, ut docent omnes qui peripatetici & esse & haberi volūnt.

Quæstio igitur sit: Utrum rectius dicatur: Axiomata fortuna iuvat, est contingens axioma: an verò, est Enunciatio contingens. Ad hanc sic respondeo: Si quis in unam disciplinam peripateticam nomen suum dedit, is sanè præfatus voce axiomatis rectè utetur. Aristoteles enim sicut & Mathematici axiomata vocant

κοινὰς ἐννοίας, id est communes sententias, quæ

non tantum veræ sunt, sed etiam omnibus

videntur veræ. Dicuntur autem vulgò axioma

à voce ἀξίον, id est, dignum, quod sit

pronunciata, ut decreta naturæ, ἀξιόπιστα, id

est, digna, quibus ab omnibus fides habetur:

Quo factum est, ut Hermolaus Barbarus

Dignitates verterit, quod Zabarella appro-

bat. Sed hæc versio Antonio Mureto videtur

inepta. Ad doctissimis quibusq; ἀξιωμα est à

verbo ἀξίον, ὅτι πάντες ὁτὼς ἀξίουν, id est, quod

omnes ita sentiant seu iudicent. Ἀξίον enim

apud Græcos sæpè sine ulla dignitatis aut in-

dignitatis significatione idē valet, quod exi-

stima-

Axioma quo
modo vertē
dum latine.

stimare, judicare, sentire. Si quis verò à Stoicorum philosophorum sermone nō abhorret, is rectè axiomatis voce utetur latius seu generalius pro quavis enunciatione seu pronunciato, quibus vocibus Cicero τὸ ἀξίωμα, sicut quidem à Stoicis accipiebatur, interpretatus est. In hac posteriore significatione, quam Petro Ramo adhibere placuit, accipitur cū principium definitur esse axioma sua natura manifestum, nec ullius demonstrationis egens: ubi si prior specialis vocis usus adhibeatur, dicendum fuerit, principium est axioma: hoc est, pronunciatum sua natura manifestum. At enim, inquit aliquis, falsam Enunciationem vocare ἀξίωμα valde catachresticum est & intolerabile. Resp. Concedo, si deducatur ἀξίωμα ab ἀξιον, id est, dignum, vel etiam dicatur ita, quod omnes ita ἀξιῶν seu sentiant. Ita enim falsa enunciatio erit axioma per antephrasin seu notatione è dissentiens, quasi minimè axioma. Si verò absolute ἀξιῶν, id est, sentire, vel postulare, origo hujus vocis statuatur, falsa enunciatio erit axioma, id est, sententia (sed fallens, à vero discrepans, & eorū qui fallunt & falluntur) & postulātū, quatenus postulatur ut vera. Quòd si quis malit enunciationem dicere sententiā quā axioma, ut hujus vocis, quæ emphatica est, usus Aristoteles retineatur, non repugnabo.

In lib. de fa-
to, & 1. Tulse.

An Oratio sit Genus in Enunciati definitione?

ENUNCIATIO est è compositione no-
tionum facta sententia, qua aliquid affir-
matur vel negatur. Hæc rotunda videtur
mihi definitio Enunciati, in quo quidem ge-
neris locum tenet sententia: quæ pronuncia-
tum est mentis, & velut hujus decretum: nec
nascitur in lingua, sed in animo componēte.
Hujus autem sententiæ quia tessera & sym-
bolum est λόγος & προσηκός, hoc est, quia hæc
sentētia oratione externa exprimitur & pro-
fertur: ideo Aristoteles Enunciationis ge-
nus facit λόγον, externum intelligens, qui ti-
vus seu flumen est cogitationis. Sed quia et-
iam nos taciti, & muti, ratione utentes sæpe
enūciationes facimus, alii internum λόγον ac-
cipiunt, ut λόγος externus in enunciati defini-
tione Aristotelea, pro λόγῳ interno sit Meto-
nymia signi pro signato. Tu nihil erraveris,
si λόγον seu orationem genericè accipias, sive
sit externa sive interna: sive sit prolata, sive
animo concepta, quam barbari mentalem
appellitant. Oratio enim quæ animo concipi-
tur, & oratio quæ profertur ore, re non
differunt, sed ratione. Sed, ut ad sententiam
redeam, nobilis & insignis virtute ac doctri-
na adolescens, Stephanus de Reiger, osten-
dit mihi illustre testimonium illustris viri
Philip.

Philip. Melan. in dispositione Orationis Cic. pro Archia, quo arguitur, Enunciata esse sententias. Bis enim ponit vocem Sententiarum pro Enunciatorum seu propositionum, his verbis: Multas utilitates affert hæc ratio distribuendarum sententiarum, qua hîc utemur: primum enim voluntatem uniuscujusq; auctoris is demum rectè assequi poterit, qui seriem omnium sententiarum contemplantur, & animadverteret, quomodo inter se consentiant.

PROBLEMA IX.

An Affirmatio & Negatio sint Διαβολας: seu Enunciata utrum sint iudicii νοητικῶν, an διανοητικῶν?

Ramus dividens iudicium in noëticum & dianoëticum, syllogismo & ordini tribuit Διάνοιαν: rectène an secus, quæritur; Sanè Plato, Aristoteles, & Galenus sentiunt mentem percipere simplicia: Διάνοιαν verò apprehendere συμπλεγμένα, seu complexa, ut sunt enunciata. Ea enim existunt ex complexione seu conjunctione simplicium νοημάτων: Et veritatem & falsitatem, quæ πάδη sunt necessaria & propria affirmationis & negationis non esse extra Διάνοιαν, locus Aristotelis in Metaphys. e. manifestus est; ὃ δ' ἔστι, inquit, τὸ ψεῦδος ἢ τὸ ἀληθές ἐκ τοῖς πρῶτοις, ἀλλὰ ἐν τῇ διανοίᾳ. Non enim est verum & fal-

sum in rebus, sed in dianœa. Et in Platonis definitionibus dicitur Διάνοια ἐμπίπτουσα εἰς ψεῦδος καὶ ἀληθὲς ὑπὸ λόγου, id est, sententia incidens in falsum & verum à ratione. Ac omnino intelligentia est, vel prima, incomplexorum qualia continentur categoriis, ut sunt homines, linea, virtus, albedo: vel secunda, complexorum. Hoc dicitur Judicium & Διάνοια: quæ est vel simplex: quæ duarum notionum dispositione constat: Est quæ συνθέσεως, id est, compositionis, hoc est, sententiæ affirmatæ: vel διαρέσεως, id est, divisionis, hoc est, sententiæ negatæ. Vel etiam Multiplex, quæ plurium notionum dispositione constat; nempe cum aut cum duobus tertium disponitur, ut quæstio syllogismi concludatur: aut ex binarum notionum comprehensionibus enunciativis, aut ex pluribus syllogismis quædam sit structura, seu quoddam syntagma, quod dicitur τάξις seu ordo, & aliquando Methodus. Confirmant hoc venatores speculatoresque naturæ physici, qui docent brutis tributam esse δύναμιν κριτικὴν, vim judicariam, & διάνοιαν, qua simplicia componant & dividant, ut canis inter lapidem & carnem dijudicans, inter dominum & alium, sic componit & dividit: Hic est Dominus: Hoc non est caro. Hæc Διάνοια est primus & simplicissimus discursus. Propter hoc Ramo igitur Enunciationi Διάνοιαν non tribuente

buen te dicendum : eum vocem *διανοίας* seu discursus accipere κατ' ἔξοχὴν, quod ipsum quoq; aliquando fecerunt Aristoteles, & huius interpretes. Primo enim cap. post. Anal. ubi dicitur; Omnis doctrina & omnis disciplina dianoëtica ex præcedenti fit cognitione, doctissimi quique interpretes (ut Simplicius & Zabarell.) per *διανοητικὸν* intelligunt ratiocinativum, seu λογιστικὸν. Adhibendum quoq; syllogisticum iudicium sic: *Διάνοια* agitatio & quasi transmissio mentis est, & discursus seu transitus ab uno ad aliud. Tale quid maximè apparet in syllogismo & Dispositione variorum legitima. Ergo his maximè & potissimùm *Διάνοια* competit. Errant autem, ut in transcursu hoc moneã, qui dicunt, ipso sono prodigiosa & portentosa esse vocabula Noëtici & Dianoëtici in Logicis, cùm flexio & compositio mollis sit, & significatio non obscura. De dianoëtico pro discursivo syllogisticè seu ratiocinativo locus modò allatus est. In Ethicis Aristotel. *ἐξ ἧς καὶ ἀρεταὶ διανοητικαὶ* dicuntur pro habitibus & virtutibus intelligentiæ. Dianoëticum enim ibi generalissimè accipitur. De Noëtico locus est in Tabulis Ethicis Theodori Zuingeri, pa. 174. Hic habitus, quo principia universalialia absq; ulla demonstratione cognoscuntur, νοητικὸς dici posset. Nōs propriè dicitur. Sed, misso

hoc *παρέργω*, hoc teneant arctè studiosi. Et si *ἡ δὲ* *ἁπλόη* componitur Enunciatum: ea tamen præcipuè in ratiocinatione cernitur. Quare & Schegkiius 1. cap. commentariorum in 1. lib. prior. Analyt. ratiocinationem & *ἡ δὲ* *ἁπλόη* pro eodem accipit, sicut & Zuingerus in Tabulis 3. cap. lib. 6. Ethic. hoc loco: Intelligitur res medio aliquo per discursum & ratiocinationem: qui habitus *ἡ δὲ* *ἁπλόη* propriè appellari consueverunt. Conclusio enim, siue id quod cognoscendum est, tanquam ignotum, per aliquod prius atque notius verum esse ostenditur.

PROBLEMA X.

An Omnis Enunciatio sit ἁπλόη· unica?

A Quibusdam Logicis in definitione propositionis asseritur, hanc esse orationem unicam perfectam. Queritur itaque non ab re, an talia Enunciata: Si asinus volat, habet pennas: Et prodesse volunt & delectare Poëtæ, sint una oratio? Respondemus ex Aristotele affirmatè. Nihil enim obstat, quòd è duabus simplicibus seu categoricis constant, & in has sunt dissolubiles. Nam 1. oratio enunciativa aut simpliciter una est, ita, ut in alias dissolvi nequeat, ut Homo est. Aut est *συνθετική*, id est, copulatione seu conjunctione una, quæ in alia enunciata potest dissolvi:

ut,

ur, Homo est bonus: ubi resolutio est: Homo est: Bonus est. Sic antè proposita resolvitur in has: Asinus volat: Asinus habet pennas. 2. Categoricalum enunciatum est unum per se (*ἐν ᾧ αὐτὸ.*) Conjunctum verò est unum per alia (*ἐν δὲ ἄλλων.*) Hanc alteram distinctionis rationem subjecit nobis lectio Julii Scaligeri, qui in Exercit. 307. section. 27. sic ait: Simplex, ut est in octavo Metaphys. est unum per se. Ideò dicitur intellectus simplex, quia est unius rei intellectus. Est ergo simplex per se unum, quia statim est id quod est. Compositum verò est unum per alia. Atque ita τὸ ᾧ αὐτὸ hìc opponitur τῷ ᾧ τὰ συμβεληκός. Hactenus Scaliger.

PROBLEMA XI.

Utrum una, an multiplex sit hæc: Homo est substantia corporea, animata, sentiens, intelligens?

HANC quæstionem affero ad illustrationem distinctionis Aristotelicæ inter Enunciationem unam & plures. Affirmoq; enunciationem constantem è definito & definitione esse duplici ratione unam. Primùm quidem, quia unum de uno prædicatur, hoc est, quia termini sunt simplices, nō multiplices significatione seu æquivoci, seu nulla est in partibus ambiguitas. Sic & hæc una est: *Animal sentit.* Secundò verò, quia prædi-

cata

catagenus & differentia, propria sunt essentialia, quibus unum quiddam essentiali seu *ἁπλῶς*, & simpliciter unum (non per accidens unum) significatur. Ut enim Homo definitum unum quid est : sic & definitio ejus : quod definitio à definito re non differt, sed tantum *λόγῳ* seu formaliter. Itaq; definitio etsi pluribus quàm una vocibus constet, una tamen est oratio. Etsi autem Definitio partibus dividua: sit tamen hoc per accidens seu propter *διάνοιαν* componentem, non verò per se & ratione definiti, quod est *ἀδιαίρετον*. Verùm quòd dixi hanc quoque unam esse, Animal sentit, contra id istud afferri potest, cujus tenenda est *ὑπόληψις*. Terminus plura significans facit plures enunciationes. Cùm dico Animal sentit, animal plura significat, ut hominem, asinum, leonem, &c. Ergo Enunciatio: Animal sentit, non est una, sed plures. Resp. Major non est simpliciter vera. Tamen enim nomen multa significans facit plures enunciationes, cùm ex multis illis non fit unum, ut in homonymis. Quando autem unum nomen significat multa, quæ unum sunt, id est, unam quandam naturam seu rem communem multis, ut fit in Synonymis seu univocis, una est enunciatio. Hæc Enunciatio, Canis latrat, non est una, sed duæ: quia animal & fidus non sunt unum, seu nō sunt synonyma, id

id est, non habent communem rationem seu definitionem, quâ vocantur canis. Propter ambiguitatem igitur subjecti æquipollet ista his duabus: Canis animal latrat, Canis si dus latrat. Hæc autem, Animal sentit, una est: quia omnes species animalis unum sunt, id est, unam habet rationem & essentiam communem, quâ sunt & vocantur animal.

PROBLEMA XII.

An Nominum & Verborum infinitorum usus aliquis sit? Et an Enunciationes Infinitæ ut portentosa ac prodigiosa à Logica sint prorsus exterminandæ?

Negatur.

Quicquid præcipies doctor, ne fortè putetur
Nullius esse usus, utilitate proba.

Prorsus nulla utilitas est doctrinæ de nominibus & verbis ἀόριστοις, cum neque in sermonibus, neque in liberalibus disputationibus eorum usus sit aliquis. De iis itaq; non est præcipiendum Logico doctori quicquam. Hæc summa est ratiocinationis & iudicii quorundam. Assumptionis declaratio & probatio est hæc: Usitatè dicitur & planè: Id quod non est homo, non est rationis particeps. Obscurè verò & inusitatè: Non homo non est particeps rationis. Usitatè dicitur: Quod tangitur non potest non esse corpus. Materia non est *τεσν*. Non verò ita. Quod

Ioach. Perier
nius.

tan

tangitur non potest esse non corpus. Maria est non *το δέν*. Sed assumptionis probatio imperfectè inducitur: id quod sequentibus exemplis ostendo; Cicer. in Acad. Quæstion. libr. 1. Nec verò aut quod efficeret aliquid aut quod efficeretur *posse esse non corpus*. Idem 1. Offi. Corporis partes quædam aspiciuntur non decorè. Platonis Ænigma: Vir non vir, videns non videns, luce non luce, percussit non percussit, lapide non lapide, avem non avem, in arbore non arbore: hoc est: Androgyne luscus diluculo perstrinxit (seu leviter tetigit, leviusculè percussit) pumice non est in arbusculo. Sic *ῥωβυλος*, quia medium est inter extrema, plantam & animal, dici potest animal, non animal; planta non planta. Balthus Magnus dixit, Eunuchos inter mulieres esse viros, & inter viros mulieres. Eunuchum igitur esse mulierem non mulierem, virum non virum, sine reprehensione dici potest. Claudius Alberius Triuncurianus, optimus Organi interpret, affert hæc exempla Hebræorum, Græcorum, Latinorum: Apud Prophetam dicitur Lo-Ammi, id est, Non populus: Sic gentes fuerunt non-populus, id est, non Ecclesia. Sic lapides sunt non filii Abrahami, ex quibus, inquit Johannes Evangelista, Deus potest excitare filios Abrahamo. Sophocles dixit: *ῥυαῖνα, ἢ ῥυαῖνα*. Sic

Dio lib. 45. διὰ τὴν ἐπιμωρίαν. Sic apud Catul-
 lum est: *Funera, Cecropiæ ne funera*, quod per-
 inde est propemodum, atque *non funera*. His
 accedit & hoc Hippocrateum: Τροφή ὁ τροφή,
 ὡς μὴ οἶόν τε ἢ τροφῆς, ἔννομα τροφή ἐστὶν ὃ ἐχί: id
 est, Alimentum, non alimentum. Nisi enim
 alere possit nomen est alimentum, functio
 autem nulla. Ciceronis hoc est ad Qu. Fratr.
 Quòd me admones de non curantia: Hoc
 Ramus imitatus dixit, Divina rerum huma-
 narum non curantia. Idem in scholarum Me-
 taph. lib. 14. cap. 6. Cætera omnia sive homi-
 num sive non hominum aspernantur. Juris-
 cons. Non volens facit qui id quod facit non
 facit deliberatò. Ita Physici: Ex homine per
 corruptionem fit non homo. Sic apud Lati-
 nos, Ciceronem, Scaligerum, Philip. Melan-
 chthonem, hæc occurrunt. Repetis non tu-
 um: Repetis non suo loco: Donabat non
 pauca: Eger exercitatione non parva. Paris
 nulla necessitate, nulla coactione, rapit alie-
 nam libera voluntate: & poterat non rapere.
 Ex his & pluribus exemplis, quæ alio loco à
 me annotata sunt, apparet, non omnes Enū-
 ciationes infinitas esse absurdas, absonas, du-
 ras, insolentes. Verùm occinat nobis aliquis
 hoc modo: Enunciatio unum de uno signifi-
 cat (sine ambiguitate.) Nomen autem infini-
 tum seu innominatum non unum aliquid,
 sed

est, alienum. Non rapere, id est, abstinere.
 Non hominum, id est, quarumlibet aliarum
 creaturarum citra seu præter hominem. Pec-
 cat non necessariò, id est, contingenter. A-
 nima est id in homine, quod non moritur,
 id est, semper vivit. Affirmatio & negatio
 possunt esse non symbola, id est, possunt esse
 ipsa mentis sensa.

PROBLEMA XIII.

*An in omni Enunciato aliquid esse aut non esse
 judicetur?*

QUOD Enunciati compositione judice-
 tur aliquid esse vel non esse, docuit P.
 Ramus. Alii quidam hoc carpunt, quòd
 simplicissimis Enunciatis, qualia sunt, Dæ-
 mones sunt, Cerberus non est, solùm conve-
 niat. Verùm hîc considerandum est istud:
 Pronunciari aliquid esse vel absolutè, vel ra-
 tione alterius: seu, vel simpliciter, imò sim-
 plicissimè: vel compositè. Idem intellige et-
 iam de Non esse. Cùm dico, Deus est: Hîc de
 Deo simpliciter quid esse enunciat. Cùm
 dico: Calvi sunt callidi: hîc de calvis ratione
 alterius quid esse, hoc est, inesse aliquid cal-
 vis, enunciat, videlicet calliditatem. Esse
 itaq; & non esse generaliter intelligatur non
 solùm simpliciter, sed etiam cum adjunctio-
 ne quadam, cùm dicitur, idque verissimè,
 d sine

sine est & Non est, explicationem animi seu enunciationem nullam fieri posse.

PROBLEMA XIV.

An Propositio & Enunciatio unum & idem sint?

Π *Πρότασις* seu propositio, & *ἀπόφασις* seu Enunciatio, re & subiecto numeroque unum sunt, differunt autem ratione & usu. *Πρότασις* se, & citra respectum ad syllogismum dicitur enunciatio: Sed ratione syllogisticæ illationis & conclusionis cui præmittitur ut firmamentum & munimentum, dicitur propositio & *πρότασις* à *πρότερον*, quod significat obiectum ut in prælio clypeus obicitur. Sæpè enim quæstio quæ in dubium revocatur, & disputanda proponitur, dicitur Propositio: quæ postea cum disputata, iudicata, conclusa quæ dicitur Conclusio. Non ago de hac re plurimum. Non enim sunt sanæ mentis, qui ista *πρότασις* hoc est, argumentando disputanda esse contendunt, quæ perspicua sunt, ait Aphrodisius.

QUÆSTIO XV.

Quomodo Propositio sit Enunciationis altera particula: Explicatio Aristotelis.

I *ΝΤΕΡ* *πρότερον* hoc quoque unum esse placuit, quod Aristoteles in poster. Analyt. Propositionem ait esse enunciationis particulam,

ticulam, qua unum de uno prædicatur. Hic
 tria oriuntur dubia. 1. Cum propositio sit to-
 ta enunciatio, quomodo dici possit pars e-
 nunciationis? 2. Cum propositio & enuncia-
 tio re unum sint, quid alterum (propositio) per
 alterum (enunciationem) definiatur? 3. Quam
 generatim vera esse possit definitio ista, cum
 negata enunciatio sit alicujus ab aliquo? De
 primo respondeo: Propositionem accipi hic
 ab Aristotele ut totum, cujus partes sunt
 affirmatio & negatio, id est, enunciatio affir-
 mans, & enunciatio negans, quarum una non
 utraq; simul in discursu syllogistico sumitur.
 Itaque enunciationem accipi pro contradi-
 ctione, seu duabus enunciationibus opposi-
 tis, ut patet ex eodem loco, ac si diceretur:
 Propositio est contradictionis pars, seu est
 alterum enunciatorum oppositorum. Inquit
 enim ibidem Aristoteles: Enūciatio est con-
 tradictionis utralibet particula. De secundo,
 videtur latius patere nomen Enunciati quam
 propositionis. Propositio primum *κατ' ἐξοχὴν*
 significat propositionem syllogismi primam,
 quæ in Categorico dicitur Major. Deinde
 accipitur pro & hac ipsa & assumptione, id est,
 pro sumtionibus seu præmissis. Enunciatum
 verò & propositioni majori, & minori, &
 conclusioni, quæ ex his inferitur, tribuitur.
 De tercio, dico pulchrè hæc *συμφωνεῖν*: Proposi-
 tio

tio est unius de uno. Et affirmatio est unius de aliquo (κατὰ πᾶς.) Negatio verò unius ab aliquo (ἀπὸ πᾶς.) Nam in propositionis descriptione D E accipitur latè pro κατὰ & ἀπὸ. Sic in negatione aliquid de aliquo dicimus negatè, ut in affirmatione aliquid de aliquo dicimus affirmatè. In descriptione verò Affirmationis D E propriè accipitur pro κατὰ. D E etiam in Latina lingua est ambiguū. Nam pro Ab, seu ἀπὸ etiam accipitur: ut Detrahere, & De aliquo tollere. (Sic in negativa enunciatione aliquid de alio tollitur inficiando.) Itaq; affirmatio dici potest enunciatum aliquid de aliquo astruens. Negatio contrà enunciatum aliquid de aliquo tollens.

PROBLEMA XVI.

An equipolleant Subiectum & Antecedens Enunciati?

QUIDAM vocibus subiecti & prædicati utuntur etiam de Enunciatis compositis: Sed malè. Cùm enim dico: Aut ex merito, aut ex gratia, &c. Ex merito non est subiectum, sed antecedens. Ex gratia non est prædicatum, sed consequens. Statuendum igitur, subiectum & antecedens, prædicatum & consequens, differre ut speciem & genus. Subiectum est species quædam antecedentis, ut prædicatum consequentis. Omne subiectum

ctum est antecedens, sed non quodlibet antecedens est subiectum. Sic omne prædicatum est consequens, sed non omne consequens est prædicatum. Cùm dico: *Si fortuna volet, fies de Rhetore Consul*: hîc, Fies de Rhetore consul, consequens est, non prædicatum. Nô enim prædicatur de fortuna. Interdum tamen in copulato enunciato appellationes subiecti & prædicati locum habent. Cùm enim dico: Christus mortuus est, & resurrexit: Christus est subiectum, cui attribuuntur duo prædicata.

PROBLEMA XVII.

Priorne sit veritas & falsitas, an affirmatio & negatio?

DISTINCTIO Enunciati in affirmans & negans prior est naturæ & doctrinæ ordine. Sine EST & NON est, sententiam nostram explicare fas non est. Sententiam autem nostram explicantes, non possumus non affirmare aut negare. Affirmatione porro & negatione verum & falsum distinguitur, ita, ut veritas & falsitas sint propriæ affectiones seu *modi* necessariò comitantia affirmatam & negatam enunciationem. Partium compositio & divisio prior est quàm vera & falsa partium compositio & divisio. Affirmatio & negatio prior est quàm vera & falsa af-

firmatio & negatio. Simplicius enim prius est eo quod magis est compositum. Enunciatorum igitur affirmans & negans prius est, quàm verum & falsum.

PROBLEMA XVIII.

An Affirmatio & Negatio sint affectiones Enunciatorum?

PERVULGATA sententia est: Affirmationem & negationem esse modos seu affectiones Enunciatorum, non secus atque verum & falsum. Sunt tamen quibus placet formam esse: quòd per affirmationem & negationem enunciarum sit id quod est, & aliis distinguatur. At mihi videntur esse primæ Enunciatorum species, quæ non dant formam propriam enunciatis, sed ab his formam genericam seu communem accipiunt, ut homo & bestia non dant formam propriam animali, sed ab hoc nanciscuntur formam ipsis communem. A me est locus Zabarella lib. 1. commentar. in posterior. Analytic. hic: Inquit Aristoteles, propositionem esse alteram particulam enunciationis, habentem unum prædicatum de uno subiecto, particularis enunciationis intelligens affirmationem & negationem, quæ sunt duæ species enunciationis. *Sed quispiam mihi sic contradixit: Contradictio est enunciari affectio. Affirmatio & negatio*

object.

gatio est contradictio. Ergo affirmatio & negatio est enunciatæ affectio, nec altera alteri contradistincta est species. Respondeo ad assumptum: Affirmatio & negatio simpliciter contradictio non est, sed ex affirmatione & negatione ejusdem nascitur enunciatorum contradictio. Itaq; contradictio est affirmatio & negatio oppositæ, ait Aristoteles: hoc est, est antithesis seu repugnantia duarum enunciationum, quæ sunt eorundem extremorum, secundum affirmationem & negationem.

Respon.
Affirmatio & negatio proprie pariunt contradictionem.

PROBLEMA XIX.

An falsa sit Enunciatio, quæ discrepat à mente: & vera, quæ convenit menti alicuius? Exempli causa: Si quis credens purgatorium esse, dicat purgatorium est, an sit vera Enunciatio? Vel si quis statuens purgatorium non esse, dicat Purgatorium est: aut credens purgatorium esse, dicat purgatorium non est: an sit falsa?

Hujus *ἀπορίας* occasionem nobis dedit Julius Scaliger, subtilitatum magister, Exercitatione 2. ubi disputat non esse falsam orationem, nisi si quis volens mentiat: & eum non dicere falsa, qui se verum putat dicere, quod veritas sit adæquatio orationis cum ipsis notionibus speciebusq; conceptis. Sed alii veram enunciationem dicunt

Veritas ora-
tionis Ethica
pendet à cō-
spiratione
mentis &
linguæ.

Veritas ora-
tionis Logica
pendet à re-
bus, & harū
veritate.

asseverationem cum re consentientem : Fa-
sam verò sententiā dissentientem à re. Con-
trariæ hæ sententiæ ita rectè inter se concili-
antur: Scaligeri assertio vera est de veritate &
falsitate Ethica. Ille Ethicè verus est, qui non
loquitur ore aliud, tacitoq; aliud sub pectore
condit. Et Ethica veritas est, cū oratio con-
gruit cum νοήματα, hoc est, sensus animi. Ita
si quis non credens esse antipodes, dicit
men esse, animo fallendi, falsitas Ethica est.
Mentitur enim, etsi verum dicit, (nimirum
Antipodes sunt.) Quocirca dicens verum
Logicè: aliquando mentitur, Ethicè. Post-
rior verò sententiā vera est de veritate & fa-
lsitate Logica, de qua & hæc Aristorelis de-
finitio intelligenda: Oratio enunciativa
ἐν ᾗ ἀληθὲς εἶναι ἢ ψευδὲς εἶναι ὑπάρχει, in qua inest ve-
rum dicere aut mentiri. Ille autem Logice
mētitur, cuius effatum à re discrepat: Verum
verò dicit, à quo quod dicitur id cum re con-
sentit. Res enim est causa & mensura oratio-
nis & veritatis Logicę: oratio & veritas men-
suratum: hoc est, enunciationi accidit verum
& falsum propter res: & oratio est vera pro-
pter res: nec res aliter se habet propter no-
stram affirmationem vel negationem. Non
quia ego verè statuo te esse doctum, tu do-
ctus es: sed quia tu doctus es, ego, qui id de te
enuncio, verum dico, teste Aristotele in
Philos.

Philosoph. Ex his omnibus apparet, perfectissimam veritatem esse illam, cum oratio convenit menti, & mens rei.

PROBLEMA XX.

AN EST, copula, sit Enunciati pars?

DE hac quæstione & superioris ætatis disputationes sunt nobiles. Quidam tertiam partem enunciationis fecerunt. Hos sequitur Melanchthon, & Zach. Ursin. Quidam partem prædicati. Hos Ramus in quadam editione logicæ suæ sectatus est. Alii è partibus enunciati excluserunt: ut Perionius, Cælius Secundus, Jacobus Schegkius, & alii complures, quatenus per se nullam rem significat, sed tantum copulat antecedens & consequens. Utuntur enim hac distinctione & exceptione. *EST* aliquando est ex numero τῶν κειμένων (subjectum autem & prædicatum vocant κείμενα seu principia κείμενα) id est, altera propositionis pars, nempe κεινόμενον, id est, prædicatum, cum solum subjecto cuidam additur. Tum enim significat rem de qua affirmatur, non esse fictitiam, cujus inane nomen usurpetur, sed esse in rerum natura, ut Pygmæi sunt: vel rem de qua negatur, non esse in rerum natura, sed esse fictam, & inane ejus nomen adhiberi, ut Utopia non est. Cum verò particula, *EST*, sequitur

*N*tur attributum aliquod, non est pars propo-
 sitionis, sed tantum nexus partium, ut Deus
 est justus. Ab hac sententia facit hoc argu-
 mentum: Omnem partem enunciati ne-
 cesse est referri ad aliquod argumentum. In
 Enunciato, Deus est justus, Est neq; est causa,
 neq; effectum, neq; genus, neq; species, neq;
 integrum, neq; membrum, neq; subiectum,
 neq; adjunctum, &c. Ergo *EST* non est pars
 enunciati. Nomen igitur justus solum attri-
 butum est: *EST* verò attributi comes adjacet.
 Sed qui putant nomen cum verbo in ejus-
 modi effatis attributi seu prædicati nomine
 appellari (ut: est justus) in hunc id confirmant
 modum: ut in re naturali duo sunt, subiectum
 seu materia & forma: tertium verò res ipsa
 naturalis: Sic in pronunciato duæ sunt partes
 quarum prior subiectum, altera vocatur at-
 tributum. Subiectum igitur materiæ munus
 obit: attributum verò formæ: tertium autem
 est ipsum pronunciatum, quod quasi ex ma-
 teria & forma coaluit. Ergo *EST* non est ter-
 tium in Enunciatione, sed pertinet ad secun-
 dum, seu est pars secundi membri. Ad id au-
 tem, quod ex Aristotele objicitur, qui in lib.
 de Interpretat. dicit: verbum, *EST*, in ora-
 tione tertium dici, respondent id intelligi di-
 ctum de verborum numero, quodd tria nu-
 merentur in eo vocabula, nomina scilicet
 duo,

duo, & verbum EST, non verò de numero *VB.*
 partium, seu non quia ab attributo EST se-
 perari debeat. Hæc ferè est controversia de
 voce EST. Ego simpliciter sic sentio: Primùm
 vinculum neq; est subiectum vel antecedens,
 neq; prædicatum vel consequens, sed adjacet
 partibus, & mediū est, quo velut extrema cō-
 junguntur: ut, si dies est, lucet. Hic si dies est,
 non est antecedens, ut placet Talæo, sed Dies
 est. Si verò est vinculum antecedentis & con-
 sequētis. In enunciato: Homo est animal: Est
 animal, non est consequens Enunciati, ut pla-
 cet Talæo, sed animal. EST verò est copula,
 qua annectitur consequens antecedenti. Se-
 cundò, EST, ut necit, est *πρὸς τὸ σύνδεσμον*, id
 est, ad prædicatum, & significat σύνδεσμον subje-
 cti & prædicati cum his positum, Tertio, EST,
 etsi non sit fortassè materialis enunciationis
 pars, viderur tamen esse pars formalis, seu ad
 formam attinens. Ut enim vinculum copula-
 tionis vel disjunctionis est principalis forma *VB.*
 & causa enunciati multiplicis: Sic copula
 verbalis est velut anima simplicis. Quid
 quòd ne compositum quidem axioma sine
 vinculo verbi esse potest, implicito saltem.
 Quò fit, ut sententiā nulla enunciatio sit per-
 fecta sine vinculo. Hoc si aliquando omitti-
 tur (ut, Bis pueri senes) *ὑπονοία* addēdum est.
Et licet hæc, Dæmon est, non videatur alicui
 habere

habere copulam verbalem: EST enim hic est prædicatum: Tamen copula est implicita prædicato EST, quod patet ex resolutione: Dæmon est verè ens, est ὑφιστάμενον, est ὑπόστασις, non est quippiam commentitium. Quare EST enunciati pars est. Huc accedit, quod omnis enuntiatio propriè & primò est affirmata vel negata. Affirmatio autem & negatio συνδέσμων una à copula EST dependet. Nam per EST tibi consequens de antecedente affirmatur vel negatur. Ergo EST δεσπομένης λογισμῶν, id est, junctum prædicato est pars enunciati formalis, significans quidem, si affirmetur, rem cum re conjunctam esse, eiq; consentaneam: Sin verò negetur, rem à re conjunctam, eiq; dissentaneam esse. Idem ex eo quoq; probari potest, quòd omnis enuntiatio significat aliquid esse, vel non esse. Prætereà rectiùs fortasse comparaveris copulam EST ligamento seu astrigmento sutoris immisso per foramen factum per subulam, instrumentum perforans corium. Hoc astrigmentum ut non est solea nec obstragulum, sed medium & vinculum horum ad formam calcei perficiendam, & ita fit pars calcei. Ita Logici vinculum EST, neque est subiectum, neque prædicatum, sed horum nexus ad formam enunciati absolvendam, & ita fit pars enunciati. Vel etiam comparaveris τὸ EST vincu-

inculo animi & corporis spiritui vitali. Hic
 neque ipse animus est, neq; corpus hominis,
 sed medium unionis, seu tale, quo corpus &
 animus inter se cohærent essentialiter, ac fit
 hominis aliqua pars. Sic τὸ ΕΣΤ est medium,
 quo extrema enunciati uniuntur & cohæret,
 ac fit aliqua hujus pars. Ut autem calceus fit
 ex solea & obstragulo, seu è corio, cujus par-
 tes sunt obstragulum & solea. Et homo fit è
 corpore & animo rationali. At calceus non
 potest constare sine astrigmento, nec homo si-
 ne spiritu vitali ac calore: Sic enunciātū fit ex
 antecedente & consequente; sed sine τὸ ΕΣΤ
 constare nequit. (Per τὸ ΕΣΤ enim partes hæ
 uniuntur, ut diximus:) sicut nec sine convin-
 ctione, quæ fit filis & glutino, quaternionū &
 asserum, liber, ut Bibliopecti opus, esse potest.
 Neq; verò dici potest, EST conjunctum cum
 aliis nihil significare. Significat enim synthe-
sin seu affirmationem, ut, Non est significat
 διαρεσιν seu negationem. Nec dici potest,
 Vinculum esse Enunciati efficientem caus-
 sam, nulla verò ratione partem. Vinculum
 enim ingreditur enunciationem: causa verò
 efficiens est extra rem effectam. Efficiens au-
 tem enunciati est δύναμις, seu est vis & ἐνέργεια
 mentis, quæ dicitur Compositio, & Divisio.
 Ad summam, facit quidem vinculum, ut an-
 tecedens & consequens conjungantur: sed

eo ipso ipsum quoq; enunciati pars fit, ut in corpore animalis ligamenta seu σύνδεσμοι (qui sunt tanquam funiculi colligantes juncturas ossium) vinciunt ossa & partes his adhærentes, ut ipsi nihilominus sint partes corporis. Libenter enim hîc similibus utor, quæ erant non habent vim demonstrandi: illustrant rationem, & verosimiliter comprobant. Cum vento destitutus es, remis navis est propellenda, & ad cursum secundarium confugiendum. Sic cum apodicticate deficiunt, verisimilibus argumentis utendum est, cujusmodi de proposita quæstione nos attulisse confidemus, parati tamen hîc cedere rectiora monstrantibus.

PROBLEMA XXI.

Utra prior sit, Affirmatio an Negatio?

NON est ἔω λόγῳ, hanc quoque quæstionem hîc breviter explicare: Affirmatione an negatio prior sit. Statuendum autem, & apud omnes ratum fixumque esse debet, Natura priorem esse affirmationem negatione, ut verum falso. Affirmatio enim est ut habitus: Negatio, ut privatio. Habitus autem prior est privatione, ut bonum prius malo. Et affirmatio est μέτερον, id est, mensura negationis. Mensura autem naturâ prior est mensurato. Ac esse, prius quippiam, quàm non

non esse, cognoscitur: verbi gratia: Si velis facile percipere, cur unum corpus non sit simul in pluribus locis, vide quomodo corpus sit in loco. Non potest intelligi quid sit non sedere, nisi prius quid sit sedere sciatur. Nam ipsum per se non ens prorsus est ἀδυνάτον, ut ait Plato, si non describatur ratione notæ cujusdam rei.

PROBLEMA XXII.

An omnis Contradictio Logica dividat verum à falso?

Distinguitur.

I.

NON leviter contendebant aliquando inter se duo Professores doctrinarum illustres, ingenioq; & judicio eximii, A & B, de Contradictione Logica.

2. A statuebat: Omnem, nulla prorsus excepta, contradictionem Logicam dividere verum à falso, id est, unam partem veram efficere, alteram falsam.

3. B contra: Non omnem contradictionem Logicam dividere verum à falso.

4. Hæc doctissimorum duorum virorum περί ἀντιφάσεως fuit ἀντίφασις: quæ quidem non est ejusmodi, ut illud, quod in Tragœdia est, usurpem: περί ἐκείνης καὶ φημι, καὶ ἀπόφηνι, καὶ ἐξω,

ἔχω, πὸ φῶς, sed omninò talis, ut statuam conciliari & tolli posse facilè.

5. In hoc igitur consentiebant, ut minimè controversio: Nullius omninò contradictionis utramque partem esse veram, seu, nullam contradictionem habere hanc naturam & vim, ut utramq; partem efficiat veram. Hoc enim est axioma & principium prorsus immutatum & æternum.

6. Concordebant & in hoc, quòd aliquando in oppositione contraria utrumq; enunciatum sit falsum.

Propositio. 7. Oppositis enim idem tribui potest, ut Color tribuitur & albedini & nigredini; Coloratoria & Ciceroni & Demostheni.

Assumptio. 8. Affirmatio & negatio sunt opposita.

Complexio. 9. Iis igitur idem (falsum) tribui potest, id est, utraq; falsa esse potest.

10. Affirmatio autem & negatio sunt partes oppositionis.

11. Ergo utraq; oppositionis pars simul falsa esse potest, ut : Omnia poma sunt flava, nulla poma sunt flava.

12. Id verò in controversia & contentione versabatur: Nullane, an quædam contradictio, utramq; partem efficiat falsam: Illud Aristoteles hoc B, ut dixi, defendit.

13. Firmamentum B omne hoc erat:

14. Duorum universalium ἀντίθεσις, seu oppositio

Propositio.

positio, non semper dividit verum à falso, sed aliquando efficit utramq; partem falsam.

15. Duorum universalium ἀντίθεσις, seu oppositio, est Logica contradictio. Assumptio

16. Quædam igitur contradictio Logica Complexio, non semper dividit verum à falso. Complexio

17. Prosyllogismus propositionis. Omnis homo est doctus, Nullus homo est doctus. Item: Omne animal est rationale, Nullum animal est rationale: Oppositio est non dividens verum à falso: cum & affirmatio & negatio utrobique falsa sit.

18. Hæc autem duorum universalium oppositio est.

19. Ergo quædam duorum universalium oppositio non dividit verum à falso.

20. Approbatio assumptionis. Affirmatio & negatio oppositæ sunt contradictio: per inversam definitionem contradictionis traditam ab Aristotele, 4. de Interp. Is enim definiens ἀντίθεσιν sic inquit: καὶ ἔστι τὸ ἀντίθεσις, κατὰ θεσιν καὶ ἀπὸ θεσιν αἱ ἀντικείμεναι, id est: Sit autem cōtradictio affirmatio negatioq; contrariæ, ut vertit Perionius, & approbat Nicolaus Grouchius.

21. Duorum universalium oppositio sunt affirmatio negatioq; contrariæ, seu oppositæ, ut vertit Raphaël Volaterranus.

22. Ergo duorum universalium est Logica contradictio.

c

23. Vel

- Propositio.** 23. Vel accipe sic: Λέγω τὸ ἀντιθεῖναι τῆς ἑαυτοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν, μὴ ὁμωνύμως, id est, oppositionem dico eam, quæ est ejusdem rei, & de eadem re dicit, de qua altera, non æquivocè, ait Aristoteles cap. 4. περὶ ἑρμηνείας.
- Assumptio.** 24. Αποφάναι (contradicere) est ἀντιθεῖναι (opponi) id est, contradictio est oppositio: ex definitione antè adducta.
- Complexio.** 25. Ergὸ τὸ ἀποφάναι, id est, contradictio dicenda est ea, quæ est ejusdem rei, & de eadem re dicit, de qua altera, non æquivocè, id est, sine ambiguitate.
26. Hæc autem: Nullus homo est doctus, est ejusdem rei, & de eadem re dicit, de qua altera, Omnis homo est doctus, non ὁμωνύμως.
27. Ergὸ contradictio est: Nullus homo est doctus, & Omnis homo est doctus.
28. Utraque autem vera est; Ergo non omnis contradictio Logica dividit verum in falso.
29. At ἡ ἀρχὴ hoc primum erat.
- Propositio.** 30. Enunciata, quæ per se medio carent simul vera vel falsa esse non possunt, sed alterum eorum verum, alterum falsum sit, necesse est.
- Assumptio.** 31. Omnia contradicentia enunciata per se medio carent.
- Complexio.** 32. Ergo nulla enunciata contradicentia per se medio carent.

ut vera vel falsa esse possunt, sed ut alterum
rum verum, alterum falsum sit, necesse est.

Assumptio probatur ex definitione con-
tradictionis, quæ extat lib. 1. ca. 2. de Demōst.

ἡ ἀντίφασις ὅ, ἀντίθεσις, ἥς οὐκ ἔστι μεταξὺ καὶ αὐτῶν,
id est, Contradictio est oppositio, in qua ni-
hil, quod verè medium sit, reperiri potest.

Item ex his verbis: Μία κατὰ φάσις μιᾷ ἀποφύσει
ἀντίκειται ἀντιφατικῶς, id est, Una affirmatio uni
negationi opponitur contradictoriè.

De Interp.
cap. 5.

34. Secundum hoc est:

35. Duo enunciata universalia opposita, sunt
ἐναντίως ἀντικείμενα, id est, contraria Aristoteli.

Ergò non sunt ἀποφατικῶς ἀντικείμενα, id est,
contradicentia, seu contradictoriè opposita.

36. Ex hac contentione apparet, in Philo-
sophia Aristotelis vocabulum ἀντιφάσεως ac-
cipi dupliciter: Primùm generaliter, ut con-
tradictio nihil aliud sit, quàm pugna, seu op-
positio, seu repugnantia enunciatorum. Hac
significatione usus est B.

37. Neque verò hæc primùm è B officina
prodiit: sed & verus est, & à summis Aristo-
teleis est usurpata.

38. Nam Angelus Politianus, qui ante an-
nos 100. clauit, in argumento in librum
περὶ ἐγμύλειας: Nulla, inquit, omninò est affir-
matio, cui non aliqua aduersetur negatio,
quod totum contradictio dicitur.

39. Eximius vir Zacharias Ursinus in quaestionibus suis, editis in Organon Aristotelis, quaerens: Quæ est proprietas propositionum accidens eis ex affirmatione & negatione? respondet: Oppositio seu contradictio. Quærens porro, quid est oppositio seu contradictio? respondet: Duæ oppositæ, affirmativa & negativa, habentes eadem extrema sine ambiguitate intellecta.

40. Jacobus Bouchereau Parisinus in floribus Aristoteleis, correctius editis opera Joannis Ludovici Havenreuteri, cap. 6. lib. 6. sect. 3. inscribit de oppositione, seu contradictione propositionum, & quæ oppositæ (seu contradicentes à conjugatione) propositiones simul veræ esse possunt, quæ falsæ: Et verumtionem postremæ periodi cap. 4. de interpretatione usurpat, quæ hæc est: Oppositio contradictorio nomine dico eam, quæ eque rei est, & de eadem re dicit, de qua altera, non *ἁπλῶς* cæterisq; omnibus adiunctis, quæ contra sophistarum molestas rationes afferre solemus.

41. Non igitur B, & qui eum affectantur reprehendi possunt, quod definierunt contradictionem esse ejusdem enunciati affirmati & negati oppositionem, nisi dicti illi scriptores peripatetici, unâ cum Aristotele ipsa etiam reprehendantur.

42. Sic

42. Sicut ergo Cicero enunciata contradictoriè opposita in specie ita dicta (ut A semper accepit) vocat contraria speciali vocis usu, seu nomine generis speciem appellando, teste Cælio [Necesse est, inquit Cicero, in rebus contrariis duabus: cōtraria autem hoc loco ea dico, quorum alterum alit quid, alterum negat: ex his igitur necesse est, invito Epicuro, alterum verum esse, alterum falsum; ut, Sauciabitur Philoctetes, omnibus ante seculis verum fuit. Non sauciabitur falsum]: Ita contraria enunciata vocari possunt contradicentia generali vocis usu.

De Fato.

43. Altera vocis cōtradictionis significatio in Aristotelica philosophia est specialis. Significat enim oppositionem universalis affirmativæ, & particularis negativæ: ut, Omnis homo est mendax. Quidā homo non est mendax. Item universalis negativæ & particularis affirmativæ: ut, Nulla creatura est æterna. Quædam creatura est æterna. Item duarum singularium, quarum altera est affirmativa, altera negativa: ut, Cælum beatorum est sursum: Cælum beatorum non est sursum. Hunc tantum usum vocis spectabat A, & de hac cōtradictione semper vera est regula: Contradictio semper *disiuncta*, id est, separat verū à falso.

44. Nos utramq; vocis usurpationem approbamus, ut Logicam. Cū enim propriè,

& ut dici solet, ex professo 4. cap. de Interpret. Aristoteles agat de affectione enunciatorum, quæ est oppositio, dici non potest, ibi vocem *ἀντιφάσις* accipi non Logicè. Sanè si putasset Aristoteles hanc vocem generaliter acceptam pro quavis oppositione, non esse Logicæ artis, usus fuisset vocem *ἀντιθέσις*, cujus vis & potestas est generalis, quæ à Latinis propriè rediditur oppositio, vel contrapositio. Et multa exempla afferri possunt eorum, quæ in una aliqua disciplina *διχῶς*, seu dupliciter accipiuntur.

45. Distinctionis tamen doctrinæ, & vitandæ ambiguitatis causa, solemus duo enunciata universaliter opposita vocare *ἐναντίως ἀντιφάσιμα*, id est, contrariè opposita, seu contraria: Duo verò singularia, vel universaliter particulariter opposita, *ἀποφαντικῶς ἀντιφάσιμα* est, contradictoriè opposita, seu etiam contradictoria.

PROBLEMA XXIII.

An Contradictio possit esse in una Enunciatione?

ARISTOTELES definit *ἀντίφασιν* affirmationem & negationem ejusdem de eodem, hoc est, cuilibet affirmationi oppositam negationem, & negationi oppositam affirmationem vocat oppositionem. Ex quo intelligitur, duas esse oppositionis partes.

Affirmationem, & negationem. Estq; hoc
 ab omnibus Logicis *ὁμολογούμεως* receptum.
 Quæstio itaq; est, An sit contradictio in hoc
 enunciato: Corpus simul est in pluribus lo-
 cis? Affirmant sapientes hoc dicere esse *ἀντι-
 λέγειν*. At enim contradictio, inquis, cōstat ex *Object.*
 affirmatione & negatione. In hac sententia,
 Corpus simul est in pluribus locis (item in
 ista, Cato est simul homo & bestia) nihil ne-
 gatur. Nulla itaq; hīc contradictio. Nego ego *Solutio.*
 assumptionem. Ut enim in Logica inventio-
 ne similia adhibentur non tantum ita, ut par-
 tes suas habeant protasin & apodosin expli-
 catas: Exempli causa: ut vitrum fragile est:
 labile vita bonum est: sed interdum tota si-
 militudo absolvitur implicite unico mem-
 bro: Verbi causa: Arbore dejecta quilibet
 colligit ligna, ubi *ὁ πρὸς ἀκρότατον* (subauditur) *ἀπο-
 δέσσει*: sic fortuna inclinata ac reflante (perni-
 mur etiam ab iis, quibus antea eramus terro-
 ri. Ita quoq; hīc contradictio enunciato im-
 plicatur & involvitur, ut *ἰσχυρά* negatio-
 nis intelligenda sit. Hæc igitur affirmatio:
 Corpus est simul in pluribus locis, continet
 negationem quæ opponitur contradictoriæ
 (*τῇ ἀντιθέσει ἀντιφατικῇ*) veritati corporis. Ex-
 pli causa: si quis dicat, Petrū simul fuisse An-
 tiochiæ & Romæ, ille etsi videbitur tantum
 affirmare, tamen contradictionem involvet.

Nam ex natura veri corporis nō potest simul
 & eodem tempore esse Romæ, qui erat An-
 tiochiæ: & unum affirmans, alterum neces-
 sariò negas ἀντιφατικῶς, ut si dicas: Catonem
 esse simul hominem, & rationis expertem,
 nihil aliud dicis, quàm Catonem esse homi-
 nem, & Catonem esse non hominē. Si dicat
 aliquis fanaticus Theopaschita, ipsam Dei-
 tatem filii esse passam imparibilter, seu sine
 passione: Respondens orthodoxus griphum
 vocat intolerandum, ἀπαδεις πᾶδ' & dicere
 Hoc est mulgere hircum, suppositis cribris
 est dicere, κῆται: ὃ κῆται. ein hülkern scheuren
 sen/ id est, sibi ipsi contradicere. Nihil enim
 aliud dicitur quàm istud: Christus secundum
 Deitatem est passus: & Christus secundum
 Deitatem non est passus, Quare statuendum
 cū affirmatio talis est, & terminorum de-
 terminationibus ita composita, ut continet
 ἡ ἀνάλυσις negationem contradictoriam, cum
 contradictionem esse crypticam & contra-
 ctam ad unam enunciationem.

 PROBLEMA XXIV.

An idem possit esse & Subiectum & Prædicatum?

TERMINOS subiectum & prædicatum
 necesse est esse distinctos & diversos, ne
 fiat ἀδολογία Logicis virtutibus adversa.
 Cū itaq; objicitur hæc: Cicero est Cicero
 respons.

Contra Fon-
 secam.

respondebis, non esse Logicam, quod pura
 puta sit *πυλολογία* seu nugatio, & coccyismus.
 Paulus Scherbius optimus philosophus ta-
 les enunciationes crudas & insipidas vocat
 festivè, quod mens cognitionis appetens ni-
 hil ex iis discat. Quæ ergo Identicæ sunt Lo-
 gicæ? In quibus vel differt prædicatum à sub-
 jecto voce ita, ut illud sit notius: ut, Apollo
 est Sol: *ἄνθρωπος* est homo. Fari est loqui.
 Moveri est mutari. Motus est mutatio. Qui-
 dam definitiones κατ' ἐντίληξιν vocant, cum
 declaratur obscurior dictio per illustriorem:
 Vel differt prædicatū à subiecto ratione tan-
 tum vel modo, ut manus contracta, & dilata-
 ta, ut pugnus & palma. Sic differt definitio à
 definito. Identica igitur fuerit hæc: Homo est
 animal rationale. Quid verò statuis de hoc
 enunciato: Consul verè factusq; ipso est con-
 sul? Hæc cum identica sit voce: non tamen est
 significatione (id est, in attributo, Consul a-
 liud significat, quàm subiectum Cōsul.) Itaq;
 significationis ratione prædicatus terminus
 alius est à subiecto. Sententia enim est: Hic
 consul dignitate & munere, cōsulit Reip. Ta-
 lis plocce est: Homo matutinis horis totus est
 homo, id est, expeditior est ad rationis & sen-
 suum usum. Jesus re ipsa est Jesus, id est, serva-
 tor. Ad illum diē Memmius erat Memmius:
 id est, sui similis. Sic significatione differt præ-
 dica

dicatum à subjecto in hoc enūciato: Ego sum Davus, id est, simplex. Ego ero Deus tuus, & seminis tui, id est, benefaciam tibi, servabo te.

P R O B L E M A XXV.

An Ploce faciat Identicam propositionem?

Negatur.

QUIDAM faciunt duo genera enunciationis identicæ, (in qua idem de se ipso prædicatur.) Unum cum eodem nomine subjectum & prædicatum exprimitur κατὰ σύνθεσιν, seu copulationem, seu ita, ut in prædicato qualitas & natura rei significetur, ut dicam: Homo est homo, id est, fragilis. Deus est Deus, id est, justus, verax, bonus. Jesus est Jesus, id est, servator: Christus est Christus, id est, pontifex, rex, sacerdos. Alterum cum nomina quidem sunt diversa, sed κατὰ συνωνυμίαν seu ὁμωνυμίαν eandem rem denotant, ut illius Mariæ est Jesus Christus. Equus Alexandri est Bucephalus: Philotopia est studium sapientiæ: Clypeus est scutum. Hoc est panis albus. Finis hominis est summum ejus bonum. Sed primum genus, meo judicio, non est verè Logiceq; identicum, cum subjecti & prædicati significatio ibi diversa sit. Cum enim dico, Jesus est Jesus: subjecto significatur persona, prædicato verò qualitas, & officium personæ. Statuo igitur, in vera seu Logica identica

identica 1. non esse inanem tautologiam & battologiam, hoc est, talem *ταυλότητα*, qualis est Battia apud Ovidium: Montibus, inquit, erant, & erant sub montibus illis. 2. Sola tantum nomina esse diversa, idem declarantia, seu rem eandem denotantia, quæ Græcis etiam sunt *ἰσοδυναμῶντα*, id est, æquipollentia. (Aliàs vocantur polyonyma, & interdum etiam synonyma, quorum nomina sunt diversa, res eadem,) ut Ensis est gladius. 3. Terminos esse *ἀντισπρόσους*, id est, convertibiles; ut, Evangelium est lætus nuncius: & lætus nuncius est Evangelium. 4. Itaque quæ subjecti sunt propria ea convenire quoq; prædicato: & *ἀντεπαμμένως* seu vicissim. Ex his facile colligere est, nō effici ex duobus individuis oppositis, sed ex uno individuo de seipso prædicato Identicam enunciationem. Hic panis est Domini corpus, non est identica attributio: cum hic panis & corpus Domini numero & specie differentia ac proprietatibus distincta sint individua. Hæc verò, hic homo est filius Dei, Identica dici potest, quia eadem est hypostasis utriusq; naturæ, & *λόγος* de hypostasi tanquam individuo prædicatur. Hæc eadem attributio etiam *ἄχρηστος*, id est, inusitata & singularis dicitur, quòd nullum tale *ὑφιστάμενον* extet in rerum natura, quod constet ex disparatis naturis, personaliter unitis.

PROBLEMA XXVI.

*An quædam Particulares Enunciationes sint
Universales?*

Affirmatur.

PERIPATETICORUM & scholasticorum doctorum doctrina de *ἐκείνῃ* seu expositione non est omnino aspernanda. Exponens enim sæpè affert lucem aliquam ei quæ exponitur (quam barbari vocant exponibilem) Exemplo hæc est: Quoddam animal intelligit: Quæ ut signum habet particulare, ita particularis est: sed expositione, (id est, declarato subjecto per hominem) est universalis, idem efficiens quod ista: Omnis homo intelligit. Sic quædam universales expositione fiunt particulares. Omne animal præter hominem est rationis expers. Hic exceptio, præter hominem, universalem contrahit ad particularem. Sententia enim est: Quædam, & quidem plurima animalia sunt irrationalia. Omnis Hæssia est in armis, id est, omnium Hæssorum aliqui.

PROBLEMA XXVII.

*An propositiones hæ: Quidam homines sunt divites
docti, cæci, sint Necessariæ?*

RECENTIORES quærunt de his: Quidam homines sunt docti: multi homines

s sunt pauperes: aliqui homines sunt cœ-
 : Necessaria quidam enunciata statuunt,
 quod semper vera sint. Alii negant necessa-
 , quod affectio rerum quæ disponuntur
 utua, & ordo nexusq; & cōsensio inter eas
 non sit necessaria. Prædicata enim sunt acci-
 entia separabilia. Ego subscribo posteriori-
 bus, qui habitudinem seu *χένον* consequentis
 id antecedens spectant. Et si enim semper ve-
 ra sint, ut non sint aliquando in hoc naturæ
 statu falsa: contingenter tamē vera sunt, mu-
 tabiliter & accidentaliter, ita, ut possint esse
 aliquando falsa, id est, ut contradictoria co-
 rum non sint impossibilia absolutè. Posito e-
 nim, quod nulli essent pauperes, nullum pro-
 pterea efficitur impossibile. Si ex hypothesi,
 reliquis tantum infantibus, omnes periissent
 adulti, universaliter ita negarem: Nullus ho-
 mo est doctus: & si omnes pauperes è medio
 sublati essent, dicerem: Nullus homo est pau-
 per. Ac tum etiam utraque, & Nullus homo
 doctus est, & Nullus homo pauper est, tan-
 tum necessaria est per accidens, id est, causa
 temporis: & re ipsa contingenter vera. Ex in-
 docto enim & paupere, potest fieri doctus &
 dives. Et qui docti sunt antea fuerunt indo-
 cti. Quidam homines sunt cœci, semper qui-
 dem verum est, in præsentē rerum statu, sed
 tamen contingenter, id est, ut per naturam
 aliter

aliter esse possit, non absolute. Sic Judas prodidit Christum, ab æterno & semper verum fuit. Sed quomodo? contingenter & mutabiliter, si Judæ naturam spectes. (Voluntati enim non fuit illata vis ad prodendum Christum, sed libere prodidit.) Sin Dei providentiâ, quæ falli nequit, necessario ex hypothesi: quæ necessitas contingens non tollit. Alii, quibuscum est Fonseca, distinguunt inter enunciationem necessariam, & enunciationem constantem è materia necessaria, & dicunt: Necessariam esse quæ ita vera est, ut falsa esse nequeat. Ex materia necessaria constantem esse, cujus attributum non possit non convenire antecedenti. Sic contingens eis est: quæ & vera & falsa esse potest. Constans verò è materia contingenti, cujus consequens & convenire & non convenire possit antecedenti. Ita hæc Christus: Semper inter vos pauperes habetis, necessaria fuerit, sed non ex materia necessaria.

PROBLEMA XXVIII.

Particulares enunciationes sintne necessariae an contingentes?

MATERIA enunciationis hinc consideranda est, seu *quædam* & habitudo prædicti ad subiectum. Quidam homo est justus, contingenter, vera est: Justitia enim cum homine cohæret accidentèliter. Quidam homo

no est animal, vera est: Animal enim co-
 ret cum homine essentialiter. Quæri &
 potest: an eadē ratione particulares sint?
 (pondendum: Minimè. Hæc enim: Qui-
 m homo est justus, & similes (quarum ma-
 ria est contingens) sunt particulares natura
 ratione terminorum, qui non patiuntur
 as esse veras enunciationes universè. Ista
 erò: Quidam homo est animal, non sua
 latura, non ratione terminorum seu rerum
 (omnis enim homo est animal) sed ~~deors~~
 seu positione particularis est: sicut etiam il-
 latione vera est. In materia enim necessaria
 particularis vera est, vel propter universalem
 ex qua consequitur, ut: Omnis homo est ani-
 mal. Ergo & quidam subalternata sequitur ex
 subalternante. Vel propter expositionem, ut:
 Quoddam animal intelligit, nempe homo,
 non bestia.

PROBLEMA XXIX.

*An sint attributiones univoca: Substantia est ens:
 Accidens est ens?*

DAMASCENUS & alii utiliter distinguūt
 inter prædicationem homonymam &
 synonymam, sicut hanc distinctionem
 perspicuè satis explicavi in enarratione in-
 strumenti doctrinarum. Sed quia ab exem-
 plis

plis præcepta majorem lucem accipiunt, videre placet, Utrū Ens attribuat^{ur} substantiæ & accidenti *συνωνύμως*, hoc est, ita ut substantiæ & accidenti ex æquo conveniat, non illi magis, huic minus. An verò *ὁμωνύμως*, hoc est, ita, ut substantiæ & accidenti tantum nominis Entis unitas ac communitas comperat, non rei. Statuimus autem cum Thoma, Ens substantiæ & accidenti neque esse verè perfectèq; univocum, neque simpliciter æquivocum, sed medio habere se modo, id est, commune esse *πρὸς ἓν*, id est, ad unum, quòd *πρὸς ἕτερον*, secundum prius, de substantia prædicatur: κατὰ δὲ *πρὸς ἕτερον*, secundum posterius, de accidente. Itaq; prædicationes istas non esse purè univocas, nec merè æquivocas, sed, ut vulgò loquuntur, analogicas. Cùm tamen propiùs accedere videantur ad univocationem, revocari solent ad prædicationem generis de specie. Quòd autem Ens non sit verè univocum, probatur contra eos qui Scotum affectantur. Synonyma sunt, quorum non solum nomen, verum etiam definitio, quæ dictura explicatur, de inferioribus pariter dicitur, ut: Animal, cujus non solum nomen, verum etiam una eademq; definitio de homine & bestia pariter dicitur. Ens non dicitur pariter de substantia & accidente. Magis enim & principaliter convenit substantiæ, quæ Ens per

er se est: minùs accidenti, quod Ens per a-
 iud est. Ergo ens non est perfectè univocum.
 Quòd non sit omninò æquivocum, proba-
 tur. Homonyma dicuntur illa, quorum no-
 men solùm commune est, definitio verò es-
 sentia secundùm nomen illud diversa. Arist.
 in Antepredic. ut: cùm canis dicitur de cane
 marino, cane cœlesti, cane terrestri: cùm a-
 nimal dicitur de homine & pictura hominis.
 Substantia autem & accidenti, & nomen, &
 res significata, definitioque Entis communia
 sunt. Ergo Ens non est æquivocum. 2. Æqui-
 vocatio tollit contradictionem. Ista enim nō
 cōtradiciunt: Canis latrare potest: Cans non
 potest latrare, quia affirmatio intelligitur de
 cane animali, negatio de cane cœlesti. Esse
 autem & non esse prædicantur ut contradi-
 centia, & ista contradiciunt: Socrates est Ens:
 Socrates est non Ens. Ergo Ens non est com-
 mune tantùm nominis communitate. Quod
 sit commune *μετὰ τὸ ἐν*, (Medium inter univo-
 cum & æquivocum vocat commentator) pa-
 tet, quia κατὰ τὸ ἐντερον, secundū prius, & prin-
 cipaliter de substantia (quæ habet proprium
 esse) κατὰ δὲ τὸ ἐντερον, secundū posterius, secun-
 dariò & minus principaliter de accidente
 (quod in substantia sustentatur) dicitur. Un-
 de comparatione ad *ἐστὶν συμβεβηκός* aliquan-
 do dicitur *μὴ ὄν*. Et Aristot. 4. Metaph. Ens di-
 citur

Object.

citur multipliciter, sed ad unum, & ad unam aliquam naturam. Sed unum præcipuè hic obijci potest, quod est diluendum: Aristoteles dividit Ens in Ens per se, & Ens per accidens. Ens per se subdividit in substantiam & accidens. Entis igitur nomen, ratio & conceptus ab intellectu formatus ex æquo communia sunt substantiæ & accidenti. Itaq; Ens est absolutè univocum. Respon. Elenchus est ambiguus. Aristoteles in Metaph. accidentem vocat Ens per se, respectu aggregati ex rebus diversarum generum, quod vocat Ens per accidens, ut est homo *μελαστικός*. Homo enim est in categoria substantiæ, *μελαστικόν* verò in categoria qualitatis secundæ speciei. Et tamen hæc prædicatio per se est: Homo est *μελαστικός*. Compositionis enim alia ratio est quàm simplicis, extra seu citra compositionem. Aliud verò Per se tribuit soli substantiæ, illique imponit τὸ, per aliud: cujus generis sunt accidentia. Hæc enim sunt per subjectum. Hinc ista: Homo est, prædicatio Aristoteli per se est: Hæc verò: Album est, prædicatio per aliud. Cùm igitur substantia sit ens per se consistens: Accidens verò per aliud, & in alio consistens suam habeat, potius nobilioreq; ratione substantia Ens dicitur, quàm accidens.

Solutio.

Ens dicitur
quodammodo acciden-
taliter.

PROBLEMA XXX.

Utrum sint contingentes an necessariae enunciationes simplicissimæ: Rosa est: Homo est?

NECCESSARIAM esse prædicationem, in qua definitio de Rosa prædicatur, extra omnem dubitationis aleam est possum. Sed controversatur, an ea quoq; necessaria sit, in qua esse de Rosa dicitur. Plurimum est sententia, has esse necessariò veras. Rosa est ens reale (etiam rosa non existente:) Dilectio est impletio legis: Homo est Ens: Rosa est Planta: Homo est animal rationale, & quidem esse per se primo modo. Istas verò: Dilectio est: Homo est, id est, subsistit seu vera est in rerum natura: Rosa est, esse contingenter veras. Nam quòd homo non sit animal rationale, non potest intelligi: prædicati enim negatio tollit seu removet subiectum, quia per negationē definitionis removetur definitū, unde resultat implicatio contradictionis. Essentiam verò rosæ non subsistere intelligitur. Homo enim nunc est, nunc non est. Rosa subsistit, seu, ut vulgò loquuntur, existit æstate: hyeme non subsistit. Avicennæ istud 1. Meta. & phys. huc facere videtur: Esse omnibus accidit, excepta prima causa. Ejusdē sententiæ est Zabarella: In Tertio, inquit, enunciandi modo an per se prædicetur necne, cōsiderare nō possumus, sed sola

Esse rosæ in hyeme nō est, in vere est.

Hic homo est, non est prædicatio rei de re, sed enūciatio de rei existētia.

existentia enunciatur, quæ potest esse per se
 nec tamen esse necessaria. Existit enim per se
 substantia individua, ut hic homo, qui tamen
 non ex necessitate existit, quoniam aliquan-
 do non fuit, & aliquando non erit. Talis
 tur quoq; enunciatio fuerit: Homo est: quod
 homo ut substantia seu natura communis
 universale in multis extra singularem sub-
 stantiam non reperitur, sed in ea includitur
 & unâ cum ea consistit. Si quis objiciat: Om-
 ne per se est κατὰ πάντος & necessarium
 Homo est, est enunciatio per se. Ergo
 κατὰ πάντος & necessaria. Zabarella restringit
 propositionem sic: Omne per se utile
 conveniens demonstrationi est κατὰ πάντος
 vel negaverit propositionem. Cùm enim
 Aristoteles, ut sufficiens esset divisio, omnes
 enunciandi modos per se adduxerit, alii quo-
 dam habent necessitatem prædicationis, om-
 nes qui adhibentur ad demonstrationem, quod
 les sunt primi & secundi modi, alii verò non
 habent, qui non ingrediuntur demonstrationem,
 nem, ut tertius modus, & sæpè quartus. Alii
 non absurdum videtur ad enunciationem nec
 cessariam quodammodo reduci hanc: Quatenus
 lus, quâ vivus, est, id est, subsistit: Quatenus
 nim vivit, necessariò est quiddam ὑπὸ τῆς ζωῆς
 Subsistere hîc, inquit Dn. Melanchthon
 non aliud est quàm ipsa viva Caroli substantia
 Nec

Prædicatio
 quædam per
 se esse potest
 sine necessi-
 tate.

Nec differunt (realiter) viva essentia & subsistere (ejus quod vitam habet.) Sic hanc: Homo, quâ ens verum extra intellectum seu animum, est: dixeris necessariam, quod homo necessario re ipsa subsistit in singularibus hominibus, ut ens naturæ. Universale enim nihil esse præter opus intellectus, seu purum putum esse Ens rationis, non est consentaneum. Nec res universales ipsæ in anima sunt, sed rerum species. Itaque dicuntur in animo esse nō subjectivè, sed objectivè, quia ibi habent tantum esse cognitum. Sed hæc quidem sunt alius considerationis & loci. De ἀπορία, verò proposita cuique suum relinquo iudicium, modò hoc unum firmiter teneatur, istam, Deus est, esse prorsus necessariam: quia non admittit compositionē ex esse & essentia, nec distinguitur in Deo esse ab essentia.

PROBLEMA XXXI.

An enunciatum aliquod, quod semper verum est, vel falsum, possit dici contingens?

SUNT quædā enunciationes, de quibus dubites, sintne necessarie an cōtingentes. Exempli causa: Numerus animorum humanorum est par. Stellæ sunt pares. Non sunt necessario falsæ seu impossibiles, inquit aliquis, quia *δωατὸν* est, stellas esse impares: animos impares. Sunt necessario falsæ seu impossi-

Object.

possibiles, inquit alius, quia si Deus condidit stellas pari numero, &c. semper falsum est, stellas esse impares. Contrapugnet quippiam sic: Sunt necessariò veræ, quia si condidit Deus stellas pari numero, semper verum est, Stellæ sunt pares. Contraveniat alius sic: Sunt contingenter veræ, etsi enim sint pares, tamen per naturam suam possunt esse impares: vel contingenter falsæ: etsi enim sint impares, possunt tamen per naturam suam esse pares. Respon. Nescimus, sitne necessariò vera, an falsa. Necessariò falsa est, si Deus condidit impares. Ita enim semper falsa est ex materia impossibili. Necessariò vera est, si Deus condidit pares. Ita enim semper vera est, ex materia necessaria, quòd paritas sit inseparabile accidens multitudinis stellarum conjunctæ, propter creationem, quæ facta est certo ordine & numero, qui non mutatur. Est autem necessariò vera vel falsa accidentaliter: quia paritas vel imparitas non consentit essentialiter cum stellis.

Solutio.

PROBLEMA XXXII.

An omnis enuntiatio prima careat medio?

MULTI doctissimi viri sunt in ea sententia, ut putent nullam enunciationem esse primam, nisi quæ sit ἀναπόδεικτος. Hæc sententia repugnat Aristoteli, ut qui pri-

nam & *καθόλου* statuat prædicationem propriæ affectionis de suo subiecto, ut: Homo potest sermocinari, est *σεκλικὸς λόγος*. Ego facio cum iis qui distinguunt inter enunciationem primam respectu causæ, & primam ratione subiecti. Utraq; enim significatio habet fundamentum in Aristotele, & ex eo monstrari potest. Enunciatio prima seu immediata causæ respectu dicitur: quæ nullam habet causam mediam, per quam demonstratur: Sic principia sunt prima: ut, Bis bina sunt quatuor: Totum est majus sua parte: Prima verò ratione subiecti est, quæ nullum habet subiectum medium, cujus gratiâ prædicatum subiecto huic insit: Sic per se est & *καθόλου πρῶτον* enunciatum: Homo est capax scientiæ, est *γλαστικός*. Homo enim non propter aliud seu mediatè, sed immediatè, id est, quâ homo, est *σεκλικὸς ἐπισήμης*, & aptus ad risum, unde enunciatio reduplicans dicitur: sic conclusio syllogismi demonstrativi immediata seu prima est. Hæc, Socrates potest ridere, non est prima: quia hîc τὸ *γλαστικόν* non de toto & primo suo subiecto, sed de quadam illius parte, nempe uno Socrate prædicatur. Non est autem antè dicta, Homo est *γλαστικός* prima ratione causæ, quia *γλαστικόν* homini inest per causam: cùm hominis naturam & formam hæc affectio consequatur.

I. post. cap. 2.
& 5.

PROBLEMA XXXIII.

An tales enunciationes, qualis hæc : Socrates est γῆραςικὸς : sint κατὰ παντός ?

ENUNCIATIONES, quarum subjecta sunt corruptibilia, an sint κατὰ παντός non immeritò dubitatur. Sunt qui affirmant, vel certè ad τὸ κατὰ παντός per apagogen seu reductivè attinere statuunt. Socrates enim, ajunt, & heri, & hodiè, & cras, & vigilans, & dormiens, & cœnans, & ambulans hoc est, omni tempore est γῆραςικὸς. Intelligunt ὑποδέτως, id est, quatenus & quandiu Socrates est seu subsistit, seu vivit, eatenus & tantum est aptus ad risum. Alii verò, quia respiciunt ad subjectum singulare obnoxium interitui, ad mortuum jam olim Socratem, & quia Socrates mortuus γῆραςικὸς non est, quia homo non est : & ita γῆραςικὸν Socratem tantum aliquando convenit : iccirco non κατὰ παντός, id est, omni tempore, sed aliquando tantum veram esse istam enunciationem statuunt. Fortasse non erraveris, si dixeris esse κατὰ παντός, & necessariam, non quidem summe, (ut hæc est, homo est γῆραςικὸς) sed secundum quid, quia admistum habet aliquid contingentiae & accidentarii : cum Socrates non sit semper : & per & propter hominem γῆραςικὸν ei insit. Rectè tamen distinguuntur inter se : Socrates ridet : & Ordines Imperii jã sunt

Augustæ: Hæc est accidentalis, non necessaria, (accidens enim separabile prædicatur de subiecto.) Ista verò, Socrates est γῆραστικός, est necessaria, quia de subiecto Socrate essentiali & perpetuum, eo, quo antè meminimus, modo, adjunctum prædicatur.

PROBLEMA XXXIV.

Utrum prædicatio per se est: Homo est albus, an per accidens?

IN Aristotelica doctrina, hæc enuntiatio, homo est albus, prædicatio & per se & per accidens dicitur: Quod ne videatur alicui contradictorium, utile est explicatu, τὸ καὶ αὐτὸ dupliciter accipitur: 1. pro essentiali terminorum enunciationis nexu, ut cum consequens est definitionis antecedentis pars vel integra definitio, ut: homo est animal, homo est animatus; homo est animal rationale: aut cum antecedens est pars definitionis consequentis, seu cum proprium τὰς δὲ de eo cui inest, prædicatur, ut: Homo est γῆραστικός: superficies est colorata, &c. In hac significatione, ista, homo est albus, non est prædicatio per se, sed per accidens. Nam nec albedo ingreditur definitionem essentialem hominis, nec homo definitionem albedinis. 2. accipitur pro naturali & regulari, ut cum accidens & superius consequentis, subiectum &

angustius antecedentis locum tenet: cū
 subiectum per se ipsum habet prædicatum,
 cui quidem naturali opponitur præter natu-
 ram seu per accidens: ut cū accidens vel su-
 perius antecedentis, subiectum verò vel in-
 ferius consequentis locum tenet: cū subie-
 ctum non per se ipsum, sed per aliud, cui sub-
 jectum accidit, prædicatum habet. Sic ergo
 prædicatio, homo est albus, est per se. Bre-
 viter: Accidentalī prædicatio est, non per
 se, ut Per se primo loco acceptum est, quia al-
 bedo est accidens commune de homine præ-
 dicatum. Per se verò, ut secundo loco acce-
 pi, & canonica ac naturalis est, quia naturali-
 ter seu ordine naturali accidens prædicatur
 de subiecto: & homo per se ipsum habet al-
 bedinem, id est, per se & naturalis est respec-
 tu istius, quæ *παρὰ φύσιν* est, seu contra natu-
 ram irregularis & secundum accidens. Illud
 album homo est: quia homo de albo dicitur,
 cū tamen homo sustineat albedinem, non
 albedo hominem. Sic prædicatio contra na-
 turam est peripateticis, *μετασικόν* est homo:
 Rationale est homo. Naturales & directæ
 prædicationes sunt: Homo est *μετασικόν*: Ho-
 mo est rationalis: sed priores cum locum ha-
 beant sæpissimè in figuris syllogismorum, &
 reciproce sint, (æquale enim de æquali præ-
 dicatur,) non inferius de superiori: simplici-
 tes

ter eas esse contra naturam non dixerim:
 Demonstratio est, quicquid *μελαστικόν* est, est
 homo. Socrates est *μελαστικός*. Ergo est homo.
 Dicuntur tamen non naturales respectu de-
 monstrationis potissimæ seu perfectæ (*διότι*)
 in quam non ingrediuntur. In ea enim sunt
 hæ enunciationes: Rationale aptum est ad
 risum. Homo est rationalis. Ergo homo a-
 ptus est ad risum.

PROBLEMA XXXV.

*Homo quinq; digitorum est, & similes, an sint
 κατὰ παντός?*

SUNT peripatetici quidam celeberrimi,
 qui enunciationes eas, quarum non est sim-
 plex absolutaq; prorsus necessitas, & sem-
 piterna de omnibus singularibus veritas, κα-
 τὰ παντός veras esse negant: Iis considerata
 propono hæc: 1. τὸ κατὰ παντός de omni (quo
 titulo ab Aristotele insignitus est primus ne-
 cessitatis gradus) requirit universitatem tum
 subjecti, tum temporis.

2. Universitas subjecti est, cum prædicatum
 de subjecto dicitur universaliter sumto, ut:
 quodd animal de omni homine, nigror de om-
 ni corvo, albor de cygno prædicatur.

3. Universitas temporis cum inest attribu-
 tum omni subjecto perpetuo seu omni tem-
 pore

pore: ut quod animal de homine, albor de cygno semper prædicatur.

4. Si igitur nunc omnem hominem contingat sedere, attributio: omnis homo sedet, non fuerit κατὰ πάντος.

5. Sed hîc observanda sunt tria: primum est: Sempiternitas non semper actus, sed aliquando potentiæ intelligenda est, ut Eclipsis, ut universalis (non particularis seu singularis, ut hæc Eclipsis) semper est in virtute & potestate causarum suarum. Item: Temporis universitate non semper exigitur ejus continuitas. Illud enim internum sempiternum hîc statuitur esse, quod ἀχρεῖστος, id est, inseparabiliter illo tempore rei copulatum invenitur, quo natum (πεφυκός) est ei adesse.

6. Sunt igitur κατὰ πάντος veræ. Planetæ oriuntur & occidunt. Nox & dies est. Folia naturaliter cadunt de arboribus in autumno (ob externam & internam causam, nempe ob frigus aëris ambientis, & congelationem humoris.) Non quidem cadunt quovis tempore. At semper tamen tempore isto à natura præscripto hac ratione κατὰ πάντος sunt.

7. Alterum est: Aliquando sufficit propositiones magna ex parte universales esse, seu ut plurimum, seu ferè semper esse veras: ut, Homo est animal quinque digitorum.

8. Sed & hoc enunciatum verum est κατὰ πάντος

πάντες secundum quid. intelligitur enim: nisi
id impediat.

Et regulare cum sua anomalia seu exce-
ptione seu exceptivæ enunciationes τὸ κατὰ
πάντας explent, ut ἐνστάσει nullus locus relin-
quatur, ut: omnia in A sunt fœminina, præ-
ter, &c. ac si diceretur, omne animal est ratio-
nis expertus, præter hominem: aut omne mo-
bile, cœlo excepto, potest interire.

10. Et quod extraordinariè per accidens fit
(ob defectum vel copiam materiæ vel ali-
am causam) & rarum est, eò non tollitur,
quòd ex causis suis constantibus & per se u-
niversale est.

11. Tertiò gradus etiam necessitatis in dis-
ciplinæ præceptis, cum docentur ea esse
debere κατὰ πάντας vera, considerandi sunt.
Quædã præcepta sunt absolutè seu simplici-
ter necessaria, ut mathematica. Quædam sunt
necessaria necessitate ex hypothesi, seu cum
conditione, ut multa in Physicis & Ethicis.

12. Illa sunt quæ prorsus ἀδωάτω est aliter se
habere. Hæc contrà.

13. Homo igitur est animal quinque digito-
rum, necessaria est cum conditione: si non
interveniat impediens causa.

14. Quare falsitati, quam disciplinæ non
ferunt, occurreretur particula ferè, ut, Nullum
ferè animal aquatile respirat: octomestris
fœtus

fœtus ferè non est vitalis. Hæc non est falsa, non fortuita, non propriè contingens.

15. Hæc sententia ex Aristotele etiam potest facilè probari. Admittit enim Aristoteles in lib. Analyt. ad demonstrationem: τὰ ἐπὶ τὸ πολὺ (non tantùm τὰ ἀεὶ ὡσούτως γινόμενα, id est, quæ semper eodem modo fiunt.) Sola autem naturalia alicubi admittit ad illam. Ergo τὰ ἐπὶ τὸ πολὺ, id est, quæ ut plurimum fiunt, quodammodo necessaria sunt, libro 1. poster. cap. 8.

16. Itaq; hæc doctrina in physica locum habere potest: ut, ex homine gignitur homo, quod cùm non sit prorsus perpetuum (aliquando enim fiunt monstra) plerunque tamen fit.

17. Hoc sensu accipio pronunciatum: multas in disciplina physica propositiones ferendas esse, quæ non habent ἀπαντόκτω omnia octo, ut est in proverbio.

18. Sed ita de hoc disceptemus, ne confectio ὀπμειρίας ὀνομάτων inducat ἀμέλειαν ὀπμειρίας καὶ δὴνδείας, ut cum Galeno loquar.

19. Et si autem Aristoteles quæ ut plurimum sic se habent seu fiunt, distinguat à necessariis seu iis quæ sic se habent aut fiunt universaliter, seu semper & in omni: illa tamen proxime ad κατὰ πάντος accedere negare non potes, si nolis τὰ κατὰ δόλιν dicere κατὰ πάντος quodammodo

modo, (absolutè enim non posse certissimum est) & placeat tibi dicere, omne prædictum debet esse *κατάλογος*, vel saltem *ὡς ἐπὶ τὸ πρῶτον*, cùm doctrinarum alia sit accuratior & exactior.

6. Non possum tamen, quin antequam hinc abeam, ad confirmationem & illustrationem meæ sententiæ illustrem locum Zapparellæ, qui extat in Comm. in post. anal. lib. 7. cap. 24. apponam. Dubitare hîc non injuria quispiam posset, quomodo Aristoteles hîc fateatur eorum quæ sunt ut plurimum demonstrationem esse & ex principiis contingentibus ut plurimum: cùm superius efficacius ostenderit demonstratîonē fieri ex principiis summè necessariis. Hujus dubii hæc potest esse solutio: Dicendum est ex principiis ut plurimum veris esse demonstrationes naturales, id quæ Aristotelem significare, dum dicit, (demonstratio autem alterius horum) nam in rebus divinis & in Mathematicis est necessitas simpliciter dicta, in naturalibus autem non item, quia quandoq; impediuntur: nec propterea sententiâ Aristotelis labefactatur, qui aliàs docuit, sola necessaria ingredi demonstrationem: quoniam etiam effectus naturales ad necessitatem rediguntur. Dum enim cum circumscriptione impedimenti considerantur, necessarii sunt, & proponi-

Ea quæ sæpi sunt, semper modo quodam sunt.

positiones sunt necessariae, dum additur ex-
ceptio impedimenti. Est enim necessarium
ut talem causam talis effectus consequatur
nisi impediatur: adde, quod impedimentum
quum rarum sit, est per accidens, & fortuitum
proindeq; consideratione dignum non est
quando effectus naturales habendi sunt
necessarii, quod videtur significasse Aristote-
les in 1. libr. prior. sectione prima cap. 13. ap-
pellans necessarium etiam id, quod ut pini-
tum sit, nimirum necessarium cum defectu
& cum interrupta necessitate. Haftenus

Object.

Respon.

Eclipsis ut
universalis
(non singu-
laris ut hæc)
semper est in
virtute causæ
suz.

curæ arti. Sed fortè ais: Non tantum eorum
quæ semper aut plerumq; , sed etiam raro fi-
unt, est scientia. Eclipsin enim, quæ raro fi-
sub demonstrationem cadere auctor est ip-
sæ quoq; Aristoteles. Resp. Hic distinguend-
est: Alia raro fiunt tantum ratione subjecti
ratione verò causæ semper fiunt, quia ces-
tam causam necessariò sequuntur, ideoque
universalium est scientia & demonstratio. Alia verò
raro accidunt, & causæ & subjecti ratione
quæ dicuntur fortuita: eorumq; non est scien-
tia ac demonstratio: quia causam raro co-
mittantur, ideoq; raro etiam in subjecto eve-
niunt. Quòd autem Eclipsin sæpè fieri di-
cit Aristoteles, intelligendum ita est, ut, sæpè
accidit.

incipitur non pro eo quod est ut plurimum,
sed pro eo quod est non semper, teste Zaba-
bella. Ea tamen ratione, qua sæpè fit Eclipsis,
non cadit sub scientiam, sed qua fit semper,
quo quo antè diximus modo.

PROBLEMA XXXVI.

*Utrum hac: Homo est quantus & extensus, sit
per se, nec ne?*

CUM magnitudo ita hæreat in substantia
corporea, ut nunquam eam deponat seu
exuat, ut rectè scripsit Melanchth. hoc
est, cum quantitas sit accidens inseparabile
& essentielle corporeæ substantiæ, ex quanto
enim fieri nõ quantum, nulli substantiæ cor-
poreæ citra ipsius destructionem & abolitio-
nem accidit: Idcirco sæpè miror quorundam
ὡς βδ' ἔτι καὶ διδάσκοντες, qui docent, Quantita-
tem esse accidens accidentarium & separabi-
le hominis. Etenim id quod convenit per se
alicui generi, id convenit etiam per se omni-
bus suis inferioribus seu speciebus. Sed cor-
pori convenit per se quantum esse. Ergo ho-
mini quoq;. Est enim homo corporis speci-
es, cum sit corpus animatum. Et si autem non
negem, ex homine longo posse fieri longio-
rem: Nam de Quantitate dicitur Majus &
Minus: hinc tamen non conficitur: Ho-
minem fieri aliquando è quanto non quan-
tum.

tum. Illud enim non tollit omnem quantitatem: hoc verò tollit. Sed Scholasticus aliqui Doctor inquit: De Materia dicitur per Quantitas, ut de homine *μελαστικόν*: Non igitur de homine. Hic neganda est consecutio. Sicut enim omne prædicatum significans totam subiecti essentiam, aut partem essentiae dicitur de subiecto in primo modo dicendi per se, ut rationale, animal rationale, anima de homine: Ita prædicata quæ per se continentur essentiam, aut aliquam partem essentiae, dicuntur de subiecto in secundo modo dicendi per se. Ut igitur ea quæ animam tantum continentur, prædicantur de homine in secundo modo per se: ita etiam quantitas, quæ committitur tantum materiam ab huius natura manans, & proprietas huic inhærens: etsi determinatio quantitatis, seu quantitas determinata sit à forma, quatenus quælibet formam certos quosdam ac proprios terminos constituat.

PROBLEMA XXXVII.

*Utrum hoc: Corpus terminis suis est circumscriptum
& quantum, sit *αὐτὸ* primo modo?*

DE hac questione tres sunt sententiae. Prima: Corpus est quantum, prædicatum non est per se, sed per accidens. Haec conclusio

conclusio est indoctorum, qui potius exhibendi quam refutandi sunt operosius. Et quia falsitas patet è præcedente dissertationculâ. Secunda est: Corpus est quantum, prædicatio per se est secundo modo. Hæc vera est de corpore physico (quod habet materiam, seu constat è materia & forma: estq; in categoria substantiæ.) Ejus enim accidens essentialè, id est, quod essentiam perpetuò comitatur, est *Quantitas*. Tertia est: Corpus est quantum, est prædicatio per se primo modo. Hæc vera est de corpore Mathematico, & quâ corpus simpliciter est, cujus forma *ουσιαστική*, seu differentia specifica est *Quantitas* seu tres dimensiones, longum, latum, profundum. Corpus autem Mathematicum est de categoria quanti, & cogitatione abstractum est à materia. At enim, inquis, Absurdum est, unum hujus accidens, quantumvis essentialè: illius verò essentiam seu formam esse. Respondéo, hoc mihi absurdū non videri: Nam peccatum est forma peccatoris, & accidens hominis; Lux vel candor est forma essentialq; lucidi vel candidi, & accidens parietis. Sic unitas est accidens substantiæ materialis. Sed & essentia est in Mathesi, hoc est, in Arithmetica consideratur non ut accidens, seu quippiam alii inhærens, sed ut subjectum, seu aliquid substās suis affectionibus. Ita cor-

Dial. de Tri-
nit. libr. 2.

pus non nisi quanto definiri potest, & co-
pus esse, & quantum non esse, contradictor-
sunt: tanquam si diceretur corpus esse & co-
pus non esse. Sicut contradictoriè pugnat
Hominem esse, & animal nō esse: Hominem
esse, & ratione præditum non esse, quod
hil aliud est, quàm hominem esse & non
esse. Quare Cyrilli istud: Si Deus ipse corpus
esset, eum etiam QUANTUM fore: ut reci-
pieq; dictum accipio, arcte q; teneo.

P R O B L E M A XXXVIII.

*Enunciatum generis de specie: ut, Homo est anima
an sit Catholicum seu universale primum?*

Negatur.

CONSIDERATIO & explicatio talio-
rum questionum exuit animum inscitia
bigine, & ad alia acuit. Itaque illæ omnes
prorsusq; inutiles haberi non debent. Et
tem enunciatum καθόλου πρῶτον, seu
cum attributum non solum omni subiecto
inest, ei q; per se & essentialiter, sed etiam in
ut subiecto primo insit, & cæteris omnibo
propter ipsum. Itaq; attributum cum subie-
cto reciprocatur, & neutrum altero latius pa-
tet, ut animal habet sensum. Dicitur
respectu prædicati universalis. Dicitur
respectu subiecti in quo prædicatum inveni-
tur,

tur, & extra quod in alio subiecto non invenitur, ut totum *γενετικόν* in solo homine reperitur. Dicitur & *ἢ αὐτὸ*, id est, quatenus ipsum quod verum sit cum reduplicatione subiecti, ut animal, quatenus animal, habet sensum. Dicitur & *καθ' αὐτὸ κατ' ἔξοχον*, id est, per seipsum, quod subiectum per suam essentiam habeat prædicatum istud: ut intelligas per se esse duplex, Minus exquisitum pro eo quod est essentielle: ut, cùm enunciatum non est reciprocum: ut, Homo est animal. Et exquisitum, pro eo quod est per propriam essentiam: ut, cùm est reciprocum, ut: Homo est capax religionis: Corpus physicum natura est mobile. Et ea quæ per se insunt subiectis vel primò inesse (quæ hujus sunt loci, id est, sunt *καθόλου*) vel secundariò. Sensus inest animali per se primò seu immediatè: Homini verò per se quidem, sed non primò, quia per animal, seu quatenus animal. Cùm itaq; prædicatum animal nō sit æquale subiecto, quod est Homo, id est, non reciprocetur cum hoc, Enunciationem hanc, Homo est animal, non esse *καθόλου*, seu summè necessariam, manifestū est. Quod & hinc patet, quòd dici non potest: Homo, quatenus homo, est animal. Nam homo per sensum est animal. Illam verò: Homo est quoddam animal *καθόλου* & reciprocum esse largior. Homo enim quatenus

homo, est animal quoddam, id est, animal
 ptum & peculiariter præparatum ad suscipi-
 endam hominis formam, rationē. Et quod-
 dam animal est homo. Objectas: Illud dici
 alicui esse accidens & contingens, sine quo
 esse potest, & est. Potest autem esse animal
 est reipsa sine homine, in aliis speciebus,
 quibus integra animalis natura servaretur
 etiam sublata tota humana specie. Ergo
 nunciatio est accidentalis, seu per acciden-
 Homo est animal. Respon. Etsi possit esse
 animal sine homine, tamen homo non potest
 esse sine animali. Animal enim ut genus
 essentielle speciei suæ ut homini. Quare præ-
 dicatio generis de specie, ut animalis de ho-
 mine, per se dicitur.

PROBLEMA XXXIX.

Utrum sola reciprocatio sufficiat ad κατὰ φύσιν, κατὰ φύσιν sit: Quidam homo est animal doctum.

Negatur.

EST, qui in meas commentationes di-
 genter inquirēs (quod laudo) hoc: Homo
 quidā est animal doctū: putat esse κατὰ φύσιν
 πρῶτον. Bonus ille vir pueriliter hīc errat, ne-
 intelligit quid Aristoteli sit prædicatum uni-
 versale. Hoc, inquit Aristoteles, est, quod est
 de omni, & per se, & quatenus ipsum, id est, præ-

prædicatum debet esse subiecto universale, necesse est, ut subiectum omne & per se & quatenus est ipsum illi prædicato supponatur. Jam verò: Non omnis homo est animal doctum, etsi Quicquid est animal doctum, est homo: Enunciatum igitur: Homo est animal doctum: κατόλου non est, quia τὸ κατὰ παντὸς ei deest. Huc accedit, quod reciprocatio seu conversio per negativam, seu κατὰ ἀντίθεσιν hic nulla est. Falsum enim est: Quicquid non est doctum animal, non est homo. Ita enim rustica uatúrba homines dici non possent. Nec sola terminorum paritas seu æqualitas subiecti & prædicati sufficit ad faciendam enunciationem κατόλου. Fit enim hæc à nexu terminorum summè essentiali pureq; necessario, quem perpetuò sequitur ἀντιστροφὴ seu æqualitas & reciprocatio, teste Zabarella lib. 2. de prop. necessariis cap. 4.

PROBLEMA XL.

An sit essentialis & necessaria prædicatio: Corvus est niger?

Prius negatur. Posterius affirmatur.

QUOD Julius Scaliger dixit de subtilitatibus, quanquam sint animis otiosis otiosæ atq; inutiles: eas tamen vegetis ingeniiis ummam cognoscendi asferre voluptatem.

tem, id nos de quibusdam hujus Logicae nostrae commentationis partibus non immerito dicere posse videmur. Sed & mediocriter ingenia avent percipere veram sententiam de his enunciatis: Corvus est niger: Cygnus est albus: suntne prædicationes essentialis & accidentales. Statuendum autem est, non esse essentialis, quia nulla in illis est subjectorum & attributorum essentialis connexio. Nam cygnus non est essentialis alboris: Et albus neque est de essentia cygni, neque essentiam formam cygni insequitur: quo fit, ut nec in definitione cygni sumatur albedo, nec in definitione albedinis cygnus. Sunt igitur accidentales. Accidentia communia prædicantur de subjecto, non per se, sed per accidentia ait Aristoteles. Nigror & albor sunt accidentia communia. Non enim tantum corvus sed & Æthiops & paries niger est. Nec tantum cygnus, sed & nix alba est. Ergo enunciata: corvus est niger, cygnus est albus, sunt accidentalia. Inquis: si sunt accidentalia, non erunt necessaria. At sunt necessaria. Omne enim corvo nigredo, omni cygno albedo inesse περὶ φύσιν, id est, naturaliter & inseparabiliter. Ergo non sunt accidentalia. Resp. Fallax est connexum: Nam Enunciatum necessarium & κατὰ πάντος est duplex: Necessarium ex accidenti: & necessarium per se. Propositiones

Nec accidens commune ingreditur definitionem subjecti, nec subjectum ingreditur definitionem accidentis communis.

Object.

Respon.

nes allatæ & similes sunt necessariae ex accidente, non per se: quia albedo non est necessaria cygno, quâ cygnus, nec cygnus est necessarius per se albedini, quia in aliis quoq; rebus invenitur albedo, quæ quidē in iis manet, etiam si tolleretur è natura omnis cygnus. Ac notanda est hîc regula: species non tollit, sed ponit genus. Ponit, inquam, & nomē & rem generis, neutrum tollit. Ut igitur non sequitur: Homo est. Ergo non est animal. Ita non sequitur: Hoc enunciatum est accidentarium. Ergo non est necessarium. Teneatur igitur, quod verum est, modò dictas enunciationes esse Necessarias accidentales, non verò necessarias essentielles.

Cygnum esse album necessarium est, non propter naturam cygni, sed propter materiā.

PROBLEMA XLI.

De essentialis prædicationis descriptione commentatio?

NON tantum necessaria est præceptorum *παράτησις* seu observatio, sed etiam *ἀσκησις* exercitatio, & veritatis exploratio. Inquiremus igitur in descriptionem essentialis prædicationis. Essentialis prædictio est, cum idem de seipso, aut de individuo species, vel de specie aut individuo genus aut differentia, aut tota definitio prædicatur. Hîc primum advertendum, non esse

g s hujus

hujus loco tales identicas : Cicero est Cicero : Homo est homo. In iis enim manifesta nugatio ἀδολογία & τωολογία inanis seu fatu-
lis repetitio est. Nugaces autem sententiæ pro prædicationibus non sunt habendæ. Non igitur istæ : Homo est homo : Cicero est Cicero : sunt essentielles & per se. Cui enim non convenit genus, ei non potest tribui species. Tales igitur identicæ hîc intelligendæ sunt, in quibus ignotius notiore declaratur, ut cùm dico : Semen spirituale est Verbum Dei. Contritio est pavor & dolor cordis. Amen est τετελεσµένον ἔσω, ubi prædicatum vocant definitionem κατ' ἀντίληξιν. Deinde sub voce differentię Proprium etiam adjunctum accipiendum : quia sæpè propria pro differentis usurpantur, ut : Magnes potest attrahere ferrum. Sed inquis : Potentia trahendi ferrum non est eo modo essentialis Magneti quo lapis. Id concedo equidem. At inde non efficitur, alio quodam modo potentiam illam non posse esse Magneti essentialem. Essentialiale enim accipitur duobus modis : Primum pro eo quod est, essentialiam rei constituens (vulgò dicunt : quod est de essentiali rei) ut genus : quod cum differentia cōstituit speciem. Deinde pro eo quod est subiecto essentialiam consequens. Sic accidentia propria sunt essentialia subiecto. Essentialis igitur est prædicatio

dicatio: Magnes potest ferrum trahere: Omnis morbidus est symptomate præditus. Atque illud adeò verum est, ut Dn. Melanchth. etiam hanc definitionē: Magnes est lapis qui potest trahere ferrum, Essentiali definitioni subjiat. Hæc autem: Magnes trahit ferrum, in qua propria actio seu proprium effectum dicitur de causa, est causalibus prædicationibus annumeranda: quia propria rei actio habetur pro fine rei, & finis cujuslibet naturæ esse propriissima ejus naturæ actio judicatur: id quod in transcurso moneo.

PROBLEMA XLII.

Quæd sint Enunciationes per se, in quibus ipsum subsistere de substantia dicitur?

QUOD verò Enunciationes in quibus Esse de substantia enunciat, sint per se, sic probari potest: Modi enuncian- di derivantur ex modis essendi. Substantia est res per se. Accidens verò est res nō per se, sed per aliud. Ergo hæc: Hic homo est: vel Homo est, dicitur enunciatio per se. Illa verò: Album est: vel Hoc album est, Enūciatio per aliud. Assumptio probatur. Substantia enim causam qua subsistit in sua essentia habet, nō verò extra essentiā. Accidēs verò causam suā *ἡ παρὰ τὴν* extra se habet, quia subsistit per sub- jectam substantiam. Hinc solet dici: Acci-
dentis

Accidentis
essentia est
inhabere,

dentis essentiam esse inhærentiam in subje-
cto. Hinc 4. & 6. Philos. Accidens dicitur ens
per aliud, ac propinquum nō enti. Scal. exer.
10. Et si autem propriissimè per se est: Hic ho-
mo est, quia hic homo maximè & primò sub-
stantia est, tamen cūm hominis & hujus ho-
minis eadem sit existentia, seu homo & sin-
gulares homines non differant numero seu
subjecto, sed ratione, & homo nō sit in indi-
viduis ut in subjecto accidens, hæc quoque
Homo est, per se enunciatio rectè dicitur.

PROBLEMA XLI.

An falsa enunciata sint Logica & legitima?

FALSA enunciatio est: Homo est Leo, &
similes, ubi prædicatum repugnat naturæ
subjecti. Illegitima igitur esse videtur. Re-
spondebis, legitimam esse, quatenus sola for-
ma enunciationis spectatur (quæ consistit in
compositione vel divisione extremorum
mente facta) abjuncta ab omnibus materiæ
conditionibus. Non verò esse legitimam, si
forma materiæ applicata, seu cum materia
conjuncta cōsideretur: ut sit in demonstrati-
vis seu necessariò veris syllogismis. Sic, si nu-
dam & simplicem communemq; syllogismi
formam, seu simplicem modum ac rationem
aliud ex alio concludendi consideres, legiti-
mus est syllogismus constans è falsis. Sin ma-
teriam cum forma, legitimus tantum erit, qui
con-

constat è veris ritè dispositis & conformatis.
Illic bonitas formæ per se & simplicis exami-
natur: Hic verò bonitas formæ affectæ certis
conditionibus materiæ.

PROBLEMA XLIV.

*An enunciationes per se esse possint, ubi prædicatum
inest subjecto per externam causam?*

EX doctrina Aristotelis hæc: Calor est vi-
sibilis, est enuntiatio per se secundo mo-
do: quia proprium adjunctum seu πρόσθετος
de subjecto dicitur. Sed illustr. Phys. senten-
tia est: Colorem fieri visibilem per lumen.
Quod si verum est, color non erit per se visi-
bilis, sed per aliud: & ita memorata enuncia-
tio non erit ad καὶ αὐτὰς referenda. Ad hoc
objectum vera responsio hæc est: Ne quidem
ipse Aristoteles negat, sed disertè docet, co-
lorem non esse visibilē sine lumine: colorem,
cū sit κίνητος (motivus) perspicui, debere
esse illuminatum. Intelligit autem lumen ex-
ternum. At hoc ipso non infringit, quòd visi-
bilitas colori convenit per se. Nam potest a-
liquid alicui convenire per se, id est, essentia-
liter, licet non absq; interventu & ope alte-
rius, nempe causæ vel internæ vel externæ.
Sic Eclipsis competit Lunæ per se secundo
modo, licet per causam externam, nempe
interpositionem terræ. Est itaq; ista: Color
est visibilis, immediata ratione subjecti, quia
color

color est visibilitatis subiectum primum, sed non ratione causæ, quia habet causam mediam per quam demonstratur. Ad pleniorē intelligentiam hujus quæstionis vide doctorem Zabarell. lib. 2. de visu cap. 13.

P R O B L E M A X L V.

An sit Prædicatio per se: Materia prima est.

CUM tenuis atq; exilis notio sit materia primæ, ut omnes Peripatetici fateantur, proposita etiam quæstio cum aliqua difficultate conjuncta videtur, quam an tollere possim dubito. Tentabo tamen aliquid. Esse accipitur dupliciter, vel pro eo quod habet essentiam, vel pro eo quod est, subsistit seu existit, ut Scholastici loquuntur. (Nam, ut rectè monet Dn. Melanchthon, Latinis aliud est existere. Ex ambitione existit contentio, id est, oritur.) Si prima significatio spectetur, istud enunciatur. Materia prima est, idem est cum hoc: Materia prima est ens (scilicet potestate) quæ prædicatio est generis de specie, & pertinet ad primum modum dicendi per se. Habet enim materia, cum substantia sit, propriam essentiam distinctā ab essentia formæ & essentiis omnium rerum. Sed hoc enunciatur: Materia est per se, idem est cum isto: Materia est ens per se, non per aliud, id est, non inhæret in alio, non est accidens; seu non

non est in subiecto, quia est ipsum subiectū. Sin spectetur altera significatio, nempe existentia, ut sententia sit: Materia prima subsistit per se, distinguendum puto hoc: Materia prima actu existit secundum se: falsum est. Eget enim forma quæ ei existentiam largitur. Et solius compositi propriè est existere per se. Istud verò: Materia prima existit potestate per se: verum est, nempe respectu accidentium suorum, quæ existunt potestate per aliud, nempe per ipsam materiā. Prædicatio igitur per se est tertii modi. Sed & illud: Materia prima actu existit per aliud, nempe formam: verum est. Forma enim ipsa perficit & constituit τοῦ ἐν, hoc aliquid. Prædicatio igitur nō per se est, sed per aliud, Materia prima est, id est, actu existit. Non est autem per aliud materia, quòd in alio hæreat, ut accidentia inherent subiecto, sed quod existentiam recipiat à dante forma. Seu non est materia per aliud, eo modo, quo accidens est per aliud: sed quo determinatum & perfectum est per determinans & perficiens. Verum opponat fortasse aliquis: Omnis substantia cum sit ens per se, est per se. Materia est substantia seu ens per se. Ergo materia est per se, & per consequens vera est prædicatio, & quidem per se est, Materia est, id est, re ipsa existit. Seu: De omni substantia τὸ ἐστὶν, prædicari potest per se
tertio

tertio modo. Materia est substantia. Ergo materia, & est, prædicari potest per se tertio modo, cum dicitur: Materia actu existit. Resp. 1. Propositionem utrobique veram esse de totali substantia, ut est homo: non partiali, ut est materia, quæ pars est compositi. 2. Materiam potius esse principium entis, seu incoamentum (ut loquar cum Zabarella) specierum entis, quam ens. 3. Aristotelem tertium modum dicendi per se intelligere de substantia totali. Itaque eum reducere tantum ad hunc modum enunciationes tales in quibus subjectum seu antecedens est substantiæ pars. 4. Distinguendum esse inter Ens actu, & Ens potentia: inter substantiam actu & substantiam potentia: & exempla Aristotelica esse Entium & substantiarum actu. Substantia actu etiam actu per se subsistere potest. Sed substantia potentia per se non potest actu subsistere.

PROBLEMA XLVI.

An Per se enuntiatio sit saltem reductitiè: Humanitas Christi est?

HÆc enuntiatio ut verissima est, ita reductè reducitur ad tertium modum dicendi per se: Nam caro Christi animata, etsi non sit persona, subsistit tamen per se respectu accidentium & affectionum suarum, quas

quas sustinet : interim per aliud est, nempe per æternā personam λόγος, ut gestatū per gestans, sustentatū per sustentans, unitū per uniens, ut id quod perficitur per perficiens, ut dependens per ens ex se. Sic igitur caro animata Christi est seu subsistit quasi per accidens, cū ei λόγος sit subsistendi causa, nec seorsum extra λόγον sit. Hoc sensu dicitur à Patribus, Deus Verbum esse quasi fundamentum carnis assumptæ, & humanam Christi naturam non habere propriam subsistentiam.

PROBLEMA XLVII.

An substantiæ secundæ sint per se?

TERTIUS modus, inquit Dn. Melanch. dicendi per se est propositionum, in quibus ipsum subsistere de singulari, quod verè tunc in rerum natura est, dicitur. Substantiæ igitur primæ seu singulares, ut Cicero est, sunt per se. Zabarellæ verò tertius modus est enunciatorum, in quibus existere de substantia dicitur. Itaque ei substantiæ etiam secundæ seu universales, ut homo, animal. Melanchthon sequitur communioem doctrinam, & favent ei hæc Aristotelis verba: *Αὐτὴν οὐκ ἔστιν ἡ οὐσία, ἀλλὰ τὸ ἐν οὐσίᾳ* substantia, & quæcūq; hoc aliquid significant: ubi τὸ ἐν non copulativa, sed explicativa particula esse videtur, ut substantia individua, quæ maximè propriè substantia est Aristoteli

stoteli, intelligatur. Zabarella verò favet ha-
 Aristotelis verba. Præterea (per se dico) quod
 non de aliquo alio subiecto dicitur. Item
 Quæ igitur non de subiecto, per se dico. Hic
 enim Zabarella sic ratiocinatur: Omne quod
 in subiecto non est, per se est, ait Aristoteles
 in poster. Substantia universalis non est
 subiecto, ait Aristot. in categ. Substantia
 ratio est, quia non est accidens. Universalis
 igitur substantia est per se. Sed facilis videtur
 esse conciliatio, si dicatur: Tantum singula
 res substantiæ sunt per se principaliter. Singula
 & universales substantiæ per se, sed minus
 principaliter, quia existunt in substantiis in-
 dividuis. Et fortasse primo loco adducta ver-
 ba hanc habent sententiam: Substantia scilicet
omnis, & quidem principaliter quæcunque
hoc aliquid significant, per se esse dicuntur.
 Dn. Melanchthon respexit cum aliis inter-
 pretibus principale & maximè proprium
 Zabarella verò cum principali etiam minus
 principale. Veruntamen contra Zabarella
 hoc alicui in mentem venire possit: Univer-
 sales substantiæ existunt per singularia, in quibus
 existunt. Et singulares substantiæ
 per se existunt. Ergo universales substantiæ
 non sunt per se, sed per aliud & per accidens,
 & ex consequenti, non est enunciatio per se.
 Homo est. Ad hanc objectionem hoc re-
 spon-

Obiect.

Solut.

spondere habeo : Et si universalis substantia
 existat per singularia, & per se, hoc est, seor-
 sum extra singularem substantiam non sit: τὸ per se ambiguum est: Interdum significat seorsum: interdum non per aliud subjectum, seu non accidentaliter.
 tamen non dicitur existere per aliud, seu per
 aliud subjectum, hoc est tale, quod est gene-
 ris diversi & diversæ categoriæ, hoc est, non
 dicitur inhaerere in subjecto. In substantia e-
 nim singulari universalis est insita, & unà cum
 ea existit, & ejusdem categoriæ, nempe *Sub-*
stantia, est substantia singularis & universalis,
 & ab individui natura species non differt. Et
 universalis (Homo) ut materia, vel ut for-
 ma communis, est pars singularis substantiæ
 (hujus hominis.) Sed accidens inhaeret in
 subjecto, nempe substantia: suntq; accidens
 & subjectum illud diversi generis & catego-
 riæ, nec accidens subjecti pars est. Inquis:
 Quomodo homo pars est hujus hominis, Object.
 cum aliàs dicatur: Hic homo est pars homi-
 nis, ut species est pars generis? Respons. Ho- Solutio.
 mo est pars hujus hominis, ut *συνόλος*, id est,
 totius seu integri. Et hic homo est pars ho-
 minis, ut *ἡμερόλος*, id est, universalis seu com-
 munis, cui subjicitur: Quia in hoc homine
 totius ambitus hominis non continetur. Ho-
 mo est pars, id est, partialis causa hujus homi-
 nis constituti. Et: Hic homo est pars hominis
 divisi in homines singulares, & ab his omnib.
 æquè participati. Homo igitur est totum re-
 spectu

spectu singularium hominum, Catonis, Ciceronis, Pompeji, &c. sicut aliàs rectè dicitur.

Σεικῶς : Species est pars generis subjecta.

Genus est pars speciei constitutiva. Non enim genus totam speciei essentiam, sed partem tantum ejus declarat. At enim pergitur.

Object.

Sunt multi magni nominis Philosophi, qui statuunt, Universale non esse partem individui. Scio equidem: sed id inexplicatè dici non firmare non vereor: Sicut & falsò dici ab aliis.

Respon.

dem ajo, Genus non esse *ἐνυπόστατον*, sed *ἀνυπόστατον*. Universale quidem post multa, hoc est notio seu imago communis (quæ in intellectu nostro est) abstracta ab individuis cognatis, non est pars individui, sed universale in multis, hoc est, communis natura particularium & individuorum, est pars individui.

συμψήφους (id est, hujus sententiæ comprobatores) laudare possum etiam Scaligerum & Carpentarium, cum disputant, Universalia esse realia, existereq; extra animum seu intellectum: & Zabarellam, qui prorsus mihi persuadet, ut ex his ejus verbis videre est. Genus in ipsis quidem singularibus existit, non tamen ut tota eorum substantia, sed ut pars substantiæ. Haftenus Zabarella. Nam quod Aristoteles in Metaphys. disputat: Nullam substantiam esse communem, intelligendum esse de substantia ultima individua. Scaliger.

In post. Analyt. Aristot. pag. 151.

307

307. sect. 22. alioquin à contradictione Arist. vindicari non poterit.

PROBLEMA XLVIII.

An sint necessariae enunciationes, in quibus oppositum de opposito affirmatur?

Negatur.

NECCESSARIAS, hoc est, necessariò semperq; & immutabiliter veras esse enunciationes, in quibus oppositum de opposito affirmatur, alibi disseruimus, ut: *olor non est corvus*. Et: *Qui niger est corvus, non erit albus olor*. Nunc quæritur, an hæc: *Olor est corvus*, (ubi disparatum de disparato affirmatur) necessaria dicenda sit? Respondeo: Usus benè differentium non patitur tales vocare necessarias, sed impossibiles & necessariò falsas. Ille igitur spectandus, & nihil temerè, & sine rationabili, ut loquuntur, causa, iustoq; eruditi populi consensu novandum. Hoc ad eò verum est, ut: etsi Immutabile & Necessarium idem valeant, & hoc per illud declaretur ac explicetur: dicamus tamen: hæc prædicatio est necessaria, non verò est immutabilis: quòd prior vox sit *τεχνική*, & Logicis scholis trita. Quòd autem immutabilitas & necessitas sint idem formaliter, hinc pater: Illa sint idem *λόγῳ*, seu idem formaliter, quorum est eadē definitio. Sed eadē est definitio necessarij & immutabilis. Nam necessarium

Necessarium & immutabile habent eandem rationem formalem.

i. post. & s. primæ philosophi,

h 3 est

est id, quod ἀδύνατον est aliter se habere. Et immutabile est quod non potest se aliter habere. (Nam immutabile dicitur, quia non potest mutari. Mutari autem est habere se aliter quàm prius. Immutabile igitur est, non posse aliter se habere quàm prius.) Ergo Necessarium & Immutabile sunt idem formaliter. Quare ut Necessitas est vel absoluta vel conditionalis : sic & immutabilitas.

PROBLEMA XLIX.

Ἀνάγκης ad Enunciationem, Deus est.

Creatura dependet à Deo essentialiter : Deus à nullo.

ET SI Deus sit longè eminentiore, sublimiore ac angustiore modo quàm creaturæ. Deus enim à se est : Creatura vero est ens à Deo dependens. Solet tamen proprie Deus est, subijci tertio modo dicendi per se, quâ ipsum Esse consideratur ut cōmune Deo & cæteris omnibus rebus quæ sunt, seu quatenus apprehendo realem existentiam Dei in conceptu communi etiam aliarum rerum existentia : Id quod suprâ habuimus ex sententia communiori. Sed non desunt, qui re-vocant eam ad primum modum : quod Esse quidditati Dei sit internum : & licet essentia non ponatur in conceptu & definitione existentia, nec contrâ : tamen in Deo idem omninò sint essentia & Esse, ac Deus sit peculiariter seu potius singulari modo. Est enim ipsa

In creaturis essentia & Esse differunt : in Deo non.

ἐν αὐτῷ

verbo essentialitas, si ita loqui liceat. Utraque sententia quia magnorum Philosophorum auctoritate subnixta invenitur, in medio à nobis relinquitur (quāquam diversus respectus has facile conciliat.) Et modus sit talium disceptationum, ne in subtilitatum scholasticarum impeditissimarū senticeta transferamur.

PROBLEMA L.

Utrum hæ sint singulares enunciationes : Mundus movetur : Terra est immobilis : Luna crescit ?

Distinguitur.

DE nominibus Mundi, Solis, Terræ, &c. Philosophi non videntur consentire. Alii dicunt esse communia, alii singularia. Illi propositas enunciationes faciunt indefinitas æquipollentes universalibus : Hi verò singulares seu proprias. Priores utuntur cum hoc Aristot. 1. de cælo : Cælum universale est forma. Hoc autem cœli est forma cum materia : tūc hoc argumento : Singularia omnium philosophorum consensu rejiciuntur à disciplinis. Mundus, Sol, Luna, non rejiciuntur à disciplina physica : in ea enim aliquid de iis demonstratur. Ergo Mundus, Sol, Luna, non sunt singularia, sed universalia. Posteriores sic inferunt : Unus tantum est Mundus, unus Sol : Ergo Sol & Mundus sunt res singulares. Universalia prædicantur de plu-

pluribus : Sol & Luna non prædicantur de pluribus, sed subjiciuntur Planetæ. Ergo Sol & Luna non sunt universalia, & ex consequenti non est indefinita, æquivalens universalis sensu, sed singularis enūciatio: Sol est Planeta: Nam à subjecto accipit enunciação de nominationem, ut dicatur indefinita aut singularis. Hi respondent ad syllogismi superioris propositionem : Singularia excluduntur à disciplinis, scilicet caduca & fluxa, non verò sempiterna, qualia sunt mundus, cælum, æther, terra, sol. Et si enim æther & terra, & reliqua elementa, secundum partes continuè generantur, & intereunt: secundum se tota tamen sunt sempiterna individua, hoc est, nunquam intereunt. Quòd si omnia singularia excluderentur à disciplinis, Deo, cujus nomen est singulare, non commune, (quia non sunt plures Dii) nullus esset locus relictus in doctrina. Fortasse alicui adhibuerit hæc conciliatio: Sol, Luna, &c. sunt singularia, quod attinet ad existentiam in rerum natura: quia non sunt verè plures soles. Sunt verò communia conceptu & apprehensione intellectus demonstratoris Physici, qui differit de iis rebus communibus, ut ei hic Sol sit singularis, non Sol, sicut Zabarella in cap. 5. posteriorum anal. ait: Philosophus naturalis & Astrologus non demonstrant de Sole, quatenus est

Generatio
non totis
elementis, sed
eorum parti-
culis conve-
niunt,

hic Sol, sed simpliciter quatenus est Sol. De natura enim Solis (cōmuni pluribus) extruitur Demonstratio, non de Sole vel mundo ut singulari, seu uno individuo tantum, ita ut si fieri posset, ut plures producerentur Soles vel mundi, ejusdem speiei, de omnibus illis una demonstratio ostendisset. Sic demonstratio quidem fit de Luna, quæ numero una est, non tamen quatenus est hæc Luna, sed simpliciter quatenus Luna. Ut anatomicus Pauli cadaver sectum inspiciens non ut Pauli, sed ut hominis inspicit, ideoq; hinc reportat cognitionem quandam universalem de omni homine. Sed Aristoteles existimat, non posse mundos esse plures uno. Sic enim colligit: Si *Propositio.* alius est mundus, erit ejusdem speiei cum hoc: quia habebit similes partes partibus hujus, nempe Solem & Lunam, & alia astra. Sed *Assumptio.* non potest esse alius ejusdē speiei cum hoc. Ergo, &c. Assumptio probatur: Si enim essent duo mundi ejusdem speiei, essent etiam duo primi motores ejusdem speiei. Consequens est *ἀδύνατον*: Nam quæcunq; differunt tantum numero, & sunt ejusdem speiei, habent materiam. Sed primum principium non habet materiam, quia tota ejus substantia est entelechia. Si itaq; non possunt esse plures *Complexio.* complet. mundi, physicum aliquid demonstrantem de mundo concipere universale

quid attrinet? Verùm hîc primùm rege-
 rest: Conceptionem ἡ ἀδόλῃ hîc fieri, ut in-
 nuatur immota & sempiterna demonstra-
 tionis & conclusionis demonstrativæ veri-
 tas. Secundò de Aristotelis sententia & pro-
 batione responderi potest, neutram esse ne-
 cessariam: potuit enim, potest, poterit Deus
 creare mundos alios, & plures uno. Et pluri-
 bus mundis unus primus motor Deus potest
 sufficere. At cur non creavit plures? Quia
 nō fuit optimum. At summum bonum, semper
 per quod optimum est, vult. Sed hæc sunt al-
 terius contemplationis. Itaque his missis, aliter
 subtexemus. Dicat aliquis, ne quidem respec-
 ctu realis substantiæ cælum & mundum in-
 dividua esse: Itaq; prædicationes de istis non
 esse singulares. Nam cælum prædicari po-
 test de hoc cælo & isto cælo, id est, de cælo
 aspectabili, & cælo inconspicabili, quod
 Scholastici Emphyreum vocant. Et mundus
 prædicatur de isto & hoc mundo, id est, de
 mundo inferiore & superiore. Dicunt enim
 Physici: In mundo hoc inferiore nihil fecit
 est perpetuum. Respondeo 1. Cùm cælum
 dicitur re ipsa esse individuum, intelligimus
 cælum mobile) quod oculis nostris patet)
 non respicientes ad immobile illud quod est
 domicilium beatorum, constitutum extra &
 supra aspectabile. 2. Mundus inferior & su-
 perior

Object.

Responf.

perior non sunt species mundi, sed partes. Cum igitur dicitur: In mundo hoc inferiori nihil est perpetuum: sententia hæc est: In parte mundi inferiori, seu elementari, seu sublunari nihil est perpetuum.

PROBLEMA LI.

An ut prædicatio, Callias est homo: sic ista: Deus est spiritus, sit essentialis?

Affirmatur.

INVENIUNTUR religiosuli, sed vix leviter literis nostris tincti, (eorum enim summa scientia est nihil velle scire) qui de Deo loquentes repudiant omnino terminos logicos. Ab isto hominum genere etsi me dissentire profiteor, tamen in medium affero pro illorum ὑπολήψεις hoc argumentum: Rerum toto genere diversarum enunciationes ad eundem prædicandi modum referri non possunt nec debent. Enunciationes de Deo & creaturis sunt rerum toto genere diversarum. Deus enim ab omnibus est eminentissimè segregatus: Deus & creatura se totis distinguuntur, in nulla natura conveniunt. Ergo non debent nec possunt referri ad eundem prædicationis modum. Sed & respondeo 1. Logicum non considerare diversos essendi Dei & creaturarum modos, sed primum philosophum.

Itaque

Itaq; Logicum sub unum genus seu formal
 enunciationes reducere has: Gabriel est spi-
 ritus: & Deus est spiritus. Et si Deus à spi-
 ritibus creatis plusquam genere differt ex-
 quisito & accurato: convenire tamen cum
 iis genere logico. Itaque spiritum Logicè di-
 ci de Deo & Gabriele angelo. 3. Deum con-
 siderari dupliciter: vel in se, non relatum, ad
 creaturas: vel respectivè, ut essentiæ & per-
 fectionis creaturarum causam. Hoc (pos-
 tiorè) modo spectant in primis prædication-
 es de eo ἀνάγειν reduci ad logicas. Hoc re-
 spectu cap. 8. lib. 1. pol. Deum nobiscum ge-
 nere conjunctum esse vult, & 12. Metaphy-
 sic inter essentiæ species reponit. Et usitatè di-
 citur à philosophis: Entia dici & esse entia ἀ-
 πὸ τοῦ ἐνός, à summo Ente illo Deo: Et Omnia
 esse entia & bona per participationem primi
 entis (quod est perfectissimum subsistens) &
 summi boni. Duplicem autem illam Dei con-
 siderationem videtur agnovisse Dionysius A-
 reopagita, qui dixit: Deum & omnia esse, &
 nihil: Omnia: quia quicquid est illum parti-
 cipat. Nihil verò: non quidem defectu, quasi
 essentia illum deficiat, sed quoniam omnia,
 quæ sunt, excedit.

PROBLEMA LII.

Ἀνάγειν ad infinitas voces.

INF.

INFINITARUM VOCUM USUM ESSE IN ENUNCIATIS, ostendunt & sequentia exempla: Schegkii in libr. *æpî êgu.* pag. 106. Licet hæc non prædestinatio creatoris fuerit perniciofa peccantibus, nihilominus iusta fuit. Idem pag. 103. sic omnia sunt, ut potuerint etiam non esse. Scalig. in exerc. pag. 234. Cœlum potest è sua natura non esse. Et pag. 232. Esse aliquid in natura, quod sit neq; materia, neque non materia, neq; corpus neque non corpus, &c. & pag. 233. Non coacti philosophi sustulerunt, quod poterant non auferre. Et Scholastici: Creatura ex se est non ens. Et Augustinus super Genesin: Aliud est nō posse mori: Aliud posse non mori. Quarum hæc est affirmativa, illa negativa. Quia affirmationum & negationum momenta sunt penes prædicata, non penes subiecta.

Citat M.
Sent. libr. 1.
dist. 19.

PROBLEMA LIII.

Utrum enunciationes: Aneas vicit Turnum: Alexander vicit Darium: Aqua calefacta est: sint necessaria potius quàm contingentes?

TALES propositiones, in quibus præterita de subiectis dicuntur, usitata doctrina refert ad contingentes, etsi jam post factum mutari non possunt. Et quidem D. Melanchthon eruditam in Dialecticis suis affert causam, cur vocentur contingentes, nempe quia

Oppos.

quia prædicatum est extra substantiam substantialem definitionem subiecti, nempe *Æneæ vel Alexandri*. Sed contrà quidam athleticè inferunt: Quæ facta sunt, non sunt subiecta *διὰ τὴν ἀντιφάσεως*, potentiæ contradictionis (cùm facta fieri nequeant infectum id est, non possunt esse & non esse. Ergo, quæ facta sunt, sunt necessaria, & ita quoque enunciaciones. Qualis enim res est, talis quoque est categorica enunciatio. Item: Contingens est, quod potest esse & non esse. Cùm dico: Gallus interfecit Germanum militem, hic eventus non potest esse & non esse. Ergo non est contingens. Respond. Res (aliàs potest se mutabilis) cùm facta sit, necessaria est causa temporis, & ex hypothesi. Ergo & enunciatio est tantùm necessaria causa temporis, & ex hypothesi. Hæc autem necessitas non tollit contingentiam: quia causa rei seu facti suapte naturâ talis est, ut potuerit aliter agere, & potuerit alius esse eventus. Itaque eventus contingens dicitur, hoc est, habens causam, quæ poterat ex sua natura aliter agere. Et contingens dicitur ista enunciatio, quia non necessariò, sed mutabiliter inter se coherent Gallus & interfectio Germani. Porro inquiunt: Contingens est enunciatum, quod ita verum est, ut aliquando possit esse falsum. Hoc: *Æneas vicit Turnum*, ita verum

Respon.

Oppos.

rum est, ut non possit aliquando esse falsum.
Ergo non est contingens, sed necessarium.

Respon. Minor non est simpliciter vera: Nam Respon.
aliquando enunciatum hoc verum non fuit.
Necessarium autem enunciatum semper verum est. Quia tamen præterita non mutantur, necessarium est *κατά τιν*, id est, necessitate conditionali, non absoluta & simplici, quod natura contingens non tollitur. Itaq; sic contravenio: Quales sunt antecedentes causæ, talis eventus veritas. Causa victi Turni fuit contingenter agens: Ergo & victoria ipsa fuit contingens. Contingens enunciatum constat ex iis quæ conjungi & disjungi absq; ullo incommodo possunt, id est, ex terminis, ita ut dispositi sunt, contingentem ac mutabilem *χέσιν* seu connexionem inter se habentibus. Inter Æneam & Vicisse talis est nexus: seu *χέσις* & habitudo victoriæ partæ ad Æneam est contingens & mutabilis. Ergo ipsa enunciatio est per se contingens, etsi interim damus, esse necessariam per aliud.

PROBLEMA LIV.

Reditus ad disputationem de Necessario & Immutabili.

SUPRA disputavi, Necessitatem (intellige omnem, excepta violentia) & immutabilitatem

Object.

bilitatem esse idem. Id quia video impug-
 ri posse non leviter, non possum quin eor-
 deam. Necessitas, obijciunt Scholastici, non
 potest consistere cum contingentia. Opposi-
 ta enim sunt. At immutabilitas consistit
 cum contingentia. Ergo immutabilitas non
 est necessitas. Major per se patet: Minor pro-
 batur à Scholasticis sic: Deus contingenter
 vult, Socratem sedere, & tamen Dei volun-
 tas determinata ad cursum Socratis est im-
 mutabilis. Ergo, &c. Confirmatur: Quia So-
 cratem sedere quando sedet, est immutabi-
 le. Sed Socrates tunc sedet cōtingenter, quia
 ejus voluntas contingenter efficit sessionem
 in illo temporis momento, quo potestate
 motricem ad sessionem determinat. Possunt
 & sic obijcere: Aliquid potest dici necessa-
 rium dupliciter: Uno modo absolute: Altero
 necessitate immutabilitatis. Cum necessi-
 te absoluta non potest stare contingentia
 contingentia potest stare cum necessitate
 immutabilitatis. Ergo latius patet necessitas
 quàm immutabilitas. Ad primam obiectio-
 nem respondetur per distinctionem duplicem
 necessitatis, absolutæ & conditionalis: Prima
 non stat cum contingentia: Similiter nec im-
 mutabilitas talis necessarii. Secunda verò sta-
 re potest cum contingentia: sicut & immu-
 tabilitas talis necessarii. Quod ad confirma-
 tionem

Solutio.

tionem attinet, eo modo quo Socrates sedet
immutabiliter, ita sedet quoque necessario.
Sed et autem immutabiliter, non quia possit
mutari è sedente in non sedentem, sed quia
non potest esse verum, cum non sedere, dum
actu seu re ipsa sedet. Ita igitur etiã necesse est
eum sedere dum sedet, necessitate conditio-
nali, non absoluta. Ad secundi syllogismi as-
sumtionem respondeo: Contingentia potest
quidem stare cum necessitate immutabilita-
tis: sed illa immutabilitas non intelligitur es-
se simplex seu absoluta, sed conditionalis: et-
iam si hæc vox seu determinatio non soleat
adjici. Dicitur enim ab Aristotele: Omne
quod est, dum seu quando est, necesse est esse
necessitate immutabilitatis & evitandæ con-
tradictionis, (ut: Ego nunc disputo:) ut tamen
immutabilitas illa sit secundũ quid, & enun-
ciatio ipsa per se contingens maneat. Dico
autem Necessitate evitandæ contradictionis,
quia omnia cum fiunt, idè tunc necessaria
dicuntur, quòd cõtradiçtorix non possint si-
mul esse veræ, ut, cum Ego disputo, contra-
dictoria falsa est, Ego non disputo: Vult enim
Deus certitudinem aliquam esse, ut ait Dn.
Melanchthon, qui & hanc Necessitatem cõ-
sequentix vocat, & enunciationes tales re ve-
ra contingentes nobiscum pronunciat. Cum
verò dico: Arbor bona fert bonos fructus,
necessi-

necessitate immutabili. Sol lucem spargit necessitate immutabilitatis: hæc necessitas, quæ naturalis est seu physica, cum ea contingetia propriè dicta stare nequit, nec enunciationes istas contingentes dicimus.

PROBLEMA LV.

*An vera predicatio rectè distinguatur in Verba-
balem & Realem?*

CERTUM est, voces esse symbola rerum, verborum cum rebus quibus illa significandis adhibentur esse *ἡμετέριον* conjunctione, & ideo usurpari τὰ ἐν τῇ φωνῇ, ut loquuntur τῶν ἐν ψυχῇ παθημάτων σημεῖα. His accedens quod verè de aliquo dici requirit inesse, ut non potest esse aliqua propositio vera, quæ merè verbalis: seu, ut loquuntur, secundum nomen tantum. Ergo hæc: Filius Dei est factus homo, est realis, seu, ut loquuntur, secundum nomen tantum, quia non nomen tantum, sed & definitio humanitatis, animal rationale, filio Dei convenit. (Errant enim, qui negant in Theologia hæc rectè inferri: Verbum est factum homo: Ergo factum est animal rationale.) Hæc: Filius Mariæ est Deus, est omnipotens: est realis, quia id quod de hoc subiecto, Filius hominis, prædicatur, etsi humanitati καθ' ἑαυτὴν non conveniat, ipsa & verè tamen convenit subiecto, quod est suppositum seu ὑπόστασις seu ὑποκείμενον. Filius enim

enim Mariæ nomine intelligitur persona *ἀνδρωπῶς*, quæ est Deus & homo. Sic ista: Panis cœnæ est corpus Domini: est realis: Et si enim λόγος ἐσίας seu essentialis definitio corporis non conveniat pani, non tamē nudum nomen, sed res aliqua corporis, (seu ipsum corpus κατὰ π,) propter aliquem respectum & convenientiam in adjuncto vel effecto, pani tribuitur. Et quomodo non sit realis ista propositio, cū panis cœnæ & Domini corpus sint unum *ἀνδρογία*: & in legitimo verōq; usu conjuncta sint, quanquam non localiter (non enim sunt uno loco) ut vitrum continens, & vinum cōtentum? Sanè quia à Christo Magistro veritatis pronunciata est, necesse est in ea τὸ Est designare aliquam identitatem seu unitatem (quæ essentialis tamen non est) subjecti & attributi.

PROBLEMA LVI.

Enunciatio. Hoc cadaver est homo mortuus, cū habeat predicatum compositum, principale ne predicatum hic Homo, an mortuus?

Disputatur scepticè, sed strictim.

VULGO statuitur in hoc enunciato: Hoc cadaver est animal mortuum, & similibus, Animal esse principale predicatum, quod vocatur *κείμενον*. Mortuum verò prædicati appendicem, quæ vocatur *περοκείμενον*,
1 2 quasi

Κείμενον
 vocant quod
 de subjecto
 propositio-
 nis prædica-
 ri potest sepa-
 ratim, *ωρεσ*
κείμενον
 non item.

quasi dicas appredicatum. Animal enim prius
 est quàm mortuum. Sed tantùm excitandi in-
 genii causâ cogita, rectè ne dici possit Mortu-
 um esse *κείμενον*, & princeps prædicatum, qui
 prædicari potest de subjecto cadavere, tan-
 quam si diceretur, Est expers vitæ animalis.
 Animal verò non, sed τὸ νεκρὸν κείμενον prædica-
 ri, quia non potest separatim prædicari de ca-
 davere. Idem quoq; cogita de hac: Hoc est
 animal pictum, sculptum, fictum, id est, tan-
 quam si diceretur, hæc est imago animalis.
 qua explicatione Mortuum & Pictum prædica-
 tæ apponuntur subjectis. At inquis: De ca-
 davere mortuum prædicari nequit: quia cadaver
 quàm cadaver, habitus vitæ capax non est.
 prædicatur de eo inanimatum mistum.
 respondeo: Mortuum non quidem potest
 prædicari, ut accidens privans de cadavere
 quàm cadaver est, sed tamen potest, ut privans
 ipsum nomen interpretans seu declarans. Ca-
 daver enim est corpus mortuum, seu vitæ
 animalis privatum: prædicatione identitatis
 quæ ad essentialem refertur.

PROBLEMA LVII.

*An sit prædicatio per se secundi modi: Quantum
 finitum vel infinitum?*

NULLUM dubium est, quin ista: Num-
 rus est par vel impar, sit vera, & per se
 secunda

secundo modo: quia impar & par ut essentialia accidentia numeri definiri non possunt absq; numero. Sed de finito & infinito, quæ dicuntur ab Aristotele esse affectiones quanti, dubitatio subolefcit non levis. Et si enim finitum, proprium $\pi\acute{\alpha}\nu$ quanti, sine mentione quanti definiri nequit: tamen Infinitum sine quanto definiri potest. Deus enim est infinitus, & quidem solus (sicut ait Damascenus: ἀπερίγραπτον μόνον τὸ θεῖον, id est, sola divinitas est incircumscripta) & tamen non Quantus, & cū natura non admittat infinitum, nullaque creatura sit infinita, altero membro divisionis, Vel Infinitum, prorsus remoto, simpliciter dicendum est: Omne quantum est finitum. Sed respondeo I. Illam Aristotelis divisionem esse accipiendam ex hypothesi & subjecta materia. Contra Melissum enim sic ratiocinatur: Ens, hoc est, $\pi\acute{\alpha}\nu$ seu universum, Melisso infinitum est: Ergo quantum. Idem est ac si diceret $\dot{\upsilon}\pi\alpha\rho\acute{\epsilon}\tau\omega\varsigma$: Si mundus est infinitus, certè erit quantus. Si igitur ponatur res aliqua creata infinita, necesse est ut sit quanta. Nam si de Deo dicas: Deus est ens infinitum, & hinc inferas: Ergo quantum: illatio tua est falsa. Postula seu sume Infinitum animi conceptione & fictione, ut $\pi\lambda\alpha\sigma\tau\acute{\iota}\nu$ & $\phi\alpha\upsilon\tau\alpha\sigma\tau\acute{\iota}\nu$, accidens certè erit Quanti, hoc est, infinitas illa erit in quantitate, & quidem

Object.

lib. I. cap. 17.

Sol. duplex

dem per se secundo modo, quia tunc Infinitum non potest definiri, nisi mentio fiat quanti, ut: Infinitum est quantum non terminatum, sed cujus quantitatem accipientibus semper restat aliquid accipiendum. Ceteroquin re ipsa & verè, tantum quod finitum est, hoc est, certis terminis circumscriptum, quantum est: & quod quantum est, finitum est. Quod adeo verum est, ut Cyrillus affirmer, ne qui-

Non, sicut aurum potentia est scyphus, infinitum potentia est: quasi actu aliqua modo fieri possit: sicut aurum fit statua actu.
2. Object.

dem Deitatem effugituram circumscriptio- nem, si esset quanta. Respon. 2. Infinitum facere Aristot. 3. phys. cap. 5. & 6. duplex: actu & potentate. Infinitum actu & absolute non est affectio quantitatis. Infinitum verò quodam modo, & a potentate, sed quæ in actum nunquam educetur, est quantitatis affectio. Numerus enim infinite augescere potest. Sed & obijci potest: Finitum non convenire soli quantitati, cum & substantiæ conveniat. Infinitum potentate non convenire soli quantitati, cum & motui & tempori insit. Ad hoc respondendum 1. Substantiam finitam esse non per se & primò, sed ex accidenti, mediare & secundariò. Substantia enim non est quantitas, quæ substantia, sed quæ est quanta. 2. Infinitum *δυναμει* quantitati primò & maximè competere: motui propter quantitatem, in quo fit: tempori propter motum, teste Aristot. lib. 3. phys. cap. 7.

Solutio.

Finitas non competit ulli rei, nisi quantæ, quatenus quanta est.

PROBLEMA LVIII.

An plures una EST copula sint verbales?

Negatur.

COPULA verbalis (quæ significat compositionem subjecti & attributi) una est $\tau\delta$ EST. Quodd enim quidam sic locuti sunt: Socrates existit doctus, pro est doctus, id barbarum est, & Latinis auribus insolens, imò apud Latinos inauditum, licet inter barbaros tritum. Nec est, quodd aliquis putet in hac: Socrates fit sapiens, $\tau\delta$ fit esse copulã. Sequeretur enim $\tau\delta$ evadit quoq; & $\tau\delta$ efficitur esse copulã, cum $\tau\delta$ Socrates fit sapiens, nihil aliud sit, quàm Socrates efficitur seu evadit sapiens. Cum dico: Socrates factus est sapiens: $\tau\delta$ factus est nō est copula. Ita nec $\tau\delta$ Fit in antedicta. Ubi ergo copula? In **Fit** latet abstracta. Valet consecutio: Socrates fit sapiens: Ergo Socrates est: nō verò, Ergo Socrates fit: **Fit** igitur in illa enunciatione nō est copula, sed **Est**, quod inclusū est in verbo **Fit**. Valet: Cera ignis facta est: Ergo cera fuit: non verò: Ergo cera facta est. Quare Facta est, non est copula, sed **Est**. Valet cōsecutio: Deus noster factus est homo: Ergo Deus noster est. Non verò: Ergo Deus noster factus est. Itaque factus est, non est copula, sed **Est**. Hic fortè quæris, quæ sit ratio dissimilis illationis: Aqua vinum facta est: Ergo necesse est ut aqua fuerit.

fuerit. Cicero est mortuus, id est, factus est inanimatus. Ergo Cicero fuit. Et Deus factus est homo: Ergo necesse est ut Deus sit. Cur in prioribus exemplis duobus cōcluditur, Fuit? In posteriore verò est? Resp. Dissimilitudinis ratio manifesta est. Aqua vinum facta est per conversionem, id est, transiit, seu transmutata, seu transformata est in vinum virtute divina. Et Cicero factus est inanimatus per corruptionem physicam. At Deus factus est homo non per conversionem aut corruptionem deitatis, sed assumptione humanitatis.

PROBLEMA LIX.

An in Enunciatis talibus sit prædicatum compositum?

EX his colligere cuiusvis mediocriter ingenioso facile est, tales enunciationes habere prædicatum simplex, seu unicum, non compositum: Socrates sit lætus, hoc est, lætificatur; Deus homo factus est, id est, incarnatus est; Virgo facta est anus, id est, confenuit; Vinum putridū factum est, id est, corruptum, putrefactum est. Sed parvi fortasse hoc momenti est: *παρὰ τὴν φύσιν* igitur.

PROBLEMA LX.

An de Non Ente possit verè aliquid enunciari? Et cur non valeat illatio: Cerberus est non ens: Ergo

Cerberus est.

DE Non ente enunciatum *δοξασόν*. Dicimus enim: Non ens est opinabile: quia

Est non prædicatur per se & simpliciter de non ente, sed secundum accidens, &

κατὰ π, nimirum ratione opinabilis, Sed Non

Object. cum
solut.

entis nulla accidentia. Nihil igitur de non ente prædicari potest. Hic respondebis: Non

entis esse & opinionem & prædicationem opinionis de eo, quatenus fingitur aliquid esse

opinionem hominum, & ita *κατὰ συμβεβηκός*

ens est: sicut chimæra, etsi non verè, hypothesi tamen seu conceptu opinionis humanæ

ens est: quare interdum à philosophis Ens rationis appellatur. Transeamus igitur à *μη-
κῶ* (quod est Non ens) ad illa quæ ei subji-

untur. De chimæra etiam verè enunciatum *μὴ ὄν*: sic: Chimæra est non ens. Patet itaque

de non ente posse aliquid verè enunciari. In transcurso hîc moneo: Non valere consecutionem: Non ens est opinabile: Ergo non

ens est. Chimæra est non ens: Ergo chimæra est. Quid ita? Quia nō licet ex veritate enun-

ciationis inferre ejus subjectum Ens, cūm est Non ens. Notanda igitur est regula: Ex ve-

ritate enunciationis non potest necessariò inferri ejus subjectum esse ens, cūm possit esse non ens.

PROBLEMA LXI.

*De Anagoge seu reductione ejus, quæ à Melanchthone
dicitur ἀγὼς, ad Regularem predicationem,
eis ἐκείνῃ.*

ET si, cum singularis sit unio illa persona-
lis, qua fit, ut ille homo sit verè unigeni-
tus filius Dei, enunciatio: Ille homo est
filius Dei: dicatur Inusitata: tamen nulla hæ-
resis est, reducere eam ad usitatas seu regula-
res. Simon Simonius revocavit eam, sicut &
hanc, Filius Dei est homo (par enim utrobi-
que ratio est) ad prædicationes a synonymas,
quæ sanè usitatæ & regulares sunt: cujusmodi
est hæc: Petrus est homo. Idè fecerunt scho-
lastici. Jacobus verò Schegkius reduxit illas
ad paronymas, cujusmodi hæc est: Petrus est
albus. Ut, inquit, Petrus *τυχόντως* (contingen-
ter) est albus: Sic verbum *τυχόντως* (quasi per
accidens) est homo. Verbum enim non fuit
ab infinita æternitate homo. Simonii ratio
hæc est nō aspernanda: Est enim Logica. Quæ
παρωνύμως, (denominativè) dicuntur, defini-
tionem subjecto suo nō communicant, quæ
illi essentialiter convenit. At is qui filius Dei
est, est verè & essentialiter homo, & habet de-
finitionem hominis. Ergo non dicitur *παρωνύμως*, Filius Dei est homo, sed *συνωνύμως*, seu
univocè. Sed tamen si sensus & declaratio A-
postolica enunciationis spectetur, ad paro-
nymam

a) Barbari
vocant Qui-
ditativas.

nymam prædicationem congruit: Filius Dei est homo, id est, ἐνανθρωπήσῃ, σαρκώσῃ, homo factus est, incarnatus est, humanatus est, si italiceret loqui, assum sit semen Abrahæ in tempore. Unde patet, hîc verè disparatum non prædicari de verè disparato.

Quomodo
homo dica-
tur denomi-
nativè de fi-
lio Dei.

PROBLEMA LXIII.

Sitne negata an affirmata, cùm privatio dicitur
παρωνύμως de subiecto.

Μᾶλλον τῷτο, ἢ ἐκείνο.

EST qui putat, hanc, Hic homo est cæcus, esse negatam, eò quòd privatio sit quædam negatio, & proposita enunciatio idem efficiat quod ista: Hic homo non potest videre. Sed sciant Logicæ studiosi, propriè illam esse affirmatam. Non enim sunt per se & simpliciter paria, cæcum esse, & non posse videre, cùm lapis non possit videre, & tamen cæcus non sit. Huc accedit, quòd alia est negatio simplicium notionum, alia enunciationis. Illa est negatio rei, habitus, formæ, ut cæcitas est negatio formæ oculi. Hæc verò est remotio attributi à subiecto, qualecunq; tandem sit attributum sive privativum, sive positivum. Adde, quod dici de aliquo propriè est affirmari. Cæcitas dicitur de hoc homine: Ergo affirmatur. Objicis: Hoc enunciatum: Hic nō est cæcus, idem est quod

Respon.

Lapis nec
cæcus est,
nec videt,
nec potest
videre.

quod, Hic videt, vel potest videre: Ergo est affirmatum. Si igitur affirmatum est: Hic non est cæcus; negatum erit: Hic est cæcus. Antecedens non concedo simpliciter: Nam non cæcum esse, & videre, non sunt unum. Ego enim non sum cæcus, & tamen non video: intellige actu, cum dormio. Non cæcum esse, & videre posse, etiam non sunt omnino idem: Nam potest aliquid non esse cæcum, & tamen etiam non videre. Nec valet: Hoc non est cæcum: Ergo potest videre, vel videt. Lapis enim non est cæcus, & tamen non videt, nec potest videre. *Ἐκ ἀκολουθίσεως*, id est per consequentiam tamen, & ex accidente, hæc affirmata dici potest: Socrates capax visus non est cæcus (si enim non est cæcus, cum capax visus sit, potest videre) & illa negata: Socrates est cæcus: (Si enim cæcus est, non potest videre.) Plura de his differere possemus, sed ad tenue omnia eliminare nihil attinet. Relinquendum etiam aliquid studiosorum inquisitioni, acumini, & disputationi, in qua veritas limari solet.

P R O B L E M A L X I I I.

Utrum hæc: Deus est essentia, &c. sit inusitata
an Regularis?

NON equidem turbor, miror magis, inveniri, qui enunciationes de Deo negant esse

esse regulares, moti hoc argumento, quod tam leve est, ut ferè huc ascribere pigeat, quanquam memini aliquando pro gemma venditatum. Regularis prædicatio est, ubi Object. species de individuo, aut de specie vel individuo genus aut differentia, aut proprium aut accidens prædicatur. Spiritus, Essentia, Natura, neq; est species, neq; genus, neq; differentia, neq; proprium, neque accidens Dei. Ergo prædicatio: Deus est essentia, non est regularis, sed inusitata. Propos. major est Dn. Melanchth. Minor probatur: Quia cùm Deus ab omnibus rebus infinitè distet, nihil est ad quod habeat se ut species aut individuum. Quare nec in ulla collocatur categoria. Huic heberi telo oppono: Inusitatam seu Solutio. singularem esse in propositionibus de Filio Dei, ut docet Melanchthon, nempe incarnato: quod exempla subjecta ostendunt, & disertè dicitur lib. 4. de Disparatis. Hanc verò: Deus est spiritus, non esse de filio Dei quâ incarnatus. Non igitur esse inusitatâ. Imò quàm usitatum est dicere, Plato est homo, tam usitatum esse dicere, Deus est spiritus: Deus est essentia. Et ad objecti assumptionem, ejusque probationem respondeo: Cùm Deus habeat se ad Spiritum vel Essentiam, ut inferius, & angustius ad superius & communius, & spiritus vel essentia sit communis naturæ nomen, necessè

In Ethic. &
Metaph.

Bonaventu-
ra in libr. 1.
Sententia-
rum.

neceſſe eſt ut prædicatio : Deus eſt Spiritus : congruat ad modum unum è prædicabilibus, & ſit regularis, ſi non directè, ſaltem reductivè. Atq; hoc eſt quod alibi monui: Et ſi Deus in ſe ſpectatus ſit $\iota\pi\epsilon\rho\epsilon\sigma\iota\varsigma$ & $\alpha\acute{\nu}\nu\delta\epsilon\iota\varsigma$: tamen ſi ſpectetur Dialecticè, & conceptu mentis noſtræ, citrajecturam ſimplicitatis ſuæ & infinitæ naturæ ac virium, poteſt ei aliquid ut genus, & aliquid differentię loco tribui. Quo reſpectu Ariſtoteles in categoria ſubſtantiæ Deum collocavit. Sic quæ in Deo $\tau\tilde{\omega}\ \tilde{\epsilon}\tilde{\iota}$ ſeu re ipſa unum ſunt, ut juſtitia & miſericordia, diſtinguuntur $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ ſeu ratione noſtræ apprehenſionis. Analogia igitur quadam (mini- mum) ad regularem attributionem ejusmodi prædicationes referuntur.

P R O B L E M A L X I I I I.

*An ſit accurata diſtributio Prædicationis in Regula-
rem, Figuratam, & Inuſitatam?*

SCHOLASTICI Doctores cùm faciant mentionem ſingularis prædicationis, quæ velut exceptio quodammodo eſt à Locutis & naturalibus attributionibus, & omnes ſcriptores ſæpè tropicis locutionibus utuntur, bono conſilio Dn. Melanchthon tradidit diſtributionem quandam attributionis in Regularem, Figuratam, & Inuſitatam, quam non voluit eſſe propriè diviſionem gene-

generis in species: non enim ista tria ita inter se dissentiunt, ut sint ἀντιδιαφερόμενα: sed distinctionem qualemcumque eorum quæ quodammodo consentiunt, & in idem concurrunt. Nam hæc figurata: Tyrannus est lupus, τῇ διαφοράῳ prorsus est regularis seu canonica & naturalis. Est enim prædicatio accidentis seu adjuncti de subiecto. Et istæ: Deus caro factus est: Semen mulieris conculcabit caput serpentis, inusitata sunt, seu singulares, & tamen tropicæ. In subiectis enim est synecdoche. Deus ὁ πῶλον, seu nomen commune tribus personis, restringitur interpretatione ad unam tantum personam, id est, designat filium Dei. Per semen mulieris intelligitur filius Dei conceptus è femine Mariæ. Itaque ipse Melanchthon in Dialecticis hanc: Deus est passus, interpretatur sic, ut dicat: Deus, id est, hæc persona, quæ Deus & homo est, passa est. Ita commutat generale nomen Deus, in singulare, Hæc persona, &c. Itaque synecdochen in enunciatione, Deus est passus, agnoscit, & non obscure innuit. Eadem congruit ad regulares, quia pati est accidens huius personæ secundum alteram sui partem: sicut mortalitas est accidens hominis. Inusitata igitur est, & quidem singularis, non quòd modus seu forma ipsius attributionis prorsus alia sit à regulari & figurata (per figuram tropum

tropum intellige) sed quòd res ipsa, id est, modus copulationis seu unio naturarum duarum, & quæ hanc comitantur, sint mysteriũ, & prædicatum propriè acceptum videatur everttere subjecti naturam, aut confusionem disparatorum introducere. Attributio igitur omnis respectu vocum ipsarum est vel propria, vel impropria, id est, tropica. In illa ^{pñt} in hac *διὰ τοιαύτα* tenetur. Respectu verò conjunctionis rerum est Melanchthoni regularis seu usitata, vel irregularis seu inusitata. Regularis est, quæ ad aliquem è prædicabilibus modum congruit, ut: Homo est animal: Deus est ipsum Bonum. Inusitata, seu *πτολὸς ἀξεν* est, quæ ob conjunctionem substantialem individuum duarum naturarum, ut specierum disparatarum, ad nullum modum è prædicabilibus congruit, ut: *a* Filius Dei est homo natus ex virgine: & quæ ex copulatione illa singulari & stupenda sequitur: Deus est mortuus: Iste homo est creator celi & terræ: Hujus prædicationis Melanchthon noluit alia esse exempla, hoc est, statuit eam singularem esse, *μονότερον* esse, *ἐξ ἀξεν*, ab aliis exemptam esse, nec in ullo alio locum habere, quàm in hac persona quæ Deus & homo est. Itaque non retulit ad eam illas, in quibus duarum rerum diversarum conjunctionio relativa, vel analogica intelligitur. At enim;

a) Inusitata
primario.

b) Inusitata
per quãdam
consequen-
tiam seu con-
comitanti-
am, ut lo-
quuntur.

enim, est propositionum de filio Dei (incarnato) quarum *non sunt alia exempla in tota rerum natura*. Item: Hic monendi sunt discipuli, Unicam esse exceptionē ab hac regula: Cum Deus ordinem specierum talem condiderit & sanxerit, ut impossibile sit unum individuū esse conflatum ex diversis speciebus, ut nihil idem potest esse lapis & homo: Tamen *unum* admirandum exemplum dissimile *toti reliquo* ordini naturę proposuit, videlicet copulationem divinę & humanę naturę in Filio Domino nostro Jesu Christo. Filius Dei est vera imago æterni patris coæterna, & est homo natus ex virgine. Itaq; toto cœlo errant, qui putant, hanc Melanchthonis mentem fuisse, tales prædicationes Sacramentales: Panis est corpus Domini, & omninò omnes, in quibus disparatum de disparato prædicatur, etiam ad inusitatam prædicationē referendas. Si enim hæc fuisset mens & sententia Melanchthonis, hanc: Herodes est vulpes, non subjecisset figuratæ: istam: Flammæ in ore Apostolorum erant Spiritus sancti: non subjecisset figuratæ, non retulisset ad synecdochicam, quæ figuratæ species est. Sed ajunt quidam (si dicerem eos nugari, quod cum re veritateq; conjunctum est dicerem) ajunt tamen *σολοι* disputatores, cum Melanchthon inquit: Aliæ sunt synecdochicæ, velle eū dicere hoc: Aliæ

k à figura-

à figuratis sunt synecdochicæ. Hoc ὅπλον est, vel certè simile aliquid imperatoris virtutibus, quæ stratagemata dicuntur. Sed sanis & cautis nihil nocet. Hoc enim ait Melanchthon: Aliæ figuratarum, seu inter figuratas, sunt synecdochicæ. Id enim ostendunt præcedentia verba Melanchthonis, quibus species quædam figuratarum recitantur. Figurata est in sermone improprio, ubi tamen sententia vera est, & significata similitudine, ut in Metaphora, aut significata cōinente, ut in Synecdoche. Mox subiungit Melanchthon tria exempla Metaphoræ, & nulla alia. Reliquum igitur erat ut subtexeret exemplum Synecdochæ. Additur ergo istud, quod antè adduximus: Flammæ in ore, &c. Quid quæris? Hanc: Flammæ in ore Apostolorum erant Spiritus sanctus, interpretatur sic: cum illa re visibili verè aderat Spiritus sanctus. Istam: Panis cœnæ est corpus Domini, interpretatur sic: cum illa re externa exhiberetur corpus Christi. Adeandem igitur classem, nempe figuratarum, utramque pertinere voluit: alioquin enim non, esset similiter eas interpretatus. Caterùm utraq; & Regularis & Inulgaris potest esse propria vel tropo affecta. Regularis τὸ πρῶτον, seu propria est. Ferrum natus: Herodes est astutus. Regularis τὸ δεύτερον, id est, interpretatione, seu tropica est. Herodes

des est vulpes : Hoc poculum est novum testamentum in meo sanguine : Judas est Diabolus : Serpens erat Satan. Inusitata propria est : Filius Dei univit sibi humanam naturam. Inusitata tropica vel *τεμπωσις* est : Deus est homo : Deus est passus : (synecdoche hîc est :) ad quam etiam Melanchthon nos deducit, cùm in doctrina prædicationum hanc, Deus est passus, ita interpretatur : Hæc persona, quæ Deus & homo est, passa est. Possumus itaq; dicere, has, & similes : Deus est vulneratus : Panis hic est corpus Domini. Sicut & istas : Ferrum natavit : Sol retrogressus est, stetit immotus, & alias miraculorum enunciationes esse inusitatas physicè, (ut sic inusitatæ seu irregulares sint, quæ secundum naturam veræ esse nequeunt, seu quæ non nisi extra communes naturæ leges veræ esse possunt : Usitatæ verò seu regulares & naturales, quæ naturæ vi & consueto usu veræ sunt;) sed non esse prorsus inusitatas Logicè. Hyperphysicū enim est, & extraordinarium, quòd hæc prædicata istis subjectis verè attribuuntur. Sed prædicationes ipsæ sunt accidéntales Logicæ : quia est Dialectica quædā in iis affectio & habitudo prædicatorum ad subjecta. Accidunt enim Filio Dei, hoc est, *θεοῦ υἱὸς* vulnerari : Soli statio & retrogressio, panis, quod sit sacramentū corporis Domini, & instrumentū quo

Spiritus sancti utitur ad nos inserendos corpori Christi, ut membra capiti. Nec est cur scrupulum alicui injiciat istud: Hoc effatum est inusitatum physicè. Ergo non potest esse tropicum. Calx hæc est sine arena. Inusitatum enim physicè seu naturaliter dicitur respectu rei: Tropicum respectu vocis, sermonis. Hæc non evertunt se mutuò. Ad extremum: si hæc propositiones: Deus est homo: Deus est mortuus, quas Melanchthonem inusitatas in Dialecticis suis vocare diximus, sobriè reduci possunt ad Synecdochicas, ut possunt, salva manente veritate Dei, & veritate hominis: iccirco congruent sanè cum regularibus interpretatione. Ex his omnibus colligere est quod sequitur:

Figuratæ, id est tropicè dictū sensu seu *ὑποφωτισμένη* regulare est.

Attributio: Deus est homo: est

INUSITATA.	FIGURATA.	REGULARIS (per reductionem)
Quatenus spectantur duæ naturæ in Christo inenarrabiliter copulatæ, quæ essentia & proprietatibus suis sunt verè distinctæ.	Quatenus intelligitur non sancta venerandaq; Trias, sed secunda in hac persona, λόγος, Filius Dei, esse homo. (Sunt etiam	Quatenus vocatur subsistens seu una persona subsistens in duobus naturis non separatis, ita Deus & homo non sunt verè distincti.

Et & disparata. Et licet re-
duxerimus eā
ad Regularem;
tamen inusita-
ta quodammo-
do manet, quia
nonnihil à p-
priis & regula-
ribus discrepat,
ob diversam il-
lius quod subji-
citur naturā,
id est, ob indi-
viduum con-
stans è duabus
naturis diver-
sissimis.

quibus figurata, rata, quia eadē
h. e. tropica esse ad numerum est
videtur, quod ve- utriusq; naturæ
lint, & subiectū hypostasis, id est,
ab una natura Deus est, qui &
denominatū pro homo est, cum de
tota persona po- Christo loquimur.
ni, & predicatū, Hinc Thomas A-
quinas in sum-
ma: predicatur,
quod uni natu- inquit, Homo de
ræ propriè conve- Deo sicut species
nit, toti personæ de sua hypostasi,
tribui per synec- non quidem ra-
dochen, secundū tione formæ, sed
Cassianum, qui ratione supposi-
Chrysostomo co- ti, quod est hy-
evus fuit: Sic postasis humana
Schegkii in lib. natura. Ad sum-
de persona Chri- mam: Deus est
sti: Nō nisi per homo, eatenus
synecdochē de regularis dicitur
natura divina, quatenus intel-
prædicatur a- ligitur de perso-
scētio in cœlū, na Christi prædi-
cūm dicitur: cari natura hu-
Filius Dei ascē- mana, quæ illi
dit: Eiusdē sen- personæ est sub-
tentia etiā est D. stantialis, ut pars
Bernhar. in ex- consti-
egesi symboli.)
k 3

*constituens: seu quatenus est prædicatio paronymica
nempe hæc: Deus est incarnatus.*

Non facio autē cum iis, qui prorsus dici no-
lunt: Hæc enunciatio est modificata, id est,
metaphorica, ironica, meronymica, synecdo-
chica: Nam certum est: omnem orationem
esse vel propriam, vel modificatam. Cerrum
est & hoc assumptum: Omnem enunciationem
esse orationem. Certa igitur complexio sit
necesse est: Omnem enunciationem esse aut
propriam aut modificatam.

PROBLEMA LXV.

*An enunciationes veræ per κοινωνίαν Idiomatum sit
omninò à tropo libera?*

Negatur.

SED nonnulli hodie pugnant, has enuncia-
tiones: Filius Mariæ descendit de cælo.
Filius Dei est vulneratus: Mulieres unctæ
erant Jesum: Christus est mortuus: ab o-
mni tropo liberæ esse. Contra hos igitur me-
destè hîc tuebor Synecdochen totius, adhi-
bitis certis probationibus: Nam animo
cogitatione complector illud Gregorii Ni-
zianzeni, cognomento Theologi: τὸ μὲν
πρῶτον ἐ μέγα: ῥᾶσον γὰρ, καὶ βελομένον παντός: τὸ δὲ
τεισάγειν τῷ ἑαυτῷ γνώμῃ, ἀνδρὸς εὐσεβοῦς καὶ
ἔχοντος: id est, Alienam sententiam explode-
re, non magnum, imò facilimum cuivis: suam
verò contrā probare, viri est planè cūm piti-
tū

tum sapientis: etsi neutram laudem pro mea
 vendicem, cum tantum sapientiæ & pietatis
 studiosum me esse præ me feram: sicut & ve-
 ritati potius quam amicitia & auctoritati cu-
 jusquam concedere in veræ sapientiæ studio
 sanctum præclarumq; cum Arist. judico. Nec
 tamē in hac dissertatione prorsus aspernabor
 auctoritatem: cum multorū doctorem de una
 re sententiæ esse συνδηγέυσσαι ac conspirare,
 judiciaq; cōgruere inter se soleant. Sed tem-
 pus est, ut assertionis meæ argumenta pro-
 ponam, 1. Certissimum est, Christum seu fi-
 lium Dei verè passum & mortuū esse, sed non
 totum filii Dei. Deitas enim ejus ἀπαθής. Fi-
 lius igitur Dei κατὰ π passus est, non simplici-
 ter, hoc est, secundum carnem tantum, non
 in ipsa Deitate. Συνεδοχικῶς igitur. Hoc est,
 aliquid tantum Christi propriè mortuum est,
 aliquid filii Dei, seu caro Filii Dei propria &
 substantialis est crucifixa, non ejus Deitas.

2. Si nomine filii Dei propriè & formaliter
 significatur λόγος, ut est ab æterno genitus
 à patre, non sine tropi aliqua specie conno-
 tatur caro. Sic si nomine hominis propriè
 & formaliter significatur persona constans
 ex corpore & anima rationali: Ergo non si-
 ne tropi aliqua specie ea significatur perso-
 na, quæ etiam Deus est. Hinc ergo confici-
 tur, istam: Filius hominis creavit cælum &

k 4 terram,

terram, esse tropicam, vel certè *τεροπολῖς*. Tro-
 pus autē alius quàm Synecdoche esse nequit.
 Sentētia enim est: Jesus Nazarenus, filius Dei
 & Mariæ creavit *λόγῳ θεότητι*, id est, respectu
 unius Deitatis. 3. Deus omninò propria si-
 gnificatione seu notatione tantum essentiam
 divinam significat, non humanam. Cùm di-
 co: Deus est passus, τὸ Deus nō tantum signi-
 ficat essentiam divinam, sed connotat perso-
 nam, quæ etiam homo est. Ergo cùm dico:
 Deus est passus, τὸ Deus non accipitur omni-
 nò propria significatione, sed per ampliatio-
 nem (pro Deo incarnato seu persona Christi,
 quæ Deus & homo est) Synecdochæ congru-
 entem. 4. Quod valet in re pari, valeat quoq;
 in re compari oportet. Joh. 20. cùm dicit Ma-
 ria: Dominum meum tulerunt, & nescio quò
 posuerunt eum. Item: Si tu sustulisti Dominum
 meum, &c. Et, cùm dicit Paulus: Dominum
 gloriæ crucifixerunt, sunt pares enunciatio-
 nes. In prioribus autem ex integro, quod est
 Dominus, significatur corpus. Ergo & in po-
 steriore corpus intelligendum erit: Idq; non
 nisi per Synecdochen, ut paulò pòst habebi-
 mus. Quod autē illic significetur corpus, pa-
 tet inde, quod ibidem dicitur: Ubi positū erat
 corpus Jesu. Vides hīc manifestè nomen
 permutationem seu *ἐνδεμαγήν*. Sic Joh. 19. In
 monumento posuerunt Jesum. Et Math. 28.

Videte

Videte locum, ubi positus erat Iesus. De corpore mortuo Iesu intelligi hoc, ex precedentibus liquet, quæ sunt: Tulit corpus Iesu. Et Lucæ 24. Non invenerunt corpus Domini. Sic Marc. 15. Deponens eum (Iesum) involvit syndone, & posuit eum in monumento. At Lucæ 23. Depositum corpus Iesu involvit syndone, & posuit illud in monumento. 5. Quid porro hinc colliges? Si hoc propriè dictum: Posuit corpus in monumento; Non invenerunt corpus Domini, synecdochicè sanè dicta fuerint: In monumento posuerunt Iesum. Non invenerunt Dominum. Utrumq; enim prorsus propriè dictum esse nequit. Sed primum. Secundum igitur. Assumptione declaro. Quod petiit Iosephus, hoc propriè positum est in monumento. Iosephus petiit corpus Domini, ut ajunt omnes Evangelistæ: Ergo propriè positum est in monumento. Dominus igitur synecdochicè. 6. Permutatio abstracti & concreti sine tropo esse nequit. Talis permutatio hîc est: Posuit Iesum in monumento. Et posuit corpus Iesu in monumento. Non derelinques animam meam in inferno. Et: Non fines sanctum tuum videre corruptionem. Ubi personæ, Iesu, sancto, aliquid tribuitur, quod tamen secundum unam partem ei convenit. Ergo illa permutatio absque tropo esse non potest. 7. Ex loco: Non est hîc: ecce

k 5 locus

Contra The-
opatchitas.

locus ubi posuerunt eum, sic infero: Illud resurrexit quod loco potuit comprehendi: Ipsum corpus potuit loco comprehendere: Ergo ipsum corpus resurrexit. Ex voce, Surrexit sic: Quid surgit? nonne id quod cecidit? Anima autem non cadit: Divinitas non cadit: corpus cecidit: Ergo corpus resurrexit. 8. Huc faciunt locutiones & sententiae Doctorum Ecclesiae veterum & recentiorum. Synecdochen enim ex iis colligere non est difficile. Athanasius ad Epictetum: Corpore ejus suscitato Paulus dicit filium ex mortuis suscitatum. Audis, vel le Athanasium corpus proprie suscitatum, & tamen dici filium suscitatum, quod non nisi modificatè accipi potest? Idè: Etsi Deus erat qui ignominia afficiebatur, ex alio tamen & in solidum passio illa carnis & animæ fuerit. Idem ad Liberium: Illa caro suspensa est in cruce, non ipse. Item: λόγος & passiones sustinuit ut homo, non ipse: (scilicet naturaliter, seu in sua natura & essentia: alioquin verè & rectè dicitur: Ipse filius Dei est suspensus & passus.) Leo epistola 81. Dicam: Quæ substantia Salvatoris affixa sit ligno, jacuerit in sepulcro, &c. Vigilius lib. 2. contra Eutych. Secundum proprietatem naturæ sola caro sepulta est: secundum unionem personæ Deus est sepultus. Augustin. in Johan. citante Hispanensi concilio: Nec anima mortua est, nec Verbum.

bum. Caro tantum mortua est, ut in ea mors moreretur. Quid est, quod clavis transfixum est? quæ forma in passione cæditur? & quæ ab æterno glorificatur? Fulgentius ad Thrasimundum libr. 3. Cum sola caro moreretur & resuscitaretur in Christo, propter unitatem personæ Dei & hominis, filius Dei dicitur mortuus. August. in Joh. tomo. 78. Quid ejus (filii Dei) nisi caro sepulta est sine anima? Ac per hoc, cum credimus in Dei filiū, qui sepultus est, profectò filium Dei dicimus, & carnem, quæ sola sepulta est. Vigilus contra Eutychen libr. 1. Verbum Dei excubitorū officio non eguit, anima sepeliri nō potuit. Sola igitur caro sepulturæ officium habuit, & tamen Dominum Jesum Christum sepultū autoritas Apostolica docuit. Cernimus igitur, aliquid esse propriū carnis quod Verbi esse non possit. Sed ideò etiā Verbi esse, quia Verbi est illa caro, cui possunt hæc omnia aptius convenire. Bernhard. in exegesi symboli Apostolici, super verba: Qui cōceptus. Qui filius Dei secundum assumptam humanitatem conceptus est: ac si dicat: cujus humanitas de ipsa substantia virginis per operationem divinæ gratiæ concepta est. Nam cum singuli homines ex anima & corpore constent: tamen secundum solam corporis naturā dicuntur concipi à matribus & nasci. Idem ibidē τὸ Descendit ad in-

ad inferna de anima Christi interpretatur. Gregorius Nyssenus contra Eunomium. Non parum etiam virium habet ad obtinendum quod volumus, quod Damascenus κοινωνίας ἰδιωμάτων, de qua disceptatur, vocat ἀλλοίωσης τρέπον ἀντιδόσεως. Theodoretus etiam ἐνδηγίας ὁνομάτων. Bernhardus in expositione symboli Apostolici, permissionem vocabulorum. Huius enim vocibus tropi cuiusdam inest notatio. Is alius esse nequit, quàm synecdoche, quod exsequentibus manifestius evadet. Synecdoches species est, cùm aliquid alicui tribuitur κατ' ἄλλο. Dominus gloriæ crucifixus est κατ' ἄλλο, testibus omnibus orthodoxis. Ergo synecdochica hæc locutio est, & ἀλλοίωσης ista, (quæ non ἄλλον, alium, quia unus est Christus, sed ἄλλο, aliud, quia duæ diversissimæ sunt ejus naturæ, respicit) est Synecdoche quædam.

9. Fidē huic assertioni facio testimoniis scriptorum & Doctorum Ecclesiasticorum. Calixtianus, qui Leonis Episcopi Romani iussu contra Nestoriū scripsit lib. 6. de incarnatione Domini, cap. ult. Quicquid, inquit, de Domino Iesu Christo dixeris, totum dicis, & in Dei filio filium hominis, & in hominis filio Dei filium nuncupabis, tropo scilicet Synecdoches, quo & à parte totum intelligitur, & à toto portio nominatur: docētibus id utique etiam scripturis sacris, in quibus Dominus sept

sæpe hoc tropo utens, dum de aliis sic docet, sic etiam de seipso voluit intelligi, Bernhardi in expositione symboli Apostolici verba sunt candidissima, & prorsus aurea. Totam enim hanc disputationem mirificè illustrent. Christum cum dicimus ad inferos descendisse, vel in sepulchro fuisse, quis non illud de anima sola, hoc de corpore intelligat? Hoc quippe modo & Petrum Romæ in sepulchro esse, & eundem in cœlestibus cum Christo gaudere profitemur; cum hoc & illud de alia & alia dicamus substantia, non tamen de alio Petro, quamvis post dissolutionem corporis & animæ jam non sit una persona in Petro ex anima & corpore compacta. Ad illam tamē personæ unionem, quæ antè fuit, non quæ modo est, respicientes dicimus, Petrum & ibi esse in sepulchro, & in cœlestibus cum Christo. Quin etiam sepulchrū alicujus intuentes dicere non veremur: Hic homo, qui hîc jacet, magnam scientiam & pulchritudinē habuit, cum tamen illud cadaver nec jam homo sit, nec scientiam unquam habuerit, quæ solius erat animæ nūc absentis: nec ipsa anima, quæ scientiam illam habuit, corporalem illā pulchritudinem ullatenus habere potuerit: sed in diversis penitus naturis scientia illa & pulchritudo fuerint; illa quidem in anima, hæc in corpore. Cum itaq; dicimus, hunc, qui jacet in

cet in sepulchro, sapientē fuisse propter unitatem scilicet personæ, quæ jam non est, sed fuit, cur nō dicamus etiam de Christo, hunc, qui Deus est, hominem esse; vel hunc, qui de cœlo descendit, cœlos ascendisse? Hoc est, nam Dei & hominis vel verbi descendentis personā esse, alioquin quomodo dicimus aliquem intuentes hominē: quod hîc, qui pulcer est, sapiens est, nisi videlicet secundū unitatem personæ, in cujus, ut dictum est, diversis partibus pulcritudo & sapiētia ita sunt distincta, ut aliud ibi pulcritudinem habeat, id est, corpus, aliud sapiētiā, id est, anima? Sicut ergo dicimus, eum, qui pulcer est, sapientem esse, cū tamē pulcritudo solius sit corporis, sicut sapiētia solius est animæ: ita unū eundemq; Christum & Deum dicimus, & hominem, id est, unam existis vel in istis naturis consistere personam, etiam cū Christus in terra cōsistens adhuc filium hominis dicit in cœlo esse, hoc quid aliud sonat, nisi humanā naturam ei esse unitam, qui per præsentiā divinitatis ubiq; cōsistens à cœlesti consuetudine non est remotus? Quid itaq; mirum cū superius præmissum sit: Filium Dei: spiritum adjunctum esse: Qui cōceptus est de Spiritu sancto, natus de virgine? Intellige natum Deum, & jam nō miraberis virginis partum. Secundū præmissum simile intelligamus etiam

iam dominum glorię crucifixum: hoc est, hominem vel corpus ab eo assumptū: juxta illud, quod & Maria Magdalenę dominum suum de monumento sublatum deflevit, id est, corpus domini sui. Sæpè enim de toto ad partes, vel de partibus ad totū translationes nominum fiunt: veluti cū modò carnem totum hominem dicimus, & nō nunquam animam desideriiis carnis irretitam carnis nomine designamus. Ad hunc locum Bernhardi sine dubio respexit D. Lutherus in Majori confessione de Cœna Domini. Hoc oportet te confiteri, Christum seu personam pati & mori. Jam persona illa est verus Deus, Ergo rectè dicitur, filius Dei patitur. Licet enim una ejus pars ut divinitas non patitur, persona tamen, quę Deus est, patitur altera sui parte, utpote humanitate. Sicut usitatè dicitur: Filius Regis est sauciatus, licet pes ejus tantū sauciatus sit. Salomon est sapiens, licet sola ejus anima sit sapiens. Absolon est pulcer, licet solum corpus ejus sit pulcrum. Quia enim corpus & anima una est persona, ideo rectè & benè toti personę tribuitur, quicquid vel corpori, vel animę, vel minimo membro corporis accidit. Et D. Mart. Chemnitius in libello suo, cui titulus, Reperitio doctrinę de præsentia, &c. Necessariò, inquit, defendit & retinet Ecclesia synecdochen communicatio-

Translatio
hic accipitur
pro Synec-
doche.

nis

nis idiomatum. 10. Sed præterea audiamus nobiles philosophos, eosq; in Christi eriam schola institutos: Schegkii in libello suo de una persona & duabus naturis Christi. Prædicata, inquit, hujusmodi de subiecto, nempe Christo, non simpliciter enunciantur, ac non nisi per Synecdochen, ratione scilicet humanæ naturæ. In eodem libro Synecdochen statuit in his propositionibus, quibus subiectum limitatur. Homo est secundum animum immortalis, Christus secundum humanitatem est creatura. Quæ tamen locutiones simplices ac propriæ statui haberiq; rectè possunt, & explicationes istarum, quæ manifestè synecdochicæ sunt: Homo est mortalis, Christus est creatura (quæ propter insidias Arianas vitata est.) Sed interim Schegkii sententia non parum nobis patrociniatur: Nam si Schegkio hæc sunt synecdochicæ: Homo secundum animum est immortalis: Christus secundum humanitatem est creatura, Ergo multo magis ipsæ simpliciter sine limitatione elatæ: Homo est immortalis: Christus est creatura: erunt synecdochicæ: quibus quidem hæc propria & simplices respondent, & συνδυαζέουσιν: Anima hominis est immortalis: Christi humanitas est creatura, teste eodem. Virus Amerbachius libr. 4. de philosophia naturali: In omnibus, inquit, his locutionibus: Homo est albus: La-

pis est cœruleus : Virgilius est Poëta, verè est
 Synecdoche. Nam sicut in illis totum dicitur
 coloratum, quia pars aut inhærens, id est, su-
 perficies est alba : Ita Virgilius est Poëta, se-
 cundum partem, hoc est, secundum animū,
 non secundum totum, quod est corpus cum
 anima. Multò igitur magis Amerbachius Sy-
 necdochē statuerit in his: Filius Dei est cruci-
 fixus : Homo iste creavit cœlum & terram.
 Atq; sic ostensum esse satis arbitror, non esse
 à tropo prorsus libera enunciata, quibus ap-
 pellatio τῆς κοινωνίας ἰδιομάτων à veteribus tri-
 buit, sed habere tropum ἐμφατικὸν valdè si-
 gnificantem & usitatum totius pro parte in
 subjecto. Neq; verò est, quòd quis hæc acci-
 piat ita, quasi vel Deus non sit revera passus,
 vel Homo iste non sit re factòq; omnipotēs.
 Cùm enim dico : Deus est passus, συνεκδοχῶς
 de persona dicitur passio, quæ ei non cōgruit,
 nisi ratione seu respectu unius naturæ, & ta-
 men Deus realiter & verè passus est, quia non
 aliena extraneaque, sed sua ipsius caro passa
 est. Nec est, ut quisquam sic colligat : Dicis sy-
 necdochicam esse locutionem : Deus est pas-
 sus. Ergo negas verum Deum passum. Patien-
 te enim Christo, verus, & ut ita dicam, natu-
 ralis Dei filius passus est secundum alteram
 personæ naturam, nempe humanam, ut par-
 tem personæ, cujus appellatio hîc est synec-
 dochica.

Verè & re-
 ipsa passus
 est Deus, sed
 non proprie-
 tate naturæ
 suæ divinæ.

Quaest.

dochica. Denominata enim est ab una natura, nempe Deitate. At cum passio, mors, sepultura, sint propria carnis, cur in scriptura dicitur: Filius Dei est mortuus, sepultus, &c.

Respond.

Respondeo hoc fieri, 1. ut vera & intima naturarum *ἑνωσις* in una Christi persona ostendatur. Nestoriano igitur dicitur: Non sola nudave Christi caro passa est, sed filius Dei passus est. 2. Quia actiones & passiones sunt personae per & secundum naturas.

PROBLEMA LXVI.

An aliqua possit esse impropria enunciatio, in qua omnes voces significant proprie: Ἐν παρόντι οὐκ ἔσμεν & διαλελῶ.

ANIMADVERTO de hac quaestione dissimiles & discrepantes doctorum sententias. Quidam volunt *ἀόριστον* esse: Impropriam esse orationem seu tropicam: & tamen omnes ejus partes significationem propriam retinere, hoc est, curvum torruosumvé esse, cujus partes singulae sunt rectae. Pro his sic argumentor: Si oratio impropria est, necesse est monstrari improprietatem in subiecto vel praedicato, vel in copula. Si nullibi ea monstrari potest, propria erit. Alii vero volunt, impropriam seu tropicam posse esse orationem, etsi tropus seu improprietas non insit in partibus seorsum, & per se consideratis:

Tropica locutio in singulari voce seu termino.

tis: Cumq; obicitur: In hac oratione tropus
 neque ostendi potest in subiecto, neque in
 prædicato, neque in copula: Ergo nusquam
 est: Respondent negatione consequentiæ,
 quòd non sit sufficiens enumeratio remo-
 tioque in antecedente: quòd tropus possit
 esse in attributione seu tota enunciatione,
 seu in respectu prædicati ad subiectum, seu
 in modo seu sensu connexionis prædicati
 cum subiecto. Pro his sic infero: Potest esse
 enunciatio necessariò vera, ob necessariam
 connexionem partium, cum tamen partes
 singulæ separatæ sint falsæ, imò impossibiles,
 ut: Si homo leo est, rugiet, enunciatio neces-
 saria est, & tamen partes singulæ: Homo est
 leo: Homo rugit: falsæ omninò sunt. Ergo
 potest etiam enunciatio impropria esse ob
 connexionem impropriam prædicati cum
 subiecto, cum tamen partes singulæ per se
 spectatæ propriè accipiantur. Sic figurata di-
 citur magnitudo in Geometria, ob confor-
 mationem & conjunctionem partium (ut li-
 nearum) cum figura non insit in singulis par-
 tibus. Habes *ἰδιόξεως* materiam, *εἰς ἐκτέλειαν*.
 At hîc quid ego teneam, quæris? Non di-
 cam. Lupum ergo, inquis, auribus tenes?
 Non. Quid teneam, alibi, si Dominus volet,
 aperiam.

Tropica lo-
 cutio in cõ-
 plexione ter-
 minorum.

LXVII. QUÆSTIO DE ἀκολουθία.

Valet consecutio à divisis ad conjuncta, Homo est animal, & est rationalis: Ergo homo est animal rationale. Socrates est homo, & est albus: Ergo Socrates est homo albus. At non valet: Orlandus est bonus (intellecta bonitate morū) & est Musicus: Ergo est bonus Musicus. Quæ ratio est diversitatis?

Quæst.

INTERDUM ab indoctis ἀόριστος, id est, absurdè componenda dividuntur, & vicissim dividenda ἀνδρομώτως, id est, incōcinnè componuntur. Quæro igitur, an ex divisis prædicatis possit unum fieri prædicatum? Rescè respondes affirmatè, sed ita, ut perpetuū id elle neges. Licet enim dicere: Socrates est animal, & est bipes: Ergo est animal bipes. At non: Hic est bonus, & est Rhetor: Ergo est bonus Rhetor. Ecquænam est causa diversitatis? Ea quæ separatim prædicantur, rectè etiam cōjunctè enunciantur, cū prædicantur de subjecto simpliciter, seu per se, non per aliud, ut: Homo est animal, & est ratione præditus: Ergo est animal ratione præditum. Hoc prædicata essentialia sunt homini. Hoc animal est nigrum, & homo est: Ergo est niger homo. Hic nigrum per se inest homini, id est, non tribuitur homini per aliud subjectum, & homo essentialis est huic singulari, quod est: Hoc animal. Unam igitur prædicata ista faciunt

Respons.

unt enunciationem cōjunctim. Non verò ea quæ separatim prædicantur, rectè etiam cōjunctè enunciantur, cùm secundum accidens prædicantur, ut: 1. Hic homo est claudus, & est sartor: Ergo est claudus sartor. Hic per accidens tribuitur claudicatio sartori, id est, propter subjectum hunc hominem. 2. Vel cùm alterum prædicatorum est homonymū, ut supra in exemplo: Hic est Rhetor, & est bonus. Ergo est Rhetor bonus. Bonus enim in antecedente intelligitur moraliter, quoad virtutem, & hujus actiones: In consequente artificiosè, quoad doctrinam. 3. Vel cùm cōjunctio Tautologiam facit, ut: Cato est homo, & Cato est rationalis: Ergo Cato est homo rationalis. Cùm enim nullus homo sit irrationalis, rationale, quod in homine includitur, in illatione redundat, & nugatoriam orationem facit.

PROBLEMA LXVIII.

An quæ conjunctim prædicantur verè, eadem verè etiam prædicantur simpliciter?

CUM à conjunctis ad divisa rectè inferatur: Hic est pastor bonus: Ergo est pastor. Corpora nostra erunt spiritualia: Ergo erunt & manebunt corpora. Quæri potest, cur hæc illatio nulla sit: Hic est homo mortuus: Ergo est homo. Hic est bonus pastor:

stor: Ergo est bonus. Huic quæstioni sic satisfiet: Non necesse est, quæ compositè seu conjunctim verè prædicantur, eadem etiam simpliciter & solitariè verè prædicari. i. Nā propter homonymiam vocis, contradictionem alterius prædicati seu *μερονδμείων*, & progressionem à secundum quid ad simpliciter, à limitante ad limitatum fit, ut, quod conjunctè prædicatur verè, separatim non prædicetur verè. Embryo est imperfectus homo: Ergo est homo. Hoc cadaver est homo mortuus: Ergo est homo. Hoc est pictus homo: Ergo est homo. Hæc consecutio non valet propter implicitam contradictionē hominis & mortui hominis: hominis & picti hominis vel imperfecti: & propter progressionem ab eo quod dicitur *κατὰ π*, ad id quod dicitur *ἀπλῶς*. Hic est homo secundum quid, nempe mortuus: Ergo est homo simpliciter. Non sequitur: Hic homo est malus sutor, Ergo est malus. Hanc enim separationē, quò minus rectè fiat, impedit homonymia in voce Malus. In antecedente intelligitur imperitia artis sutoria. In cōsequente malitia Ethica. Et cū infertur: Ergo est malus: Malus nō simpliciter, sed propter aliud prædicatur de sutore, nempe propter hunc hominem. Non sequitur: Acetum est vinum corruptum: Ergo est vinum. Hic vinum est limitatum: corruptū est limi-

tans

tans seu restringens, quod detrahbit in prima enunciatione aliquid propriæ significationi, & naturæ vini. Acetum nō est vinum simpliciter, sed quā vinū corruptum est. 2. Quando verò utrunque prædicatum dicitur per se & simpliciter de subiecto, & unū de altero sine ulla limitationis significatione, quæ conjunctim verè prædicantur, eadem etiam simpliciter verè prædicantur, ut: Bestia est corpus mobile: Ergo bestia est corpus: Bestia est mobilis. Dialectica est ars utilis: Ergo ars. Ergo utilis. Valent illationes, quia & corpus & mobile per se dicuntur de Bestia, & mobile de corpore. Sic & ars & utile per se conveniunt Dialecticæ, & utile arti.

PROBLEMA LXIX.

Cum de subiecto prædicatur affectio propter causam: an affectio ista magis tribui possit causæ?

Distinguitur.

DE subiecto, aqua, prædicatur affectio, calor propter causam, ignem: an magis attribuatur calor igni, quæritur. Affirmatio profectò hic vera est. Ignis enim, inquit Aristoteles in Metaph. est calidissimus: cum cæteris caliditatis sit causa. Et regula hic locum habet: Propter quod unumquodque tale est, illud magis est tale, cum affectio, caliditas, & aquæ & igni insit, & recipiat ma-

gis & minus, hoc est, possit intendi ac remitti.
 Ex disputationibus autem Schegkianis hoc
 habemus: Prædicata aliquando prædicari de
 subjecto & causa simul: ut posse dormire de
 homine & animali simul; quod valeat: Ho-
 mo potest dormire, quia animal. Animal igitur
 magis convenit dormire posse. Interdum
 verò prædicata prædicari de subjecto tantum
 (non etiam de causa) ut mobilitatem de cor-
 pore naturali, non de materia: quod non va-
 leat illatio: corpus est mobile propter mate-
 riam ut causam: Ergo materia est magis mo-
 bilis. Quæ est ratio diversitatis? Primò: Si
 prædicetur causa de subjecto synonymus (ut
 animal de homine: dico enim: Homo est ani-
 mal) affectio (ut posse dormire) magis con-
 venit causæ quàm subjecto, quia causæ per
 se & primò ascribitur. 2. Contrà si causa de
 subjecto non prædicatur synonymus (ut ma-
 teria de corpore naturali: non enim dico,
 Corpus naturale est materia: quia totum &
 pars non debet esse synonyma) affectio, mo-
 bilitas, de causa non prædicatur. 3. Si primum
 subjectum, (ut pars totius, nempe animus) affe-
 ctionis, (capacitatis disciplinæ) causa etiam est
 ejusdem affectionis, affectio & de secundo subjecto
 (toto, nempe homine) & de causa (animo) præ-
 dicatur: Usitatius tamen de subjecto secunda-
 rio (quod est subjectum per aliud) ut: Homo
 est ca-

Respon.

Asist. 6. To

est capax disciplinæ & religionis : Et anima
est capax disciplinæ, &c. Anima quidem pri-
mò : Homo verò secundò, per & propter ali-
ud, nempe animam. Et Christo & carni Chri-
sti sepultura tribuitur. Huic immediatè : Illi
mediatè. Christus patitur quia homo, seu
propter carnem assumptam. Et assumpta caro
patitur. Hic Christus est subjectum passionis
mediatum, & caro assumpta non tantum caus-
sa est, quòd passio Christo ascribitur, sed præ-
terea subjectum etiam ipsa est passionis pro-
prium. Sed usitator & magis emphatica est
locutio in concreto, Christus est passus, quàm
in abstracto : Caro Christi est passa. Ut enim
compositum è materia & forma est acciden-
tium subjectum denominationis : Dicimus
enim: Res naturalis est quanta: & materia est
eorundem subjectum inhæSIONIS : (sic quan-
titas inhæret in materia): Ita persona est sub-
jectum proprietatum, quod dicitur denomi-
nationis seu attributionis, Naturæ verò sunt
earundem subjectum, quod dicitur inheren-
tiæ. Utilem his subijcio doctrinam, quæ talis
est : Aliud est Gradus Necessitatis : aliud gra-
dus seu intentio & remissio ipsius affectio-
nis : aliud deniq; gradus subsistentiæ. Magis
necessaria est propositio : Animal dormit,
quàm : Homo dormit. Hic itaq; affirmatur
comparatio Graduum necessitatis. Sed non
l s magis

magis dormit animal quàm homo vel bestia, nec magis homo quàm hic homo, cùm extra hominem & bestiam animal nihil sit, & extra hunc & illum hominem homo nihil sit. Hic igitur negatur gradus affectionis seu intentionis & remissio. Caro denique est magis substantia quàm homo (teste Aristot. in categ. substant.) nempe secundum gradum substantiæ seu ὑπαρξέως: Quia individuum seu singulare verissimè est natura perfectæ se ipsa subsistens, & aliis subjecta.

LXX. QUÆSTIO.

An signum semper addatur subjecto, & cur?

OMNIS, Nullus, Quidam, dicuntur à Logicis signa Quantitatis, ac referuntur ad syncategoremata, id est, con significan-
tia, quæ imbecillio-rem vel robustio-rem prædicationem faciunt. In his interdum subjectum est inclusum, ut: Omnia sunt caduca, id est, omnes res. Additur autem signum subjecto, ut intelligi possit, utrùm universo subjecto prædicatum, an quibusdam tantùm sub-
eo comprehensis accommodetur. Si signum addatur prædicato, aut fit Enunciatio falsa, ut: Omnis homo est animal: aut ipsum est sub-
pervacuum, ut: omnis homo est quoddam animal. At inquis: Omnes Apostoli Christi sunt 12. Petrus, Johannes, Andreas, &c. sunt omnes

omnes Apostoli Christi: Ergo Petrus, Johannes, Andreas, &c. sunt 12. Hic assumptio neq; falsa est, neq; quicquam habet supervacanei, & tamen additur τὸ omnes, prædicatio: Ergo.

Respon. Cavendum tibi, ne homonymia vo- Respon.
cis, Omnis, à sophista illaqueeris & irretiatis. Omnis ut simpliciter signum est enunciari, & subjecto tantum additur, significat distributivè, ὡς ἐνταῦθα, ut: Omnes Apostoli sunt peccatores: Omnis homo est animal. Hic subjectum distribuitur in singula sibi subjecta, ut in hunc hominem, in istum hominem. Quando verò nō est propriè signum, & prædicato etiam addi potest, significat collectivè non ὡς ἐνταῦθα: Omnes Apostoli sunt 12. id est, Apostoli conjunctim, seu in universum sunt 12. Petrus, Johannes, Andreas, & cæteri, sunt omnes Apostoli Christi, id est, collectivim sunt Apostoli Christi. Muta illam in hanc: Quicumq; est Apostolus Christi, est unus ex duodecim: & rectè subsumseris: Petrus est Apostolus Christi: non verò: Petrus est quicumq; est Apostolus Christi. Ergo Petrus est unus ex duodecim.

PROBLEMA LXXI.

An eadem sententia sit enunciatorum: Omne animal moritur: & omne animal fuit in arca Noë?

Negatur.

INTRI-

INTRICATA & obscura est doctrina Scho-
lastica de suppositionibus. Itaque Dn. Me-
lanchthon vix leviter eam in Erotematis
suis attigit. In ea doctrina quæritur, an eo-
dem modo propositæ enunciationes & simi-
les accipiantur: & rectè respondetur negatè.
Nam primò hoc: Omne animal moritur, ac-
cipitur de singulis generum, seu ut aliàs lo-
quimur, de individuis specierum. Omnia e-
nim individua animalia (hoc, illud, istud) mo-
riuntur. Illud verò: Omne animal fuit in arca
Noë, accipitur de generibus singulorum,
seu, ut aliàs loqui solent, de speciebus indivi-
duorum, seu speciebus quæ communes sunt
individuis. Non enim individua omnia, quæ
sub homine & bestia continentur, erant in
arca. Deinde: Conveniunt quidem hæc e-
nunciata quatenus sunt distributiva. Sed in
eo differunt quòd prius est distributivum sim-
pliciter: Posterius verò distributivum cum
exceptione seu restrictione. Omne enim ani-
mal fuit in arca, exceptis aquatilibus (ea enim
in aquis erant) & quibusdā terrestribus, quæ
non univoca, sed equivoca generatione pro-
creantur, ut vermes. Tertiò, quod ex dictis
facile apparet, enunciatum: Omne animal
fuit in arca: ratione subjecti est synecdochici-
cum: Alterum verò non.

PROBLEMA LXXII.

An sine ulla exceptione verum sit pronunciatum illud
Aristotelis: Cùm alterum de altero ut de subiecto
dicitur: quicquid de prædicato dicitur, id omne de
subiecto quoq₃ dicetur?

Affirmatur.

PERPETUA veritatis hæc regula est Arist.

Categorica: Ὅταν ἕτερον καὶ ἕτερον κατηγο-
ρηται ὡς καὶ ὑποκειμένον, ὅσα κατὰ τὸ ὑποκειμένον λέ-
γεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὸ ὑποκειμένου ρηθίσεται.

Prædicati prædicatum attribuitur subiecto ea ratione, qua prædicatum subiecto attribui-
tur, ut sentire (quod prædicatū est prædicati,
animalis,) attribuitur homini (subiecto) ea
ratione qua animal (prædicatum) attribuitur
homini (subiecto) cùm dico: Homo est ani-
mal: Animal sentit: Ergo homo sentit. Sed
hanc regulam sunt, qui partim audaciæ, par-
tim eruditionis suæ velut flatibus famæ veli-
ficantes, non semper veram esse contendunt.
Sed illi nihil minùs, quàm rectè hîc judicant.

Objiciunt autem hæc præcipuè: Quod com-
munius est, de eo possunt plura prædicari. In
regularibus prædicationibus sæpè prædica-
tum est communius subiecto: ut cùm genus
de specie dicitur. Ergo plura ibi de prædicato
dici poterunt, quàm subiecto congruant. Se-
cundò utuntur hac ἐνστάσει. Ex regula Aristo-
telis sic βλακικοὶ colligūt: Homo est peccator.
Pecca-

Prædicatum
prædicati de
subiecto di-
citur: quate-
nus prædica-
tum de sub-
iecto dicitur.

1. Object.

2. Object.

3. Object.

Peccatoris forma est peccatum ipsum. Ergo homo est peccatum ipsum. At falsò hoc concluditur. Ergò regula non est catholica. Tertio: si sine ulla exceptione accipienda est regula; sic fas est argumentari: Herodes est vulpes. Vulpes habet caudam. Ergo Herodes habet caudam. Sed hæc sophismata sunt, ea non valde cornuta: imò plumbei pugiones sunt, quibus corpus regulæ non attingitur, nedum ut perstringatur aut saucietur. De prima igitur objectione, nego primùm maiorem; quia communius est, quod de pluribus dici potest, quàm subiectum: angustius verò est, de quo possunt plura prædicari. Est igitur error definitionis. Deinde dico Regulã agere de prædicatis prædicati, quæ de eo dicuntur *ὡς καὶ ὑποκείμενα*, id est, ut de subiecto. Hæc verba continent determinationem regulæ. Itaq; in applicatione & usu regulæ non cõsideratur, sitnè prædicatũ cõmunius subiecto; sed an prædicatum prædicati de eo dicatur, quatenus ipsum enunciationis prædicatum dicitur de subiecto. In secunda Objectione, quæ duplicem habet conclusionem, error est à non causa ut causa. Falsa enim est conclusio posterior, non quòd fallat Arist. regula: sed quòd isti imperitè argumententur, adhibentes quatuor terminos, qui sunt: Homo, peccator, peccatoris forma, peccatum; seu committent-

Solutio.

mittentes Elenchum expositionis terminorum: (qualis hic est: Sol est stella. Stellæ autor est Deus. Ergo Sol est Deus.) Ita autem (posita majore, Homo est peccator) rectè fieret subsumtio: Peccator deflexit à norma legis. Unde jam rectè concluditur: Ergo homo deflexit. Ac ita totus progressus quadrat seu cōgruit ad regulā. De tertia objectionē respondeo: Quis eleganter ferat sic argumentātem? Mens est generis fœminini: Ergo non omnia abjectiva in *us* sunt generis omnis. Ut exemplum antecedentis alienū est à subiecta materia generalis regulæ: Ita exemplum istud ab hac regula prorsus alienum esse ajo. Particula enim *us* excludit homonymiam terminorum seu diversitatem significationis vocum, qualis est in objecto exemplo. Herodes est vulpes, est oratio impropria seu modificata, seu æquivoca prædicatio. Vulpes habet caudam est oratio propria, seu propriis verbis concepta. Habere igitur caudam, non dicitur eadem ratione de vulpe, qua vulpes dicitur de Herode. Sunt itaq; hîc quatuor termini, quos syllogistica non admittit. Finge hanc, Herodes est vulpes, esse propriam & veram sine ullo vocis tropo: & tūc demum exemplum ad regulā pertinebit. Itaq; ea benè & ex mente intellecta Aristotelis necessario vera est. Ultimò objici potest: Si esset il-

4. Object.
le Ca-

Solutio.

le Canon universalis, rectè colligeretur sic
 Homo est peccator : Filius Dei est homo : Ergo
 filius Dei est peccator. At non hoc : Non
 igitur illud. Hic iterum respondeo per exem-
 plum propositum, nihil decedere de veritate
 pronunciati, quod nunc tuemur : cùm in ma-
 jore homo communis sortis, qui depravata
 est naturæ (ut nos omnes :) in minore verò
 Homo singularis gratiæ ac prærogativæ acci-
 piatur, qui privilegio quodam (quod perso-
 nale est, & quidem hujus unius personæ) ex-
 emptus est ab omni peccato. In regula igitur
 pes figendus : seu regula firmiter standum
 donec probetur exceptio, ut usurpem verba
 Jurisconsulti. Hic si fortè erro, quod non po-
 to, errore comiter mihi monstrato, paratus
 sum in viam redire. Nolim enim referri inter
 ἰσχυρογνώμονας & ἰδιογνώμονας, qui suam opinio-
 nem semel conceptā, sive bonam sive malā,
 pertinacissimè defendūt : qui homines ut ca-
 pitales sunt veritatis propagandæ hostes ; ita
 ab iis capitali odio dissideo. Cæterùm nunc
 quidem ampliùs progredi in disputationibus
 de Enunciatis non potuimus, propter operas
 seriùs cœptas, & instantes nundinas. Tuigi-
 tur optime Lector præsentia boni consule-
 dum reliqua tecum communicentur, &

Horat. lib. 1.
 epistolarum.

si quid novisti rectius istis,
 Candidus impertit: si non: his utere mecum.

F I N I S.

ΣΥΛΛΑΒΟΣ ΤΕΡ-
ΤΙΑΕ ΠΑΡΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΜΑ-
ΤΩΝ ΛΟΓΙΚΩΝ.

GENERALIA περὶ ἐξηγήσεως.

TRUM particula Benè, in definitione ju-
dicii supervacanea sit, necne, fol. 13.

Utrum Aristoteles per ἐρμηνείαν, id est, In-
terpretationem, intelligat Enunciatio-
nem tantum, an simplices etiam notiones, è qua-
rum conjunctione illa existit, fol. 17.

Tractatiuncula de Nomine & Verbo Aristotelea, an
sit Logica, fol. 20.

An casus Nominis & Verbi sint Nomina & Verba,
& partes enunciationis, fol. 22.

An manca sit eorum Logica, qui nihil nominatim
tractant de Nomine & Verbo, fol. 24.

Utrum Nomina & Verba naturâ an ex instituto si-
gnificent, disputatio Platon. & Aristotel. cuius oc-
casionem dant 2. & 4. cap. de Interpretatione: &
Questio: An Nomina & Verba sint Instrumenta
ad sensa animi indicandum, fol. 26.

DE ENUNCIATIS ET PARTIBUS
horum generaliter.

An Axioma & Enunciatum sint τὸ αὐτὸ, fol. 36.

An Propositio & Enunciatio unum & idē sint, fol. 50.

m

Quomodo

INDEX.

Quomodo Propositio sit Enunciationis altera particula, explicatio Aristotelis, ibid.

An Oratio sit Genus in Enunciati definitione, fol. 38.

An in omni Enunciatione aliquid esse aut non esse indicetur, fol. 49.

An Nominum & Verborum infinitorum usus aliquis sit? Et an Enunciationes infinitae ut portentosa & prodigiosa è Logica sint prorsus exterminandae, fol. 45. & 125.

An aequipolleant Subiectum & Antecedens enunciationis, fol. 52.

An idem possit esse & Subiectum & Predicatum, fol. 72.

An EST, copula, sit Enunciati pars, fol. 57.

An plures una EST copulae sint verbales, fol. 135.

An in talibus Enunciatis: Hic sit doctus, sit praedicatum compositum, fol. 136.

An Omnis oratio sit λόγος & unicus, fol. 42.

Utrum una an multiplex sit haec: Homo est substantia corporea, animata, sentiens, intelligens, fol. 43.

Enunciatio: Hoc cadaver est homo mortuus, an habeat predicatum compositum, principaliter predicatum Homo, an Mortuus, fol. 131.

DE AFFIRMATIONE ET NEGATIONE.

An Affirmatio & Negatio sint affectiones Enunciationum, fol. 54.

INDEX.

An *Affirmatio & Negatio sint Διαβολας* : seu *Enunciata utrum sint iudicii vontix̃, an διαvontix̃* , fol. 39.

Priorne sit *veritas & falsitas* , an *affirmatio & negatio* , fol. 53.

Utra prior sit, *Affirmatione an Negatio* , fol. 62.

Sitne *negata an affirmata* , cum *privatio dicitur* παρὰνύμωσ de *subjecto* , fol. 139.

DE CONTRADICTIONE.

An *Contradictio possit esse in una Enunciatione* , fol. 70.

An *omnis Contradictio Logica dividat verum à falso* , fol. 63.

DE VERITATE ET FALSITATE.

An *vera prædicatio rectè distinguatur in Realem & Verbalem* , fol. 130.

An de *Non Ente possit aliquid verè affirmari* : *Eccur non valeat ἐν ποῶς* ; *Cerberus est non ens* : *Ergo est* , fol. 137.

An *falsa enunciata sint Logica & legitima* , fol. 108.

An *falsa sit Enunciatio* , que *discrepat à mente* : & *vera* , que *convenit menti alicuius* ? *Exempli causa* : Si quis *credens purgatorium esse* , dicat *purgatorium est* , an sit *vera Enunciatio* ? Vel si quis *statuens purgatorium non esse* , dicat *purgatorium est* : aut *credens purgatorium esse* , dicat *purgatorium non est* : an sit *falsa* , fol. 55.

Cur *valet consecutio à divisis ad conjuncta* : *Homo est*
in 2 animal,

I N D E X.

animal, & est rationalis: Ergo homo est animal rationale. Non verò valet: Orlandus est bonus, & est Musicus: Ergo est bonus Musicus, fol. 164.

An quæ conjunctim prædicantur verè, eadem verè etiam prædicentur simpliciter, fol. 165.

Cùm de subjecto prædicatur affectio propter causam, an affectio ista magis tribui possit causæ, fol. 167.

An sine ulla exceptione verum sit pronunciatum illud Aristotelis: Cùm alterum de altero ut de subjecto dicitur: quicquid de prædicato dicitur, id omne de subjecto quoque dicetur, fol. 137.

DE QUANTITATE ENUNCIATI.

An signum semper addatur subjecto, & cur, fol. 170.

An eadem sit sententia enunciatorum: Omne animal moritur: & omne animal fuit in arca Noë: fol. 171.

Utrùm hæ enunciationes sint singulares seu propriae.

*Mundus movetur, Terra est immobilis: Luna cre-
scit, fol. 119.*

*An quædam Particulares Enunciationes sint Univer-
sales, fol. 76.*

DE CONTINGENTIA ET GRADIBUS necessitatis tribus.

*An sint necessariae enunciationes, in quibus oppositum
de opposito affirmatur, fol. 117.*

*Particulares enunciationes sintne necessariae an con-
tingentes, fol. 78.*

*An propositiones hæ: Quidam homines sunt divites
docti*

docti, cæci, sint necessaria, fol. ibid.

Utrum enunciationes: *Æneas vicit Turnum: Aquâ calefacta est: sint necessaria potius quam contingentes*, fol. 125.

Utrum sint contingentes an necessaria enunciationes simplicissimæ, *Rosa est: Homo est*, fol. 83.

An enunciatum aliquod, quod semper verum est, vel falsum, possit dici contingens, fol. 85.

An tales enunciationes, qualis hæc: *Socrates est ὁ γῆ-σινος: sint κατὰ παντός*, fol. 88.

An sint enunciationes univocæ: *Substantia est ens: Accidens est ens*, fol. 79.

Homo quinq; digitorum est, & similes, an sint κατὰ παντός, fol. 91.

De essentialis prædicationis descriptione commonefactionis, fol. 105.

An sit essentialis & necessaria prædicatio: *Corvus est niger*, fol. 103.

An πλοκὴ seu copulatio faciat enunciationem Identiticam, fol. 74.

Reditus ad disputationem de Necessario & Immutabili, fol. 127.

An: ut prædicatio: *Callias est homo: sic ista: Deus est spiritus*, sit essentialis, fol. 123.

Quod sint Enunciationes per se, in quibus ipsum subsistere de substantia dicitur, fol. 107.

An enunciationes per se esse possint, ubi prædicatum inest subjecto per externam causam, fol. 109.

An sit prædicatio per se: *Materia prima est*, fol. 110.

I N D E X.

Utrum prædicatio per se est: Homo est albus, an per
accidens, fol. 89.

Utrum hæc: Homo est quantus & extensus, sit per se
necne, fol. 97.

Utrum hoc: Corpus est terminis suis circumscriptum
& quantum, sit καὶ αὐτὸ primo modo, fol. 98.

An Per se enunciatio sit saltem reductiue: Humanitas
Christi est, fol. 112.

An substantiæ secundæ sint per se, fol. 113.

Ἀνάλογος ad Enunciationem, Deus est, fol. 118.

An sit prædicatio per se secundi modi: Quantum est
finitum vel infinitum, fol. 132.

An omnis enunciatio prima seu catholica careat mo-
dio, fol. 86.

Utrum aliqua tantum reciprocatio sufficiat ad ἡ
καὶ δόλος: & an tale enunciatum sit: Homo (qui-
dam) est animal doctum, fol. 102.

Enunciatum generis de specie: ut, Homo est animal,
an sit catholicum seu universale primum, fol. 100.

DE PRÆDICATIONE USITATA, inuitata, figurata.

Utrum hæc: Deus est essentia, &c. sit inuitata, καὶ
Regularis, fol. 140.

De Anagoge seu reductione ejus quæ à Melanchthon
dicitur ἀναγωγὴ, ad Regularem prædicationem,
fol. 138.

An sit accurata distributio Prædicationis in Regulari-
rem, Figuratam, & Inuitatam, fol. 142.

I N D E X.

An enunciationes verae per $\kappa\omicron\iota\upsilon\omega\upsilon\iota\alpha\upsilon$ Idiomatum sine
omnino à tropo liberae, fol. 150.

An aliqua possit esse impropria Enunciatio, in qua o-
mnes voces significant propriè, fol. 162.

F I N I S.

